

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1910.   Andra Kammaren.   Nr 28.

Onsdagen den 6 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 31 nästlidna mars.

§ 2.

Herr statsrådet greve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

angående försäljning af till förra länsmansbostället Eker nr 8 i Örebro län hörande andel i ett soldattorp;

angående upplåtande af två till förra länsmansbostället Bossgård nr 3 i Östergötlands län hörande lägenheter;

angående försäljning af vissa områden från kungsgården Räfsnäs nr 1 i Södermanlands län;

angående försäljning till Mjölby kommun af ett till förra sergeantsbostället Hulje nr 5 Södergården i Östergötlands län hörande område;

angående försäljning af en tomt, hörande till ett invid Jörns järnvägsstation beläget område af kronoparken Västra Jörnsmarken i Västerbottens län;

med förslag till förordning angående uppgifter om befolkningens yrken för folkräkningen den 31 december 1910;

angående uppförande af ny bostad åt landshöfdingen i Väster-norrlands län m. m.;

angående pension åt tillförordnade notarien hos riksförsäkrings-anstalten C. Backman;

angående upplåtelse till riksbanken af den s. k. landshöfdingens trädgård i Kristianstad;

angående upplåtelse till Sofiahemmet af visst område å kungl. Djurgården;

angående anordnande af elektrisk belysning och värmeledning inom vissa delar af Vadstena hospital;

angående ändrade grunder för barnmorskornas pensionsanstalt;

angående uppförande af en elektrisk kraftstation vid Porjusfjällen i Stora Lule älf m. m.; och

angående pension till vissa förmän och arbetare vid statens järnvägar.

Samtliga dessa propositioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 3.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr *Hellström* denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades ånyo Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden, nr 23—25.

§ 5.

Härefter föredrogos hvar för sig bankoutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning af väckt motion beträffande anordnande af en hypoteksinrättning för kommunikationsföretag; och

nr 14, angående pension åt verkställande styrelseledamoten vid riksbankens afdelningskontor i Östersund O. Larsson.

Kammaren biföll hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 6.

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m. Till afgörande förelåg vidare lagutskottets utlåtande nr 35, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 146, hade herr *Branting* jämte 33 af kammarens ledamöter, förutom annan framställning, hvarom nu icke vore fråga, hemställt, att Riksdagen ville

1:o) för sin del besluta att återställa 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen till den lydelse, dessa §§ hade före 1899 års lagändring;

2:o) för sin del besluta att återställa 10 kap. 14 § strafflagen till det innehåll, denna § hade före 1906 års lagändring; och

3:o) för sin del besluta, att straffskalan för majestätsförbrytelse genom smädligt yttrande i tal eller skrift (strafflagen 9 kap. 5 §) måtte likställas med öfriga straffskalor för kvalificerad smädelse, så att straffarbete bortföle och bötesstraff måtte kunna ådömas. *Ang. ändrad lydelse af 12 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.*
(Forts.)

Utskottet hemställde,

1:o) att ifrågavarande under 1:o) gjorda yrkande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

2:o) att förutnämnda under 2:o) gjorda yrkande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

3:o) att ofvan berörda under 3:o) gjorda yrkande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid utlåtagandet funnos emellertid fogade reservationer:

beträffande utskottets hemställan under 1:o):

af herr *Widén*; samt

af herrar *Pettersson* i Södertälje, *Jansson* i Edsbacken och *Lindqvist*, hvilka hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 22 och 24 §§ i 15 kap. strafflagen skulle erhålla samma lydelse, som de hade före deras genom lagen den 10 juli 1899 antagna nya lydelse;

beträffande utskottets hemställan under 2:o):

af herr *Lindhagen*, hvilken hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att den i 14 § af 10 kap. strafflagen genom lagen den 16 juni 1906 införda bestämmelse, att i vissa fall straffarbete intill fyra år må ingå i straffskalan, skulle ur lagen utgå; och

beträffande utskottets hemställan under 3:o):

af herr *Lindhagen*, som hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att den i 5 § af 9 kap. strafflagen för majestätsförbrytelse genom smädligt yttrande i tal eller skrift fastställda straffskala af »straffarbete i högst fyra år eller fängelse» skulle utbytas mot den för enahanda förbrytelse mot Riksstyrelse och Rikets Ständer stadgade straffskala af »fängelse eller böter från och med femtio till och med ettusen riksdaler».

Sedan utskottets hemställan i *punkten 1* blifvit uppläst, lämnades på begäran ordet till:

Herr *Lindqvist*, som yttrade: Herr talman! Då jag deltagit i behandlingen af detta ärende i lagutskottet och därvid tillsammans

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m. med ett par af denna kammars ledamöter till utskottets utlåtande fogat en reservation, ber jag att få framhålla några synpunkter för att därjämte yrka bifall till vår reservation.

(Forts.) Redan vid denna Åkarslags genomförande år 1899 rådde det ju ganska stor oklarhet om den verkliga innebörden af den förändring, som då skulle genomföras. Det gällde ju att införa en ny rättsprincip, där försök till brott skulle straffas på samma sätt som fullbordadt brott. Äfven hos våra större auktoriteter på det juridiska området rådde det ju fullständig tvekan om, huruvida en sådan förändring i vår strafflag kunde vara tillräddig. Till och med lagutskottets nuvarande ordförande, som väl icke ens vid den tidpunkten kunde befaras vara anstucken af socialism, uttryckte vid lagförslagens behandling år 1899, att det icke kunde anses nödvändigt eller lämpligt att införa en sådan förändring uti strafflagen. Det har under den tid, som förflutit sedan dess, från åklagaremaktens sida framhållits, att det föreligger ganska stora vanskligheter vid tillämpandet af denna lagbestämmelse. Jag lade märke särskildt till, att en af åklagaremaktens representanter, den, som i vårt land kanske verkställt de flesta häktningarna, uttryckte sig ganska bestämdt i den riktningen och förmenade, att denna lagbestämmelse ingalunda kunde anses vara väl skriven eller väl afvägd, och att den var ganska svår för åklagaremakten att handtera och tillämpa. Men samtidigt kunde man ju märka hos samma person, att det för åklagaremakten kunde vid många tillfällen vara ganska bekvämt att hafva ett stadgande, som gör det möjligt för densamma att förklara personer häktade och hålla dem kvar i fängelse under en rannsaking. Denna strafflagbestämmelse har ju en så vidsträckt marginal, att åklagarne i detta afseende oftast stå på ganska säkra fötter.

Beträffande det juridiska innehållet i denna lagbestämmelse, har dels redan vid genomförandet af densamma och dels vid tvenne andra tillfällen, nämligen 1904 och 1908, då förslag var väckt om återförande till det förutvarande skicket af samma bestämmelse, denna fråga blifvit så klart och tydligt belyst, att jag tror icke det kan vara nödvändigt, åtminstone icke för mig, att länge uppehålla mig vid den saken. Emellertid ber jag för min del på det bestämdaste få fastslå och konstatera, att denna lagbestämmelse utgör, om någon, *en klasslag af första ordningen*. Det torde icke heller vara någon, hvilken politisk uppfattning han än har, som vågar bestrida det påståendet. Det finns nog intet stadgande i vår strafflag och kanske icke något annat lagstadgande heller, som verkar så fullständigt ensidigt som denna strafflagsbestämmelse; den träffar uteslutande och allenast den arbetande klassen, och den träffar sedermera endast en del af denna klass, en särskildt utpekad sådan eller en viss partigrupp bland den kroppsarbetande klassen. Det kan sålunda sägas, som jag framhållit, att det är en verklig klasslag af första ordningen, och när man vågar göra det påståendet och känner med sig, att det icke kan bestridas, då förefaller det ju, som om det

skulle vara af behovvet påkalladt att söka åstadkomma en förändring i densamma.

Emellertid tror jag mig våga på det experimentet att yttra några ord, hvarför man genomfört denna lag och hvarför man fortfarande förmenar sig hafva fog att hålla på densamma. Man säger ju, att det är nödvändigt att hafva ett sådant stadgande för att trygga och säkerställa de s. k. arbetsvilliga. Ja, mina herrar, jag vill redan från början beteckna den ståndpunkten såsom ett hycklande medlidande inför vissa grupper af arbetare. Det har ju blifvit god ton här i landet, att medborgarne skola ställa sig på den ståndpunkten att först och främst häfda uppfattningen om rätten till arbete; man skall, utgående från den grundsatsen, strängt sträfva efter att skydda alla dem, som af en eller annan anledning skulle kunna påverkas att icke fullfölja eller utföra under vissa tider sitt arbete. Det är sålunda skyddet för *strejkbrytare*, det är skyddet för den klassen af kroppsarbetare man här vill åstadkomma och strängt vidhålla, så att icke dessa medborgares rättigheter skola så att säga i något afseende kunna kringskäras af de andra grupperna af arbetare, nämligen af de organiserade. Det där låter ju mycket vackert och kanske fullständigt riktigt, och jag skulle äfven för min del icke hafva det allra ringaste att erinra mot den satsen, som, enligt hvad jag nu angifvit, vissa grupper af medborgare här i landet förfäktat, om exempelvis samma medlidande vore till finnandes och gjorde sig gällande rörande den kroppsarbetande klassen i allmänhet. Men så är ingalunda förhållandet. Om nu t. ex. arbetsgifvarne etablera en större lockout, och att det icke är så sällan det sker, veta ju herrarne lika väl som jag — vi skola hoppas, att vi kunna undgå något dylikt i år, men vi hafva ju haft sådana lockouter under en följd af år förut — och kasta ut tio-, tjugo-, ja trettiotusen arbetare och bestämdt afstänga dem från arbete och möjlighet till existens samt därvid utsätta dessa arbetare, deras hustrur och barn, för svält och umbäranden, så har jag icke funnit, att från samma grupper, som så strängt kräfvat rätten till arbete och skydd för de arbetare, som kallas strejkbrytare, något medlidande finnes med dessa andra på detta sätt från arbete utestängda och till sysslolöshet hänvisade arbetare.

Det har ju många gånger och vid många tillfällen här i kamaren skisserats gången af dessa strider, som tid efter annan uppstå, och den kamp, som pågår mellan arbete och kapital, och jag skall därför nu i dag icke vidare inlåta mig på den saken. Jag ber endast att få säga, att herrarne må vara öfvertygade om, att de på detta sätt utkastade arbetarne skola känna det tusenfaldt bittert, att först sålunda af sina arbetsgifvare beröfvas möjlighet till utkomst under en viss tid och samtidigt finna, att arbetsgifvarne i lagen och i de maktägande ha ett säkert skydd för de arbetare, som de sätta in i de utkastades ställe för att beröfva dessa senare deras bröd och uppehälle. Vilja herrarne utvidga den synpunkt, som ni nu anlägga

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

på denna sak, och utsträcka detta skydd för de arbetsvilliga till att omfatta alla, då tror jag, att äfven vi skulle kunna följa med, men så länge man gör detta undantag och säger, att endast den grupp af arbetare, som vid konflikttillfällen uppträder som strejkbrytare, är värd ett särskildt lagskydd för sina intressen och för möjligheten att få arbete, så är det gifvet, att en sådan lagbestämmelse icke kan blifva annat än en den mest förhatliga klasslagsbestämmelse, som man gärna kan söka i lagen.

Här ha i riksdagen tid efter annan förelegat yrkanden, att man borde i något afseende skydda vanliga arbetslösa, d. v. s. sådana arbetare, som blifva utan sysselsättning på grund af att den industri, inom hvilken de arbeta, under vissa tider af året icke har bruk för alla armar, men icke heller vid de tillfällen, då den frågan här diskuterats, har man funnit den känsla af omtanke för arbetarne, som vore önskvärd och som framför allt framträder, då det gäller att bibehålla den s. k. Åkarpslagen. Är icke detta, mina herrar, ett rent partitagande, är det icke att lagstifta på ett alldeles oegentligt och oriktigt sätt? Är det icke absurdt att bibehålla i vår strafflag ett stadgande, som, enligt hvad jag kunnat finna, ifrån alla håll be-tecknas såsom oriktigt och ojämnt afvägdt?

Det är märkligt, att lagutskottet vid denna frågas behandling nu i år knappast gittat att kosta på den ett enda nytt ord i sitt utlåtande. Lagutskottet lägger endast fram för kammarens ledamöter utlåtandet från 1908 uti detta ämne och säger blott, att utskottet ej funnit anledning att frågå hvad 1908 års lagutskott anfört i sitt nyssnämnda utlåtande. Det är ju godt, om man såsom det strängt högersinnade lagutskottet kan göra sig alldeles blind för hvad som skedde under förlidet år, de stora stridernas år här i landet, och helt enkelt säga, att ingenting nytt inträffat, utan att saken ligger likadan nu som förut. Man anser sig fortfarande kunna anlägga en stark högersynpunkt och en arbetsfientlig uppfattning på denna sak och endast säga ifrån, att det skall vara, som det varit, trots alla de oegentligheter, som man likväl nödgas erkänna ligga i det nu ifrågavarande lagstadgandet.

Om man emellertid går till den motion, som blifvit afgifven af den socialdemokratiska gruppen och som föranledt att detta ärende nu i dag föreligger till behandling här i kammaren, skall man dock finna, att där andragits en hel del skäl för den i motionen gjorda hemställan och att där anförts en hel mängd exempel på, att, oafsedt lagutskottets påstående, dock sådant verkligen inträffat, som kunde göra det behöfligt att nu vidtaga en ändring i det stadgande, hvarom här är fråga. Under förra höstens stora strid märkte man tydligt, hurusom åklagarmakten gick på med förtviflad fart, när det gällde anhållande och häktning för brott mot denna Åkarpslag. Man var då sannerligen icke så nogräknad i det hänseendet, och i många eller åtminstone en del af dessa fall har det ju visat sig, att åklagarmakten varit ute i ogjordt väder och varit alldeles för nitisk, då

det gällt att arbeta i Åkarslagens anda. Vi ha ju redan fått ett högsta domstolens utslag på, att ett obehörigt och oberättigadt ingripande i detta fall verkligen förekommit här i landet. Under alla förhållanden kvarstår likväl, att så stora massor af arbetare förra året anhöllos och häktades just på grund af Åkarslagens befinthet, att man väl kan säga ut, att vi löpa en ofantlig stor risk med afseende å den personliga friheten, om vi skola låta en bestämmelse af den art som den nu ifrågavarande kvarstå i strafflagen. I den nyssnämnda motionen ha anförts icke mindre än tolf olika rättsfall, hvilka hvart för sig äro högst karakteristiska. Jag har på grund af en hel del andra göromål under de senaste dagarna icke haft tillfälle att skaffa andra och nya sådana bevis för tillämpning af denna Åkarslag, men jag ber herrarne vara öfvertygade om, att det finnes mycket material i den vägen, som här skulle kunna framläggas; en otrolig mängd fall utöfver de här anförda skulle kunna upprullas. Men redan af hvad som i motionen andragits framgår, att vi löpa en sådan risk, som den jag nyss påpekade, och att det sålunda är fullt befogadt att nu vidtaga den lagändring, som är nödvändig icke allenast för att säkerställa den grupp af arbetare, som ifrån visst håll under vissa tider betecknas såsom strejkbrytare, utan äfven för att säkerställa *den personliga friheten* på sådant sätt, att den i det stora hela kan anses vara tryggad.

Vid de föregående tillfällen, då yrkande om en ändring i nu ifrågavarande strafflagsbestämmelse här varit före, ha så ofantligt många skäl därför anförts, att man nu icke har så särdeles många argument att tillägga utöfver hvad som redan blifvit i den vägen andraget. Jag skall därför icke rörande denna sak uppehålla tiden längre.

Jag ber blott att till Andra kammarens ledamöter få rikta den mest lifliga vädjan, att man icke måtte bortse från de synpunkter, som vid alla dessa tillfällen framförts för en förändring i detta lagstadgande, och att man ej alldeles obefogadt måtte fasthålla ett lagstadgande endast därför, att detta lagstadgande en gång upphöjts till lag här i landet, och man därför anser sig icke kunna förändra det. Jag vågar hoppas, att man i dag ville taga sådan hänsyn till det berättigade kraf på en förändring af denna strafflagsbestämmelse, som nu är rest, att kammaren nu komme att ge sitt bifall till den af herr Pettersson i Södertälje och mig samt ännu en kammarledamot vid utskottets utlåtande fogade reservationen.

Vidare anförde:

Herr Thyren: Herr talman, mina herrar! Då jag finner mig *icke* kunna instämma i förevarande motion, sammanhänger detta med följande fråga: Hvilken ståndpunkt måste rimligen en kommande strafflag intaga till frågan, huruvida försök till brottslig handling skall vara straffbart eller icke?

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Jag förutskickar då den anmärkningen — som jag kanske kan våga kalla ett axiom — att därest det visar sig, att denna nya strafflag kommer att med straff belägga en sådan handling, som det nu är fråga om, och denna handling nu redan *är* belagd med straff, det vore synnerligen oklokt, att emellan den nuvarande tiden och den tillkommande tiden skjuta in en liten period, då handlingen ginge straffri; att ha den straffbar i dag, strafffri i morgon och åter straffbar i öfvermorgon, det är, vågar jag säga, ur alla partiers synpunkt absolut oklokt.

Efter att hafva förutskickat denna anmärkning kommer jag alltså nu till den fråga, som för mig är den afgörande: Bör i en blifvande strafflag denna handling komma att bli straffbar eller bör den bli straffri? Jag ber då, att, för den händelse det icke skulle vara bekant för kammarens alla ledamöter, få upplysa om, att vår nu gällande strafflag är mig veterligen den enda existerande strafflag, om hvilken man kan säga, att den i princip ej straffar försöket. Huru kan detta förklaras? Jo, det sammanhänger med någonting hos oss, som i åtskilliga afseenden kanske är en förtjänst, nämligen att vi äro så utprägladt forngermanska. Vi se i denna sak på samma sätt som våra gamla förfäder. I vår strafflag kommer det vid bestämmande af frågan, huruvida en person skall straffas eller icke, icke an på den brottsliga viljan, hvad brottslingen *velat* nå, utan därpå: Har han *lyckats* att vinna sitt mål eller icke? Har han misslyckats, bry vi oss ej om det; då är det ingenting att hämnas eller att vedergälla, då släppa vi honom, men har han lyckats, så är det någonting att hämnas, och då straffa vi honom. — Jag behöfver icke utveckla för herrarna, hvad vi i våra dagar från så många håll och kanske mest från s. k. radikalt håll hört på god grund inplantas, nämligen att det ej längre duger, att lagstiftaren uppsåtligen bygger straffet på hämnd; han måste ovillkorligen reformera sin uppfattning så, att det är *viljan*, man vill komma åt, och icke resultatet. Sålunda kan det aldrig tänkas, efter min mening, att i en kommande strafflag den ficktjuf, som stoppat sin hand i en ficka för att stjäla, men händelsevis kommer i en tom ficka, går fri, under det att den, som finner något i fickan, straffas; och det kan ej tänkas, att en person, som kommer och lämnar fram ett falskt bref för att därmed ge sig falsk identitet och begå något bedrägeri, bör bli straffri, om han ej lyckas få någonting, men straffas, om han lyckas. Det kan tydligen icke få vara så, och jag är öfvertygad om, att, när den frågan i sin tid föreligger till behandling i kammaren, icke en enda röst kommer att där höjas för bibehållande af denna forngermanska ståndpunkt att behandla straffet som en ren hämnd.

Om detta är klart, komma vi till nästa fråga: Skulle man möjligen kunna tänka sig, att på ett eller annat vis eller under en eller annan förevändning man gjorde undantag just för 15 kap. 22 § strafflagen, och sade: Ja, försök till stöld måste straffas, försök till bedrägeri desslikes och försök till allt möjligt på samma sätt,

blott ej försök att »genom våld eller hot tvinga någon att etc.»? Det är svårt att begripa, hvad man i framtiden skulle kunna finna för skäl för en sådan märkvärdig ståndpunkt. Icke kan det väl vara ett tillräckligt skäl — för att gå in i motionärernas tankegång — att man säger: »Men det är så besvärligt för domaren, detta psykologiska bedömande af den anklagades *hot* i sådana fall!» Ja, hvad är icke besvärligt för en domare, när det gäller att skilja mellan straffbart och icke straffbart? Är det lättare för domaren, om en person försöker framkalla en *villfarelse* hos någon, att afgöra, om han därför skall straffas för *bedrägeriförsök* eller icke? Såvidt jag kan bedöma den saken, är det visst mycket svårt att afgöra, om försök till *hot* föreligger; men det är hvar bit så svårt och litet till att afgöra, huruvida det föreligger försök att medelst *villfarelse* lura penningar från en person. Detta kan således ej vara något skäl. För öfrigt ber jag att få anmärka, att till den del man vill hålla på detta argument gäller det lika mycket i fråga om det fullbordade brottet som i fråga om försöket; och vi kunna ju icke slippa ifrån att straffa det fullbordade brottet. Det kommer t. ex. en person till en arbetsvillig under en strejk och läser upp ett protokollsutdrag, däri vår man förklaras för strejkbrytare eller något dylikt. Föreligger då *hot* eller ej? Ja, det är naturligtvis en mycket svår sak att afgöra, och det kan man icke här svara ja eller nej till, utan man får se till, hvad i nämnda protokoll innehålles o. s. v. Är det nu lättare att afgöra, huruvida det är *hot*, ifall personen i fråga låter tvinga sig till att strejka, än om han *icke* låter tvinga sig? Det torde vara alldeles precis lika svårt.

För fullständighetens skull och för den händelse, att de ärade motionärerna i denna punkt icke känna sig öfvertygade ännu, ber jag att få taga ett litet utomstående exempel, som dock tillhör samma paragraf, och som jag tror skall öfvertyga dem. Om det kommer en person hem till mig och säger: »Jag har reda på, att Ni har funnit på det eller det knepet i Er ungdom, och jag förmodar, att Ni numera icke är betjänt med, att jag lägger fram det för offentligheten. Var god betala mig tusen kronor, eller jag går till den eller den tidningen och låter det gå vidare!» Jag betalar icke de tusen kronorna utan säger: »Jag går till polisen, detta kommer att stå Er dyrt.» Alltså misslyckas försöket att medelst *hot* tilltvinga sig tusen kronor af mig. Jag är fullkomligt öfvertygad om, att motionärerna icke ett ögonblick förtänka mig, att jag vill ha denne utpressare, denne »chanteur» straffad. I annat fall kan ju en sådan person resonera som så: »Antingen får jag tusen kronor, och då är det bra, eller också får jag dem icke, men då riskerar jag ju i alla fall ingenting.» Jag är säker på, att motionärerna anse, att denne skall straffas, och så gör jag och förmodligen alla andra. En närmare granskning af frågan torde sålunda göra det absolut oemot-sägligt — jag tror att jag vågar använda ett så starkt uttryck —

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad att försöket måste göras straffbart utöfver hela linjen, och att nu
lydelse af 15 förevarande fall också måste in under strafflagen.

kap. 22 och 24 Vi komma nu tillbaka till det axiom, som jag började med.
§§ strafflagen

m. m.

(Forts.)

Om vi inom fyra, fem, sex år eller hvad för respittid vi mänskligt
att döma kunna motse få en strafflag, hvori nu nämnda handling
straffas, är det då klokt att af ena eller andra skälet göra den under
en kort mellantid straffri; är det icke mindre klokt äfven ur
arbetareorganisationernas egen synpunkt? Äfven om jag ser saken
mera politiskt än juridiskt: är icke det riktiga att, först som sist,
säga rent ut till arbetarne: vi ha här att göra med en absolut fel-
aktig lag — jag skall komma tillbaka till detta sedan — men
denna felaktighet kan *icke* rättas på det sättet, att man gör ifråga-
varande handlingar straffria, utan i rakt motsatt riktning genom att
generalisera straffet? Är det icke mycket bättre att säga dem detta
på förhand? Jag har åtminstone för min del alldeles obetingadt
det förtroendet till de svenska arbetarne — äfven om de naturligt-
vis icke komma att ge sig i första chocken, det får man ej begära
— att de *så småningom* skola finna detta rättvist och naturligt, under
det att det andra sättet (att inskjuta en kort straffri period för
att därefter gå tillbaka till straffbarhet) endast ger *dem* vatten på
sin kvarn, som ingenting bättre begära än att framställa de parla-
mentariska arbetareledarne som förrädare och hycklare o. s. v. Det
göra de naturligtvis *ändå*, men de få mera skäl eller åtminstone
sken för sig, om man går den i motionen föreslagna vägen. Det
gladde mig därför alldeles särskildt att just nyss höra den föregå-
ende ärade talaren, om jag förstod honom rätt, ge något på hand i
den delen. Jag fattade honom så, att han menade, att vore det
fråga om en dylik utvidgning, så skulle man kanske kunna få ar-
betarne med på saken. Ja, det vill jag säga, att det är just det,
man måste ha dem med på och ingenting annat.

Jag nämnde nyss, att denna lag utan tvifvel kan förtjäna pre-
dikaten *felaktig*, och jag vill för tydlighetens skull säga ifrån, att
jag tar det ordet »felaktig» i synnerligen uttrycklig betydelse. Det
är till och med rätt svårt att tänka sig, huru egentligen den ifråga-
varande lagen kan ha kommit till i den form, som den nu har;
och man kunde vara benägen att tro, att den vore ett hastverk.
De argument, hvarmed man stundom ser och hör den försvaras, må
vara goda argument, men i så fall äro de goda argument *mot* lagen
och icke *för*. Man argumenterar t. ex. så: »Ert tal om *klasslag*
är meningslöst, ty den *klass* af människor, som straffas, är ingen
annan klass, än den som begår brott»; eller man frågar: »Hvarför
skulle de *arbetsvilliga* vara fågelfria; kan det vara samhället vär-
digt att lämna dem utan skydd?» Fullkomligt sanna reflexioner
båda två; men hvad följer af dessa? Jo, af satsen att den klass,
som straffas, är blott den klass, som begår brott, följer naturligtvis
denna enkla fråga: »Hvarför då icke uppflytta eller nedflytta, hvil-
ket man vill, i denna klass äfven de personer, som försöka att

tvunga *från* strejk eller till lockout eller från eller till hvad för någonting som helst? Hvarför skall denna lag afse bara en del af dem, som förnuftigtvis stå i alldeles samma situation (nämligen försöka att medelst våld eller hot öfva tvång)?» Denna fråga torde ingalunda vara lätt att tillfredsställande besvara.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Likaså den andra frågan: Hvarför skola just de arbetsvilliga lämnas fågelfria? — Nej, de skola visst icke lämnas fågelfria. Men hvarför skola alla *andra*, som icke äro dylika arbetsvilliga, lämnas fågelfria? Hvarför skola icke de skyddas t. ex. mot försök till utpressning? Det är lika omöjligt att finna något tillfredsställande svar på den frågan.

Lika litet kan jag för min del se, att man skulle komma till målet med följande argument, som man kanske mera från teoretiskt håll en eller annan gång tagit fram till försvar för »Åkarslagen», ett argument, som visserligen i och för sig är riktigt, men helt och hållet teoretiskt. Man har nämligen sagt: »Straffet är ju icke någon hämnd. Då vi i lagen insätta detta straffhot mot strejkande arbetare, så göra vi det till deras eget bästa. Straffhotet är ett uppfostringsmedel af den art, att det afhåller arbetarne från att gå in på den förbjudna linjen. Vi använda detta straffhot därför att vi finna det bättre att stämma i bäcken än i ån». Ja, teoretiskt är det ett mycket vackert resonemang, men huru tar det sig ut i praktiken? Det är ingenting annat än ett synnerligen klassiskt exempel på huru farligt det är att följa dessa moderna teorier om straffet till deras yttersta spets. Ty straffet må i lagstiftningen huru mycket som helst vara *afsedt* att utgöra ett välvilligt uppfostringsmedel, det *uppfattas* dock ohjälpligen ute i samhället, i det stora hela, som hämnd och vedergällning; och den *välvilja*, lagstiftaren säger sig vilja visa gentemot dessa människor, som äro i frestelse att begå brott, genom att göra just dem och inga andra straffbara på denna punkt, denna välvilja uppfattas i verkligheten såsom en *blodig ironi*, och icke något annat. Sålunda, det skälet duger alls icke.

Jag vill nu blott för fullständighetens skull till slut upptaga ett litet skäl, som ej så ofta förekommer men dock någon gång är anfördt — för den händelse någon skulle tänka på det. Man har åberopat utlandets exempel, och man har sagt: »I den och den Gewerbe-Ordnung etc. stå en sådan straffbestämmelse; och kan den gå för sig i det landet, hvarför skulle den då vara så omöjlig i vårt land?» Jo, af ett mycket enkelt skäl. Dessa främmande länder, äfven om de hafva speciella bestämmelser i sina Gewerbe-Ordnungen, hafva i sina strafflagar ett *generellt* försöksstraff. De göra således icke denna skillnad mellan strejkande och andra människor, de straffa alla möjliga försök till brott; och om de under sådana förhållanden bryta ut och sätta in i sina Gewerbe-Ordnungen några speciella fall, så är i princip icke något att däremot anmärka.

Så står det, enligt min mening, till med denna lag; och jag

Ang. ändrad lydelse af 15 § § strafflagen m. m.
 (Forts.)

kan icke underlåta att säga rent ut, att den i mina ögon är en *orättfärdig* lag. Jag finner rättvisan kräva detta hårda ord. Den är orättfärdig, och hade Fouché varit här skulle han hafva tillagt: hvad värre är, högst oklok. Det är högst egendomligt, att när man stiftade denna lag, man icke tänkte på, att precis samma resultat skulle vunnits, ifall man från början hade skrivit lagen på vanligt sätt, så här: »Gör man försök till brott, som nu sagdt är, och blef endast genom omständigheter, som voro af gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordan förhindrad, straffes med böter eller fängelse.» Hade man gjort det, så hade man i realiteten vunnit allt, som man *kan* vinna genom denna lag; och min tro är, att ingen människa skulle sagt ett ord om saken. Då emellertid så icke skett, så vill jag icke försöka att närmare ingå på någon förklaring af huru det gått till. Men finge jag göra en gissning, så skulle det ligga närmast till hands att tro, att man letat i utländska lagar, såsom man ofta gör och äfven *bör* göra vid lagstiftningen. Man har då i någon Gewerbe-Ordnung funnit en sådan speciell bestämmelse; och så har man öfversatt den eller omarbetat den litet, och sedan satt in den i vår strafflag. Men därvid har man, såsom man ofta gör i sådana fall, glömt, att man stuckit in denna bestämmelse i en helt annan miljö än den, man hämtat den ifrån. Den kom från ett rättssystem, där man förut hade allmänt försöksstraff, och stacks in i ett rättssystem, där sådant icke fanns, hvarigenom den i den nya lag, hvari den kommit in, fått ett helt annat värde och kommer att verka orättfärdig och högst oklok.

Alltså, min mening är, sammanfattad, den, att vill man anse nödvändigt — därom vill jag ej uttala mig i detta sammanhang — att någonting göres liksom i demonstrationsväg emot denna lag, som förvisso gjort mera skada än nytta, fastän skadan ligger på ett annat håll än den nytta, som den *också* har gjort, vill man, säger jag, göra något sådant, då måste man ovillkorligen afstå från att upphäfva den; ty de handlingar, hvarom nu är tal, *måste* förblifva straffbara. Men man kan göra så, att man skriver lagen, såsom den hade bort vara skriven från första stunden: »Gör man försök till brott etc.»; och någon anledning att hålla på *straffarbete* vid försöket finnes i mina ögon så mycket mindre, som jag tror, att det mycket sällan inträffat, att man vid rent försöksbrott enligt 15 kap. 22 § strafflagen, åtminstone i högsta instansen, ådömt straffarbete. I ett af de i motionen anförda exemplen har visserligen ådömts straffarbete; men där hade tillkommit skadegörelse, hvilket redan enligt 19 kap. 20 § kan beläggas med straffarbete.

Jag menar alltså, att man på intet håll förlorar någonting i sak genom att göra den ändring, som jag här antydte; och skulle det en annan gång blifva tal om en demonstration emot denna lag, så bör den absolut komma fram i den nämnda formen: utsträckning af försöksstraffet, men med nedsättning under straffet för det fullbor-

dade brottet, och detta gällande för hela paragrafens omfång, utan undantag hit eller dit.

På dessa nu anförda skäl måste jag, herr talman, yrka, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Herr Riström: Herr talman, mina herrar! Denna motion har enligt min mening den tendensen, att svenska folket skulle hafva sådana lagar, att brott skulle bestraffas så lindrigt som möjligt; man kan nästan tänka sig, att det knappt skulle bli någon bestraffning alls. Men hvad skulle väl detta leda till? Det böra vi, mina herrar, litet hvar själfva kunna tänka öfver och draga våra slutsatser om; och jag vill icke uppehålla kammaren med att här redogöra för, hvad som skulle bli följden, därest strafflagen blefve alltför mild. Men vi kunna tänka oss litet hvar, hvad det skulle leda till, ifall straffet för uppmaning till brott blefve alldeles för litet, såsom det tycks vara meningen att här försöka att genomdrifva.

För min del tror jag, att förra årets strid ej hade aflupit så fredligt som den verkligen gjorde, om vi icke hade haft just de lagar, som motionärerna här åberopa såsom för stränga att tillämpa. Att dessa lagar skulle vara några klasslagar vill jag också bestrida. Jag vill, liksom den föregående ärade talaren, påstå, att de ifrågavarande lagarna äro till nytta för hela det svenska folket, och icke minst för arbetarne. Man såg af de strider, som sistlidne sommar ägde rum, huru arbetarne dock behöfde skyddas; och hade icke denna s. k. Åkarpsslagen funnits, så tror jag, att striden skulle urartat till konsekvenser, som vi kanske fått hisna öfver vid ett tillfälle som detta, då Riksdagen är samlad för att lagstifta i frågan. Det är min mening.

Jag vet också, att det är en stor mängd af de svenska arbetarne, nämligen de icke organiserade, som icke på några villkor vilja blifva af med lagen. Sedan hafva vi äfven en massa jordbrukare och småbönder, med ett ord sådana som syssla med jordbruksarbete. De vilja hafva lagen kvar; de anse sig icke vara skyddade, när det uppstår sådana strider, som under förra året, med mindre än att de få behålla lagen. Det kan ju hända, att den behöfver ändras, men innan någon ändring är föreslagen, så anser jag, och det anse de också, att denna lag ej bör förmildras eller borttagas, utan att den är af stort värde, äfven sådan som den nu är affattad.

De ifrågavarande lagarna äro ju stiftade af både Konung och Riksdag; och man får ju tänka sig, att det har varit åtskilliga strider och funderingar, innan de tillkommit. Jag tror, att de äro antagna under mycket noggrant öfvervägande efter den tids förhållanden, som då funnos, och de stridigheter, som då kunde märkas. Att göra dem tillämpliga på precis de förhållanden, som nu finnas, var ju omöjligt för dem, som stiftade lagarna; men att förhållandena icke blifvit bättre under den tid, som gått, sedan lagarna tillkommit, det hafva vi fått lära oss litet hvar. Jag menar således, att

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.

(Forts.)

lagarna äro minst sagdt lika behöfliga nu som då. Att lagarna nu skulle kasseras, därför att de skulle vara uråldriga, kan man väl ej gärna vilja påstå. Ty den ena lagen är sedan 1899, och den andra är så färsk som af 1906.

Så hafva vi dessa tjugoen rättsfall, som motionärerna framdraga i sin motion, och hvilka ju äro inte så litet upprörande äfven i den form, hvari de där äro framställda. Jag tror icke, att det hade varit bra, i fall det icke hade funnits en lag äfven för dessa mindre brott. Nu äro ju brotten, sådana som de här äro beskrifna, icke så svåra; men det är min fullkomliga öfvertygelse, att, hade icke lagen funnits, så hade brotten blifvit svårare och af djupare art, än hvad de nu angifvits vara. Jag tror nämligen, att hade det funnits en lindrigare lag, så hade nog dessa oroliga element af människor under de strider, som rådde i landet, först gått så långt som denna strängare lag medgaf och sedan tangerat gränsen för nästintill liggande lindrigare lag; och då hade naturligtvis ännu djupare tag till brott blifvit tagna. Men detta tror jag, att äfven motionärerna icke vilja vara med om. Vi hade annars efteråt kanske kunnat få höra af dessa samma arbetare: »Vi hafva visserligen gjort det och det; men då det icke finnes någon lag, som förhindrar oss, så tycka vi, att vi haft fullkomlig rättighet att göra så och så»; och för min del anser jag, att de haft rätt, åtminstone delvis rätt, i detta resonemang. Om nämligen den svenska lagen icke föreskrifver något ansvar för det och det — jag menar ett lindrigt brott — så kan jag tangera den närmast liggande lagen ganska nära; och jag begår då gröfre brott, eftersom jag vet, att straffet för dessa gröfre brott ej blir värre än hvad Åkarpslagen nu ålägger för lindrigare brott.

Jag vet, att sista sommaren förekommo på landsbygden ganska starka hot, som icke alls blefvo bestraffade. Det gick så till i den trakt jag tillhör, att det ifrån arbetarekommuner i andra arbetarsamhällen skickades ut personer, som gingo de arbetare hvilka arbetade, ganska nära in på lifvet. Så t. ex. vet jag, hurusom järnbanebygget Morjärv—Lapträsk en tid var hemsökt af sådana där personer, som försökte dylikt hot. Vid denna banbyggnad var det mest oorganiserade arbetare; och det är att märka, att dessa hade sitt arbete här och där midt inne i vilda skogen i arbetslag på 20 till 30 man. Dit kom en resande och sade: »Nu är det så och så, nu är det storstrejk, nu måste ni sluta att arbeta.» Arbetarne började naturligtvis fundera och reflektera öfver hvad de hörde; men en af basarne, som, enligt hvad jag hört sägas, skall tillhöra den kraftigaste socialistiska organisationen, sade ifrån rent ut: »Här duger det icke att komma och kommendera oss från arbetet. Vi hafva pliktkänsla både mot oss själfva och mot våra familjer och vi måste se till, att vi kunna föda dessa. Vi kunna ej sluta arbetet. Göra vi det, blifva vi afskedade; och kan ni sedan garantera oss, att vi få arbetet igen? Men det kunde han naturligtvis icke. Som vi veta, är det staten, som är arbetsgivare, och staten hade

det naturligtvis gjort bra liten skada, om dessa 7 à 800 man hade upphört med arbetet. Men de, som blifvit lidande på affären, hade varit arbetarne och deras familjer. Staten hade kunnat låta arbetet ligga nere i årtal, ty så förskräckligt maktpåliggande arbete är det icke, och banans ekonomiska bärighet är icke så stor där uppe i norden, att det är så särdeles angeläget för staten att kasta ut penningar. Detta gör också, att arbetet icke är så brådskande. Ja, som sagdt, de som fått lida af en arbetsnedläggelse hade i första hand varit arbetarne, och sedan hade hela landet fått komma efter i släptåg. Den mannen, som jag nu talat om, gaf sig i väg till sitt land igen och tyckte, att det var ingenting att göra där, men man skulle ju kunna tänka sig, att han kommit igen en annan gång och tagit med sig ett lag på 20, 30 man, som satt skräck i arbetarne, och så sagt: Nu skall ni upphöra med arbetet, för nu äro vi så många, att vi kunna kommendera. Och då är jag nästan frestad att tro, att de lydt hans uppmaning. Då vill jag fråga herrar motionärer: hade detta varit till lycka för dessa arbetare? Jag är af motsatt åsikt, jag tror, att det i stället hade varit till deras skada. Nåväl, hade nu icke denna lag funnits, så tror jag, att de blifvit frestade att gå bröstgänges till väga och sagt: Ni skola sympatisera med oss, det är er skyldighet. Men, frågar jag, hade det varit till arbetarnes fördel?

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Jag har mig också bekant, hurusom en tjänsteman, ordinarie, men af lägre grad, vid statsbanan Boden—Morjärv hotades af en arbetare, som kom från ett grannsamhälle, ett arbetaresamhälle, Han sade rent ut: »Ni skall sluta ni också, nu är det storstrejk». Men det ville han icke gå in på, och de resonerade en stund härom. Slutligen sade arbetaren till tjänstemannen: »Ni skall akta er, så att ni icke ligger i diket en vacker dag, ni som är så morsk och icke vill sympatisera med oss.» Emellertid hade tjänstemannen händelsevis ett vittne med sig, och i det han återopade vittnet, sade han: »Det är bra, att ni talar om det på förhand, så veta vi något så när, om det sker en olycka, hvem som har ställt till den.» Mannen blef spakare och gaf sig af och blef också omsider åtalad, ty denne tjänsteman anmälde honom för hotet, ehuru väl arbetaren, efter hvad jag hörde sägas, lyckades i tid försvinna från det samhälle, där han hörde hemma. På det viset undgick han alltså rannsaking och kanske straff. Troligen hade någon sagt: Nu har ni tangerat lagen; nu har ni hotat så pass, att det är farligt för er. Förmodligen tyckte han så också själf, men hade icke lagen funnits, så hade han enligt min fullkomliga öfvertygelse icke behöft löpa någon risk.

I det samhälle, där jag bor, fanns ett arbetslag på cirka 50 man. Äfven till detta lag kom det några personer från ett grannsamhälle och förklarade, att de borde göra strejk, sympatistrejk. Arbetslaget hade afslutat kontrakt för hela sommaren angående det utsorterings- och flottningsarbete, som de voro sysselsatta med. De blefvo nu så hårdt ansatta, att de till slut måste fram med sina

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

papper och visa hvad de skrivit under. Det kom till ganska skarpa dispyter, men hur det nu blef, så gaf sig mannen den gången men förklarade, att det var ett mycket dumt papper de skrivit under. Dessa arbetare hade dock gjort en mycket bra affär; de hade fortsatt med sitt arbete i många år och voro mycket måna om att få behålla det. — Jag vill här påpeka, att i Norrbotten finnes knappast annat arbete än säsongarbete, hvarför det gäller för arbetarne att passa på, när det bjudes något arbete under sommaren, ty annars få de och deras familjer lida nöd under vintern. — Hade nu icke Åkarpslagen funnits, så är det min öfvertygelse, att denne man, som sökte förmå arbetarne att nedlägga arbetet, hade återkommit och då med förstärkta krafter, hotat dem och sagt: Ni är en strejkbrytare, ni skall sympatisera med oss. Och då är jag rädd, att de gifvit med sig, ty arbetarne där uppe bruka icke vara så stridiga. Jag tror alltså, att om hotet blifvit strängare, så skulle de gifvit med sig, men jag tror äfven, att just på grund af denna lag, som det nu är fråga om att förmildra, vågade icke den, som hade hotat dem, att gå längre, utan uppträdde försiktigt, så att han icke skulle komma under något åtal. Han lämnade dem således i fred, till deras stora belåtenhet.

Om man ser på de domar, som fällts i de s. k. åkarpsmålen, så framgår ju tydligt, att underdomstolarna, då de tillämpa denna lag, döma ganska hårdt. Men hvad tro herrarne orsaken kan vara till det? Jo, det torde väl bli klart för hvar och en, om han betänker, att dessa domstolar så att säga se brotten så godt som för ögonen. Dessa domstolar finnas ju i den trakt, där brotten blifvit begångna. De kunna således rätta sig efter förhållandena och kunna draga vissa konsekvenser, om brotten upprepas. Just med hänsyn till, att man bör förebygga, att hotet blir ännu kraftigare en annan gång, tror jag, att underdomstolarna göra väl i att tillämpa dessa paragrafer ganska hårdt. Deras domar voro naturligtvis hårdare än vare sig hofrättens eller högsta domstolens, ty dessa döma naturligtvis efter handlingarna och hvad som står skrifvet i dem, medan underdomstolarna kunna följa andra motiv vid afkunnandet af sina domar. Att underrätterna, som finnas på samma plats, där brotten äro begångna, och som känna de bevekelsegrunder, som kunnat föreligga, döma hårdare, får man icke undra på. Man har förvånat sig öfver, att skillnaden mellan de straff, som ådömts i underrätterna, och de, som ådömts i de högre instanserna, växlat så pass mycket, som från två år till sex månader, och det är ju remarkabelt, men beror möjligen på hvad jag nu sagt.

Jag har redan vidrört, att denna lag icke är någon klasslag utan drabbar hvem som helst. Man ser, hurusom tjänstemännen också bli hotade, och vi veta inte, hur länge detta hotande kommer att stanna vid de lägre tjänstemännen; snart har man kanske hunnit fram till de högre, och det kan tänkas uppstå sådana sammanslutningar inom de högre tjänstemännens krets, att t. ex. $\frac{2}{3}$ af en

tjänstemannakår på något område bildat en organisation, under det att $\frac{1}{3}$ är oorganiserad. Så komma dessa organiserade till sina organiserade kolleger och säga: Vi strejka, vi äro för dåligt aflönade. Men då kunna de oorganiserade säga: »Våra ekonomiska resurser tillåta oss icke att strejka. För den, som är kapitalist, går det nog mycket lätt att göra detta, men skall man lefva endast på sina inkomster af arbete och har man familj att försörja, då kan man icke gå in på de villkor, som ni uppställa.» Då alltså majoriteten, d. v. s. $\frac{2}{3}$ af kåren, i detta fall är organiserad, kan det ju tänkas, att det kommer till hot vid ett dylikt resonering. De $\frac{2}{3}$ hafva ju enligt sin åsikt rätten på sin sida och kunna säga till den återstående tredjedelen, att den utgöres af strejkbrytare, som icke vilja sympatisera med de öfriga för att skaffa dem alla gemensamt drägligare villkor. Man får allt tänka på självbevarelsesdriften härvidlag också. Det gäller ju att kunna försörja sig, och det är fallet med såväl arbetare som med tjänstemän och industriidkare. Icke alla äro lika starka och kraftiga, men alla måste se till, att de kunna lefva och icke bli tvingade att släppa ifrån sig ett arbete, hvarmed de kunna försörja sig och sina familjer.

Jag skall endast, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Åkerman: Herr talman, mina herrar! Jag tror, att det kan vara nyttigt att vid öfverläggningen om denna fråga göra någorlunda klart för sig, huru det skulle ställa sig, rent straffrättsligt sedt till att börja med, om reservationen bifölls. Vid offentliga diskussioner just om denna sak får man ofta det intrycket, att det är en mängd människor, som föreställa sig, att om Åkarpslagen upphäffdes, ja, då skulle landet komma att ligga öppet för de strejkande, då kunde de göra med oss hvad som helst. Det är icke länge sedan jag på ett ställe, där denna fråga var på tal, hörde en person, i en ganska framskjuten samhällsställning, fälla ett sådant yttrande, som ju vittnade om, att han icke alls gjort klart för sig hvad det var fråga om. Jag vill då först nämna, att ett bifall till reservationen icke alls skulle medföra så vådliga konsekvenser, som många människor föreställa sig. Hvad skulle väl stå kvar, om vi toge bort, hvad som nu är föreslaget att utgå? Jo, vi skulle fortfarande ha kvar en bestämmelse just i kap. 15 § 22, så lydande: »Tvingar någon utan laga rätt eller med missbruk af sin rätt genom våld eller hot annan att något göra, tåla eller underlåta, straffes högst med straffarbete i två år i de fall, där ej gärningen med svårare straff särskildt belagd är.» Alltså, hvarje våld eller hot, som har denna effekten med sig, skall fortfarande kunna inbringa gärningsmannen två års straffarbete. Äfven försök till detta frihetsbrott kommer fortfarande, äfven om reservationen bifalles, att kunna straffas, om försöket nämligen tager formen af våld eller rättsstridigt hot. Jag anser, att man bör lägga mycket noga vikt vid detta.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Landet kommer ingalunda att »ligga öppet för de strejkande», som det heter. Det är, som om många människor glömde, att 14 kapitlet i strafflagen, som handlar om våld i alla former, fortfarande kommer att stå alldeles orubbadt. En näsknäpp eller en örfil kunna fortfarande rendera sin gärningsman 6 månaders fängelse. Har han begått denna handling för att hindra någon från att arbeta och detta blir upplyst för domstolen, må ju domstolen, som har att döma, betrakta detta hans motiv som försvarande eller förmildrande, alltefter den sociala syn, som domstolen kan lägga på denna sak. Men jag vill stryka under, att äfven den allra lindrigaste misshandel kan, äfven med bifall till reservationen, alltjämt kosta sex månaders fängelse. Blir misshandeln hårdare, så att den anfallne blir sårad eller sjuk, kan gärningsmannen få flera års straffarbete. Därjämte ha vi kvar den paragraf, som handlar om rättsstridigt hot. Den blir alldeles orubbad af den föreslagna lagändringen. I den står ju: »Hotar man annan muntligen eller skriftligen med misshandel eller brottslig gärning och sker det på sådant sätt eller under sådana omständigheter, att anledning är att befara, det hotet verkställas skall» etc., så blir det straff, och det är samma straff, som nyss nämnts, d.v.s. det kan bli fängelse i sex månader. Jag får verkligen säga, att de, som känna sig oroliga öfver den ifrågasatta lagändringen, böra vara belåtna med att yxan kan gå så pass bra som den kommer att kunna göra, äfven med ett bifall till reservationen.

Hvad som är själfva kärnpunkten i denna sak är, såvidt jag förstår, det hot, som här omtalas, när det gäller dylika stridigheter på arbetsmarknaden. Det är detta ord hot, som förekommer i lagen, som har framkallat all oreda, all förvirring i rättsuppfattningen i detta afseende och som gjort, att lagen — det kan väl icke förnekas — blifvit använd på ett sätt, som måste väcka bekymmer hos hvar och en, som anser, att den personliga friheten står så högt, att den icke får äfventyras på dylikt sätt.

Man kan se, hur förfärligt svår denna fråga är, om man granskar de högsta auktoriteternas utlåtande öfver förslaget till 1899 års lag. Jag skall be att få läsa upp hvad högsta domstolen då sade om denna själfva kardinalpunkt, hotet. »Hurudant ett hot skall vara för att 15: 22 skall kunna därå tillämpas, utsäges ej i lagen. Det torde likväl böra antagas, å ena sidan, att ej hvarje än så oskyldigt hot kan därunder hänföras, och å andra sidan, att hotet ej behöfver vara så beskaffadt som i 23 § sägs.» Så fortsätter domstolen vidare: »Förslaget innebär således, att hot, som ej medför någon vidare effekt, skall blifva straffbart i vissa fall, då det nu är straffritt. Om nu straffbudet skall sålunda utsträckas och följaktligen vid bedömande af hotets straffbarhet ledning ej längre kan erhållas af det faktum, att den afsedda effekten därigenom uttingats, synes man ej kunna stanna vid berörda obestämthet. Det skulle kunna medföra, att personer komme att åtalas och dömas för åtgärder, hvilka i allmänhet anses fullt befogade eller som varit af

beskaffenhet, att ej den ringaste fara för den afsedda effektens inträdande uppstått. Närmare bestämmelse bör alltså meddelas, huru sådant hot, som här afses, skall vara beskaffadt. Måhända bör för det fall, att någon effekt ej inträdt, ej annat hot än sådant, som omförmäles i 23 §, beläggas med det kvalificerade straffet.» Ja, så sade högsta domstolen, men omedelbart därpå yttrade sig vår dåvarande justitieminister. Han reagerade på det bestämdaste mot högsta domstolens farhågor och uttalade: »Denna betänklighet kan jag icke biträda. Såsom en allmän förutsättning för hots straffbarhet uppställles nämligen städse inom kriminalrätten, att hotet skall vara *allvarligt*. Man synes därför icke behöfva frukta, att med den föreslagna lydelsen af lagstadgandet någon skulle kunna åtalas och dömas för åtgärder, hvilka i allmänhet anses fullt befogade eller som ej inneburit någon fara för den afsedda effektens inträdande.»

*Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)*

Där ser man! De lärde tvistade redan, när lagen skulle utfärdas, om hvad detta ordet »hot» betydde och i sådant ofullständigt skick sändes lagen ut. Hur den tillämpats, tillkommer det icke mig, som själf tillhör landets domarekår, att ingå på någon alltför stark kritik af, men så mycket tror jag dock man vågar säga, att den i många fall tillämpats på ett sätt, som medfört fara för medborgarnes personliga frihet.

Jag har redan för ett par dagar sedan i denna kammare uttalat mig om vissa af dessa frågor. Just med anledning af denna oviss-
het om hvad som menas med hot lägger denna lag faktiskt ett hinder i vägen för arbetarnes rätt att fredligt öfvertala hvarandra. Detta uttryck, fredlig öfvertalning, har, sedan jag uttalade det i kammaren, blifvit i pressen föremål för gyskel; man har tyckt, att det var så lustigt och man har icke kunnat tänka sig något sådant. Jag kan icke förstå, att detta kan vara så roligt; det är något, som i oss närstående land blifvit fastslaget i lag såsom ett begrepp, denna »fredliga öfvertalning», och jag tror därför, att det går an att tala därom här i Sverige utan att folk skall finna det löjligt. Det kan ofta nog förefalla, som om arbetarnes uppträdande vid en arbetsinställelse innebure ett hot, fastän det i själfva verket icke är det *straffbara* hot, som afsågs, då denna lag tillkom. Vi få icke glömma, att uttryckssätten i arbetareklassen och arbetarnes manér i öfrigt emot hvarandra icke alltid kunna öfverensstämma med den allra finaste hoftonen. Vi kunna icke begära, att de skola ha fasoner från Faubourg St Germain, då de söka öfvertala hvarandra att gå i strejk. Det är kraftigt folk och de använda någon gång kraftiga uttryck, men därför tror jag icke, att de skrämman lifvet af hvarandra. Faktiskt är, att deras organisationssträfvanden genom lagen hindras. Det är den civila sidan af saken. Och den kriminalrättsliga anser jag synnerligen vådlig, då man ser, att högsta domstolen och justitieministern vid utfärdandet af lagen tvistade om, hvad som menades med dess uttryck »hot.» Går det an att en enda dag längre låta

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 23 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

svenska allmänheten vara försöksobjekt för dessa tvistiga uppfattningar? Det tycker icke jag.

Den ärade talaren från Skåne, som det alltid är ett nöje att höra på grund af hans eminenta talang, har erkänt, att denna lag långt ifrån är bra, men, säger han, det stundar en strafflagsreform, och vi böra därför icke göra något åt saken, ty då kunde det hända, att det hela gjorde en volt, så att just detta försök sedermera ändå skulle bli straffbart. Men då vill jag fråga: Om man verkligen har klart för sig, att en lag är felaktig och innebär en fara, går det då för sig att behålla den en enda dag längre i afvaktan på en reform, som väntas? Det är väl att offra den materiella rätten för en rent konventionell sak. Jag tycker, att det är något upprörande att föreställa sig, att under flera år människor, den ena efter den andra, som intet värre gjort än sökt öfvertala sina kamrater att gå in i organisationen, skola äfventyra att gripas och inmanas i häkte bara därför, att vi icke skulle på något sätt träda för nära de finare metoderna vid lagstiftningsarbetet. Så mycket jag än kände mig angenämt berörd af vissa delar i herr Thyréns tal, får jag dock upprigtigt säga, att detta hans sätt att se på frågan gjorde på mig ett intryck, som icke var angenämt, ty jag tycker, att det ligger någonting — ja, jag vet icke hur jag skall säga det — någonting mindre humant öfver detta att vilja för en ren konvenanssak offra människors personliga frihet och säkerhet. Nej, låt oss då genast taga bort detta, som gjort så mycket ondt och som äfven gjort det onda, att domstolarne kommit att dragas in i de sociala striderna på ett sätt, som måste göra hvar och en mycket bekymrad. Det kan icke hjälpas, att denna lag skärper och ytterligare understryker och befäster den bestämda olikhet, som genom förhållandenas egen natur förefinnes mellan de olika sidornas förmåga att tillämpa sina metoder i det industriella kriget. Arbetsgifvarne ha i sin makt att genom tidningsartiklar och på allehanda sätt skaffa sig s. k. strejkbrytare, och många gånger föras dessa strejkbrytare genom leder af bevakning till vederbörande arbetsplats för att arbeta. När det är möjligt för arbetsgifvaren att på oriktiga tidningsartiklar skaffa sig s. k. strejkbrytare, nog är det då obilligt att hindra arbetarne att upplysas denna importerade arbetskraft: det pågår strejk på platsen, lägger icke i saken. Det hindras de ifrån, ty det kallas att med våld och hot vilja tvinga dessa människor att icke arbeta.

Det finnes en annan olikhet också, som jag äfven påpekade för några dagar sedan. Arbetsgifvaren kan sitta på sitt kontor och skicka ut artiga bjudningsbref till sina kolleger, där det heter: var så god och gå in i vår organisation. Den som får ett sådant bref förstår mycket väl, att hörsammar han icke kallelsen, är han förlorad, han blir ruinerad genom blockad och bojkott. Något sådant går för sig mycket väl utan att arbetsgifvaren kan på något sätt därför drabbas af ansvar, men då en arbetare vill på liknande sätt förmå en kollega att ansluta sig till organisationen, måste han gå ut på gatan. För

honom finnes ej någon annan råd, han har icke dessa resurser att värfva anhängare. Detta kallades i en annan debatt här i kammaren för att komma till tals med kamrater. Det har också en viss del af pressen gjort sig lustig öfver. Jag kan icke finna detta lustigt, utan det är ett mycket riktigt uttryck, att människor måste ha tillfälle att tala med hvarandra.

Om man nu anser, att lagen är just ett vapen mot arbetarnes organisationssträfvanden, så är det ju så mycket mera skäl att icke dröja att ändra den, ty arbetareorganisationen är åtminstone för mig — och jag tror, att många andra tänka detsamma — af den oerhörda vikt, att om den motverkas, hamnar man i den rena anarkien. Fackföreningarna är det, såvidt jag förstår, som skola rädda oss ifrån anarkien; motverkar man den rörelsen i stället för att stärka den, arbetar man anarkien i händerna.

Jag föreställer mig, att mina ärade kamrater i liberala samlingspartiet så länge ha tänkt på denna sak, att de icke genom vissa händelser, som på senare tiden inträffat, skulle kunna ha ändrat mening. Jag minnes alltför väl de septemberdagar, då valen till Andra kammaren skedde. Vid det ena valmötet efter det andra erfor man, att de liberala talarne kraftigt underströko en punkt i frisinade landsföreningens program, där det hette: »Allas likhet inför lagen skall strängt upprätthållas, klasslagstiftning förhindras och hvad där af ännu finnes i svensk lag snarast utplånas.» Jag hoppas, att liberala samlingspartiet i dag infriar detta löfte.

Herr talman, jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Herrarne finna af det betänkande, som vi nu diskutera, att jag anfört en reservation utan att angifva hvad densamma innebär och jag skall därför be att nu få göra det.

Det har framhållits — och det är också min öfvertygelse — att det moment af 15 kap. 22 § strafflagen, som vi här behandla, lider af många bristfälligheter. Jag skall icke för min del uppehålla mig mera utförligt vid desamma, ty de äro tillräckligt grundligt utvecklade af den talare från Lund, som hade ordet för en stund sedan. Jag vill blott erinra om, att för mig låta dessa betänkligheter huvudsakligen sammanfattas sålunda: Först, att lagen icke har den utsträckning, att den träffar alla slag af medborgare, som göra sig skyldiga till detta slags brott, att den i detta hänseende är så bristfälligt affattad, att det med fullt fog kan sägas, att den riktar sig endast emot en viss klass. Detta är det första och väsentligaste. En annan brist är, att försök och fullbordad handling straffas alldeles lika. Och ett tredje är, att straffbestämmelsen är så affattad, att den icke lämnar tillräckligt utrymme för domarens pröfningsrätt uti olika fall. Därtill kommer, såsom en principiell anmärkning, hvad den nämnde talaren framhöll, att här straffas försök, som på öfriga områden af strafflagen lämnas straffritt. Jag är sålunda af

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m. den mening och har också i utskottet uttalat densamma, att denna lag är bristfällig och tarfvar omarbetning, och att det är angeläget, att en sådan omarbetning snart vidtages.

(Forts.) Nu har emellertid i motionen helt enkelt påyrkats strykande af detta moment, och jag har icke ansett, att man borde vara med härom. Under detta moment rymmes enligt mitt förmenande åtskilligt, som man icke kan gå in på, att det i det nutida samhället bör vara straff-fritt. Åtskilliga härunder inbegripna gärningar, som icke kunna hän-föras vare sig till våld enligt 14 kapitlet strafflagen eller till rätts-stridigt hot, som den siste talaren omnämnde, böra dock träffas af lagens arm. Det är nog åtskilligt, som faller under området för denna lag och som bör vara straffbart, äfven om man tager hänsyn till, att de nämnda straffbestämmelserna finnas. Det är sålunda, en-ligt mitt förmenande, icke riktigt att helt enkelt stryka ett streck öfver detta moment och återgå till de förhållanden, som existerade, innan momentet tillkom. Det torde icke vara lätt att veta, på hvilket sätt den största orättvisan skulle begås: genom att stryka hela detta moment eller genom att låta det stå kvar. Vid den uppskattning häraf, som naturligtvis måste företagas af hvar och en, som vill fatta position i frågan, har man därför att se till, huruvida lagen öfver hufvud taget tillämpats så, att dess tillämpning föranlett så många, befogade och allvarliga anmärkningar, att man kan antaga, det förhållandena skulle blifva bättre, om vi ströke momentet. För min del är jag benägen att tro, att förhållandena icke skulle blifva bättre, därest vi ströke momentet, och detta gör, att jag anser, att man bör betänka sig, innan man gör det. En hel del af de fall, som framdragits såsom bevis på, att lagen icke tillämpats på rätt sätt, hänföra sig till häktnings- och åklagaremyndigheternas åtgöran-den. I detta afseende ber jag få erinra om lagutskottets utlåtande nr 36, där jag uti en reservation påyrkat åtgärder för att därvidlag göra förhållandena mera tillfredsställande. Äfven om Åkarpslagen ta-ges bort, komme det nog att ändå framställas erinringar mot åkla-gare- och häktningsmyndigheternas sätt att handhafva stadgandena om häktning. Jag anser därför, att åtgärder i nämnda afseende äro synnerligen viktiga, och det är med hänsyn härtill som jag rörande häktningsinstitutet i det nämnda betänkandet, hvilket också kommer att behandlas i dag, påyrkat en skrifvelse till Kungl. Maj:t.

Med denna ståndpunkt i frågan skulle jag naturligtvis rättast kommit till att föreslå en skrifvelse till Kungl. Maj:t om omarbet-ning af lagen i nu förevarande afseende. Men jag har icke ansett, att tidpunkten nu är lämplig att komma med en sådan skrifvelse. Af en reservant mot lagutskottets betänkande år 1908 framlades för-slag till en dylik skrifvelse, men det väckte intet gehör i kammaren. Man vill antingen hafva momentet aflägsnadt eller hafva det kvar, och det är, såsom förhållandena nu ligga, de enda alternativ, som kunna tänkas vinna något afseende. Dessutom är det så, att tid-punkten äfven ur andra synpunkter nu icke är lämplig att skriva

till Kungl. Maj:t och begära omarbetning af Åkarpslagen. Särskildt är det den omständigheten, att, såsom vi veta, strafflagen snarligen skall blifva föremål för omarbetning. Af en talare, som för närvarande har att syssla med detta strafflagsarbete, hörde vi nyss, att det vid nämnda omarbetning fråga måste om bli fråga om att belägga allt försök med straff. Äfven utan skrifvelse till Kungl. Maj:t kommer alltså denna fråga att i hela dess omfattning tagas under ompröfning. Allt detta har gjort, att jag för min del uti utskottet visserligen uttalat mig för ett skrifvelseförslag, men med den reservation, att tidpunkten nog icke nu vore lämplig för en sådan skrifvelse; och i enlighet härmed anser jag att skrifvelseförslaget nu ej lönar sig att framställa. Vid sådant förhållande har jag måst göra mig denna fråga: Är det skäl att nu stryka ett streck öfver momentet och taga bort det eller skola vi låta det stå kvar i afvaktan på strafflagens omarbetning? Då jag för min del anser det vara förenadt med större risk att stryka momentet och återgå till förhållandena före 1899 än att tills vidare behålla det, måste jag till sist ställa mig på den ståndpunkten att biträda utskottets hemställan, att motionen i denna del icke måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Jag ber alltså att få ansluta mig till det yrkande, som framställts af talaren från Lund.

Med herr Widén förenade sig herrar *Ersson* och *Berggren*.

Herr Pettersson i Södertälje: Herr talman, mina herrar! Äfven i dag har det visat sig, att man på en del håll föreställer sig, att, innan Åkarpslagen kom till, s. k. strejkbrytare här i landet voro i det närmaste fågelfria. Helt visst gör man sig skyldig till en stor orättvisa mot »den gamla goda tiden», då man gör sig dylika föreställningar. Herr Åkerman har redan påvisat, huru det förhöll sig, innan Åkarpslagen tillkom, att det då var förenadt med rätt kännbar risk för dem, som »ville komma till tals» med strejkbrytande kamrater, att göra sig skyldiga till hvad som på det torra juristspråket kallas våld eller hot. Jag skall icke upprepa, hvad herr Åkerman i detta afseende erinrat, utan åtnöja mig med att instämma i hans yttrande och endast konstatera, att när det yrkas på upphäfvande af denna lag, afser ett sådant yrkande ingalunda straffrihet för miss-handel och hot mot strejkbrytare; det innebär icke heller straffrihet för försök att öfvertala någon att deltaga i arbetsinställelse, om man vid ett sådant försök begagnat sig af lagstridiga medel.

Det har mot denna lag åberopats, att den innebär ett afsteg från de principer, på hvilka vår strafflagstiftning eljest hvilat. Enligt Åkarpslagen belägges försök att tvinga en person att deltaga i arbetsinställelse med straff, om det misslyckas, under det att försök att förmå annan person att begå mycket svåra brott, t. ex. mordbrand och mord, blir straffritt, om försöket misslyckas. Försök att

Anf. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

begå dråp är straffritt, likaså i regel försök till stöld, likaså försök till inbrott. Hvad särskildt sistnämnda brott beträffar, kan jag meddela ett belysande rättsfall. För några år sedan hade två inbrotts-tjufvar i Stockholm kommit öfverens om att begå inbrott för att skaffa sig penningar. De begärvo sig därför en natt till ett hus vid lilla Vattugatan. Där slog den ene med armbågen ut glasrutan till butikdörren, hvarefter bägge hjälptes åt att plocka ut glasbitarna för att krypa in i butiken och tillägna sig penningar. Emellertid blefvo tjufvarna härunder skrämde af några personer, som gingo i närheten, och till följd häraf måste de upphöra med arbetet och draga sig undan. De blefvo sedermera gripna, insatta i hånke och åtalade för brottet. Huru tro herrarne, att det gick med dessa tjufvar? Alla omständigheterna voro klara och tydliga, både uppsåtet, sönderslagningen af rutan och allt det andra. Dessa tjufvar blefvo *frikända* i alla instanser af det skälet, att brottet endast var försök af sådant slag, som icke kunde drabbas af straff. Sammanställer man nu detta fall med det fallet, att en arbetare tillställer en s. k. strejkbrytare ett protokollsutdrag, innehållande, att fackföreningen kommer att behandla honom såsom strejkbrytare, därest han icke deltagit i strejken, och betänker man, att denne arbetare därför kan drabbas af en månads fängelse, så vill jag fråga, om det verkligen är så märkvärdigt, att de organiserade arbetarna känna detta förhållande som ett slag i ansiktet på sig och på rättvisan.

Herr Åkerman, hvars anförande jag för öfrigt biträder, talade om det löfte, som af det frisinnade partiet afgifvits vid valen 1908 och manade särskildt de frisinnade att nu i dag vara trogna sina idéer och mangrant rösta för denna lags afskaffande. Jag undrar, om detta var en alldeles behöfelig och en alldeles lämplig maning. Jag undrar för öfrigt, om det egentligen är nödvändigt att göra denna sak till en partifråga. En föregående ärad försvarare af lagen, herr Thyren, framhöll, att det vore sannolikt, att vi i en snar framtid komma att få en ny strafflag, i hvilken alla försök blifva belagda med straff. Han framhöll, att det därför vore olämpligt att taga bort de straff för försök till brott, som vi redan hafva, för att sedan efter några år återigen införa desamma. Men på samma gång medgaf han, att denna lag var teoretiskt felaktig, att den gjort mera skada än gagn och att den var orättfärdig. Jag undrar, om man behöfver vara liberal eller frisinnad för att endast på dessa skäl vara med om att afskaffa lagen. Jag ber åtminstone att för min del på grund af hvad jag nu anförd få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen i den nu föredragna punkten.

I detta anförande instämde herrar *Jansson* i Edsbäcken, *Karlsson* i Göteborg och *Wijk*.

Friherre Palmstierna: Herr talman! Herr Thyren har bjudit kammaren att vänta, medan han håller på med en utredning i den

föreliggande frågan. Vi veta icke alls, när utredningen kommer, vi veta icke heller, i hvilken riktning utredningen går, icke heller det öde förslaget möjligen kommer att få i synnerhet på andra sidan af detta hus. Jag tror, mina herrar, att det går något för långt att begära, att vi skola vänta, därför att en uppmaning af detta slag framställts. — Det lär hafva händt förut, att solen gått upp, utan att en stor Chantecler därtill gifvit signal. —

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

När emellertid herr Thyren själf har uttalat, att lagen är orättvis, så tror jag, att det icke är lämpligt, att vi bibehålla den längre, i synnerhet som det är påtagligt, efter hvad lagutskottets ordförande förut sagt, att denna lag är obehöflig. »Vår lag saknar visst icke bestämmelser, på grund af hvilka man kan bestraffa de förseelser, som här kunna komma i fråga. Jag erinrar om 24 § af strafflagens 15 kap., där det stadgas straff för den, som hotar annan med miss-handel eller annan brottslig gärning på sådant sätt eller under sådana omständigheter, att anledning är att befara, det hotet verkställas skall. Där straffas således själfva hotet. I 14 kap. strafflagen är straff bestämdt för våldet. Och för det fall slutligen att man slår sig tillsamman och gifver sig utseende af att vilja framtinga något i samlad massa, hafva vi tillräckliga bestämmelser i 10 kap. strafflagen. Det behöfves endast, att myndigheterna visa erforderlig fasthet för att ett lyckligt resultat skall kunna åvägabringas.» Lagutskottets ordförande nämnde detta om denna lag, då frågan först kom före, och dessa ord hafva ännu fog för sig. Om vi borttaga bestämmelsen här, uppstår därför icke någon straffrihet.

Emellertid begärde jag ordet för att uppläsa några handlingar, som kunna vara af intresse för kammaren. Här har uttalats, att lagen är en klasslag, därför att den endast drabbar arbetarvärlden. Hos den försiggår allt inför öppen ridå, hvilket vi kunna se, tack vare en påpasslig press. Därför är det lätt att träffa arbetarklassen, som sträfvar fram och använder solidariteten som sitt enda vapen. Det är endast denna klass, som drabbas af lagen. Denna bestående orättvisa framstår så mycket bjärtare, i den mån man får syn på, hvad som sker på andra sidan af den värld, som synes, då den kämpar och rör sig.

Jag tror, mina herrar, att vi hvarje år som går, om vi följa händelsernas lopp, skola finna, att det ekonomiskt maktbesittande samhället konsoliderar sig allt starkare på olika områden. Vi se yrkesförbund organiseras med direkta syften att påverka lagstiftningen; arbetsgifvarföreningarna sammanslutas och internationaliseras, de konsolidera sig mer och mer, och olika företag samla sig uti karteller och truster; äfven bankerna slå sig tillsammans och samma personer sitta i bankernas, kartellernas och arbetsgifvarföreningarnas styrelser. Det är med andra ord en konsoliderad stat i staten, som uppväxer, det är en ekonomisk makt i samhället, hvilken lagstiftarne böra nogrant uppmärksamma. Men denna makt blir farligare, därför att den aldrig spelar inför öppen ridå, allt sker bakom och

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

med syfte, att så litet som möjligt skall synas utåt. Och det är endast föga, som kommer fram af hvad som sker där bakom. Så mycket mäktigare och starkare kunna därför dessa sammanslutningar blifva.

Jag skall nu be att få beröra något, som synes mig vara ganska analogt med det som vi tala om, men som går straffritt, ehuru det i själfva verket så mycket säkrare drabbar dem, som det gäller, därför att de ofta äro mera värlösa än många andra.

I ett stort antal karteller och truster, väsentligen karteller, förefinnas ordentliga domstolar, som ålägga straff för förseelser, hvilka medlemmarne gjort sig skyldiga till mot sammanslutningen, och jag skall be att få fästa uppmärksamheten på ett aftal af år 1905, ur hvilket jag vill läsa upp några paragrafer. Det stadgas i 10 §, huru ett förvaltningsråd tillsättes, som väljer förtroendeman och handhafver de gemensamma angelägenheterna. Vidare stadgas i § 12: »Alla firmorna äro ense om, att hvarje öfverträdelse af de bestämmelser rörande leveransafstal, hvarom firmorna i detta kontrakt enats, är af betydelse att inverka menligt på de öfriga firmornas affärsverksamhet och således vålla dem skada, som den firma, hvilken begått kontraktsbrott, skall vara skyldig ersätta.» »Skadeståndet skall beräknas till 10 % af icke blott hela den öfverenskomna betalningen enligt det aftal, hvarigenom förevarande kontrakt brutits, utan äfven öfverenskomna betalningar för alla de beställningar, som för samma beställares räkning hos leverantören i fråga ligga inne till utförande under tiden från förstnämnda aftals ingående till den dag, då leveransen högst betydliga belopp. Rättsproceduren är följande enligt § 13 — och jag ber herrarne uppmärksamma detta, när det talas så mycket om »arbetets frihet» på annat område, den frihet, som arbetarne skulle förtrycka gentemot hvarandra. Jag tror, att de, som ständigt föra detta tal på tungan, när det gäller att splittra sina motståndare, borde betänka, hvad som sker i deras eget läger. Det heter nu i § 13: »*Misstänkes* afvikelse från detta aftal hafva förekommit, skall skriftlig *anmälan* därom göras till förvaltningsrådet, som beordrar förtroendemannen att taga del af den *misstänkta* firmans anbud, kontrakt, *korrespondens* och räkenskaper rörande beställaren i fråga samt afgifva berättelse till förvaltningsrådet rörande *allt*, som kan hafva afseende på frågan om kontraktsbrottet samt beloppet af det *skadestånd*, som därför bör utgå.» Sedermera gifvas bestämmelser angående hur röstningen vid domstolen skall ske, och storleken af det belopp som skall utdömas. Det skall vidare tagas hänsyn till, om firman *afskiktligt* eller icke begått detta kontraktsbrott. Jag tror, mina herrar, det finns anledning lägga märke till dessa saker, som visa, hur det tillgår på andra sidan.

Jag vill äfven beröra ett annat exempel, belysande för, huru vederbörandes egna tjänstemän eller agenter ibland kunna behandlas.

Det heter i en korrespondens från en af våra större firmor: »Som det visat sig, att de och de» — jag vill icke namngifva personerna här — »vid några tillfällen sökt omintetgöra mellan firmorna träffade öfverenskommelser, hafva alla härvarande firmor» — det vill säga kartellen — »beslutat, att för att omöjliggöra upprepandet af dylika händelser all materiel, som af firmorna försäljes till ofvanstående personer, skall säljas till så höga priser, att den firma, som gör en försäljning, kan afstå 20 % å bruttoförsäljningssumman till en gemensam kassa, som sedan delas lika mellan de firmor, som träffat öfverenskommelseu.»

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Jag har, mina herrar, endast velat omnämna detta för att visa, huru dessa vapen, som föras i dunklet, äro väl så kraftiga och mången gång mer ödesdigra för den enskildes ekonomi och hela ställning än de, som begagnas i ljuset, där allting syns.

När denna lagstiftning endast berör, hvad som angår arbetarklassen, och då den gör detta på ett orättfärdigt sätt, synes mig, att vi icke skola låta densamma kvarstå en enda dag till, utan utplåna den fläcken ur Sveriges lag.

Herr Thyren: Herr talman, mina herrar! Det är egentligen ett resonemang, som efter mitt nyss hafda yttrande här förekommit i kammaren — kanske dock mera i den privata än offentliga diskussionen — som nu förmår mig att understryka en särskild punkt med några ord.

Man har sagt ungefär så här: Vi medgifva, att *klokheden* kan tala för, att man, när man har att vänta en bestämmelse, där dylikt kommer att straffas, afstår från att under mellantiden göra det straffritt. Men sätter ni då *klokheden* öfver *rättfärdigheten* i lagstiftning? Jag kan tänka mig, att denna tanke förekommit hos flera, och jag ber att få bemöta den.

Rättfärdighet och orättfärdighet äro stora ord, och man får utan tvifvel handtera dem med en viss försiktighet. Hvari består det orättfärdiga; hvari det rättfärdiga? Jo, det orättfärdiga i denna lag ligger icke i något annat än det, att inom en fullkomligt likartad krets af handlingar, nämligen försök till tvång förmedelst våld eller hot, några handlingar straffas och andra lämnas straffria. Och denna gränslinje mellan straffbart och straffritt beror *de facto* på en klassfråga. Det blir nämligen, i allt väsentligt, strejkande arbetare å ena sidan. Det är det orättfärdiga. Hvar går härifrån vägen till rättfärdighet? Det finnes två vägar. Den ena består däri, att man gör *allt* straffritt, i det man upphäfver momentet, såsom motionärerna vilja; då blir det rättfärdighet. Den andra vägen är att göra *allt* straffbart; då blir det också rättfärdighet. Det finnes alltså två rättfärdigheter, och hvilken af dem skall man välja? Den ena vill jag gifva namnet rättfärdighet *med* kloket och den andra rättfärdighet *utan* kloket. De kunna vara lika goda såsom rättfärdigheter bägge två. Men hvilken är nu den kloka i detta

Ang. ändrad fall? Jo, det vågar jag, friherre Palmstierna och de andra, som
 lydelse af 15 hafva en annan mening, till trots, säga att, då alla världens lagar
 kap. 22 och 24 utom vår i detta nu straffa försök i allmänhet, och då alla de lagar,
 §§ strafflagen som hafva ett tvångsbrott byggdt i likhet med kap. 15 § 22 straff-
 m. m. lagen, t. ex. den norska, danska, tyska, holländska, finska, öster-
 rikiska m. fl. föra försök härtill under den allmänna försöksbestäm-
 melsen, så talar redan detta sakförhållande för sannolikheten af att
 äfven vi komma att gå den vägen.

Nu kan man säga, att denna rättfärdighet *med* klokhet tager
lång tid, och att vi icke veta, hvad därunder kan hända. Mina
 herrar, om jag vore konstitutionellt oförhindrad att göra det, skulle
 jag redan nu där jag står yrka, att man i kap. 15 § 22 strafflagen
 skulle sätta in den lydelse, som den borde hafva haft från början;
 och det är hvar och en obetaget att göra detta i motionsväg, så
 snart tiden därför lagligen är inne. Jag är alldeles öfvertygad om,
 att denna motion kommer, och det är min personliga mening, att
 ett sådant yrkande kommer att gå igenom, icke blott i Andra utan
 äfven i Första kammaren. Så står den saken.

Jag har tillåtit mig att gifva kammaren några upplysningar
 angående strafflagsutredningen, eftersom jag har denna utredning
 om hand, och jag har trott mig böra meddela, huru jag anser, att
 saken ligger. Huruvida detta med skäl kan föranleda den senaste
 ärade talaren att draga fram Chanteclers exempel, det lämnar jag
 till kammarens bedömande. Om jag rätt erinrar mig, var denne,
 enligt historiens vittnesbörd, utrustad med en synnerligen gäll tenor-
 stämma, och torde redan genom detta yttre symtom visa sig hafva
 varit betydligt närmare befryndad med den siste ärade talaren.

Herr Lindhagen: Som flera föregående talare redan anmärkt,
 har herr Thyrén gifvit sitt yrkande en sådan motivering, att man
 måste undra, till hvilket slut han skulle komma. Han har å ena
 sidan menat, att då man har att vänta en ny strafflag, som enligt
 hans tro kommer att straffa alla försök till brott, så bör den här
 bestämmelsen stå kvar. Å andra sidan har den ärade talaren sagt,
 att denna nu bestående lag är både orättfärdig och åstadkommit
 mer skada än nytta, och med den motiveringen kunde man väntat,
 att han skulle kommit till det resultatet, att den bör upphävas.

Jag skall sedan komma till talarens åsikt om hvad som bör
 bli lag, men jag måste i förbigående peka på den underliga passus
 i hans anförande, där han säger, att denna lags orättfärdighet be-
 står däri, att den endast är en half rättfärdighet. Äfven då det är
 fråga om strafflagen, måste man främst se till lagens verkningar i
 det närvarande. Genom denna lag sättes en viss samhällsklass
 i en annan rättsställning än en annan samhällsklass. Redan
 detta gör, att lagen verkar upphetsning i stället för samhälls-
 frid. Men ännu värre blir det för herr Thyrén att reda sig med
 det påståendet, att den nu gällande lagen gjort mera skada än nytta.

Att bibehålla denna lag — en lag, som således är mera till skada än till nytta — är det, frågade han, icke rättfärdighet med klokhet, under det lagens borttagande måste betecknas såsom rättfärdighet utan klokhet? Jag kan inte förstå annat, än att just bibehållandet nu af en sådan lag bör betecknas såsom rättfärdighet utan klokhet. Nu är det ju också så, att denna lag gjort mycken skada. De exempel, som i motionen anföras därpå, äro talande nog. Den upphetsar i hög grad, och såsom flere talare framhållit, har den en tendens att taga ifrån den svagare parten i arbetsstriderna hans enda maktmedel, därigenom att domstolar och myndigheter tillämpa lagen mer och mer så, att denna svagare part icke får komma ens till tals med sina kamrater och därigenom söka upprätthålla för arbetarne den oundgängliga solidariteten.

Herr Thyren påstår nu, att den nya strafflag, som han förbereder, kommer att generellt straffa alla försök till brott. Men är det sagdt, att det kommer att bli så? Herr Thyren sade visserligen, att ingen här i kammaren komme att säga nej till ett sådant förslag. Ja, ingen vet, hur länge herr Thyren eller jag lefver, eller hur länge vi sitta här i kammaren, men det vill jag säga, att jag för min del hyser så stora betänkligheter mot ett förslag med dylika tendenser, att om jag är kvar, så kommer jag att yrka afslag på detsamma. Straffrätten är ett område, där man icke ännu kommit till några afgörande klarheter. Man talar om »moderna» straffrättsprinciper, men hvad som är modernt i dag är omodernt i morgon; det är få saker, som växla så mycket som uppfattningarna om hvad som är straffets ändamål och hur det skall straffas.

Herr Thyren följer gärna auktoritativt andra länders strafflagar, så ock här. Han har sagt, att vi äro de sista på skansen, och därför skola vi följa de andra i släptåget och straffa försök i allmänhet. Ty det är den brottsliga *viljan* man skall komma åt. Jag får verkligen säga, att man måste varna för en sådan straffrättsteori, som uppsätter viljan såsom det, som man uteslutande skall drabba. Man får hålla måtta på detta område. Och denna moderna straffrättsteori, som herr Thyren auktoritativt följer, kommer kanske att bli omodern om någon tid, och då komma andra länder, som nu antagit denna teori, att förkasta den. Och då bli vi som vanligt numera de sista, som ta upp det gammalmodiga, i stället för att gå i täten, när det gäller att realisera det bestående riktiga. För min del tror jag, att det enda, som blir bestående på straffrättens område, är, att man aldrig skall straffa mera än i yttersta nödfall och så litet, som möjligt. Detta är den främsta principen i all strafflagstiftning.

Dessutom vill jag erinra om, huru farlig denna herr Thyrens teori att man skall straffa den brottsliga viljan är. Den teorien leder godtyckligt ut på vida fältet, där straff sträcket ut mer och mer på gränsområdena mellan brottslig tanke och brottslig handling. Man straffar i genomsnitt alla slags försök till brott, alla slags vållande

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

af fara för brott, alla slags sympatittringar, direkt eller indirekt, af handlingar, som äro belagda med straff och så vidare. Så kommer man längre och längre, och till slut blir yttrandefriheten, detta värn för medborgarna i samhället, satt i den största fara. Ty i talet kommer alltid den brottsliga viljan särdeles påtagligt till synes, och man har ju sagt, att ingen makt är så stor som det offentliga ordet. Kritiserandet af bestående lagar på olika sätt kan komma att anses innebära försök till eller vållande af fara för brott, och likaså kan hvarje prisande af ett nytt samhällssystem anses ske på sådant sätt, att det är samhällsfarligt ur den bestående maktens synpunkt och så vidare.

Denna teori leder också såsom vi fått veta därtill, att i regel icke endast det fullbordade brottet, utan likafullt allehanda förberedelser därtill straffas. De, som härigenom komma under strafflagen, äro icke de verkliga förbrytarne, utan åsiktsbrottslingar, hvilkas brott enligt sakens natur vanligen endast kan hänföras till förberedelser eller blotta yttranden. Det är i synnerhet de, som drabbas af dylika teorier, ty de verkliga förbrytarne syfta vanligen till påtagliga handlingar och planlägga sitt brott så, att det blir utfördt, och det blir jämförelsevis sällan, som det stannar vid försök. Det är alltid de politiska brottslingarne och deras vederlikar, som få sitta emellan, och däri ligger den stora faran att följa efter, hvad herr Thyren kallade de moderna strafflagarna, som säkerligen en gång, låtom oss åtminstone hoppas det, komma att bli omoderna

Jag yrkar alltså bifall till motionen.

Herr Christiernson: Herr talman, mina herrar! Den förste talaren, min vän och bänkkamrat, den högt ärade representanten för den sydsvenska lärdomsstaden, har här hållit ett tal, som jag för min del, om jag inte visste att statsutskottet har afstyrkt den motion, som jag förut har väckt om uppspikande af ett hans tal i annan fråga, gärna skulle vilja motionera om att få uppspikadt i landets alla kommuner. Ty när en talare, som yrkar på lagens bibehållande, förklarar, att den är orättfärdig, så förstå nog kammarens ledamöter, att det skulle vara synnerligen gagneligt för dem, som anse, att lagen bör komma bort, om denne talares anförande blefve offentliggjordt. Och när en af lagens anhängare kallar den *orättfärdig*, så hoppas jag, att herr talmannen ursäktar mig, om jag kallar den *skändlig*. Det är dess orättfärdighet som gjort, att den väckt en sådan våldsam förbittring i landet. Man må säga hvad man vill för bibehållande af lagen, den kommer i alla fall att verka i motsatt riktning mot hvad man afser, d. v. s. den kommer icke att befördra aktningen för lagarna. Hvarför skall då icke lagen tagas bort? Jo, säga en del af dess tillskyndare, för att skydda strejkbrytare, och som vi veta, finnes här i landet för vissa grupper ingenting heligare än sådana personer, och denna Åkarpsslag är därför närmast att jämställa med lagarna för majestätsförbrytelser.

Jag finner det vara ett något egendomligt resonemang, att lagen bör bibehållas därför, att om fyra à sex år kommer det ett förslag till strafflag, däri Åkarpslagen visserligen icke är kvar, utan där i stället vi få straff på nästan alla försök till brott, en Åkarpslag, som räcker långt utöfver den nuvarande lagens gränser, skulle man kunna säga. Ja, hvar och en har rätt att framföra sina skäl, men jag undrar, om Riksdagen bör vara bunden af att en dess ledamot håller på med att utarbete en lag, som kommer att gå i den ena eller andra riktningen. Hvad vi ha att röra oss med är hvad som är erkänt, nämligen att denna bestämmelse står i uppenbar strid mot den svenska lagens anda, och att den icke tillkommit i rättfärdighetens tecken — det har ingen vågat påstå — utan är tillkommen i uppenbarligen orättfärdig afsikt, nämligen att förhindra arbetarne att göra sig gällande.

Nu säger t. ex. lagutskottet, hvars ordförande ju en gång haft en annan uppfattning, då han var professor och icke var så direkt intresserad i landets näringslif, som han är för närvarande, nu säger detta utskott — och det är gilladt af denne dess ordförande — »erfarenheten synes icke visa, att det här mött större svårigheter än i andra fall vid lagtillämpningen». Nej, det är naturligtvis inte svårt för domarne. Om inte annat, så ha de ju en viss rutin. Det möter inga särskilda svårigheter att *döma* efter Åkarpslagen, äfven om det är sant som här sagts, eller att det är ytterligt svårt att definiera hvad som menas med försök att genom hot tvinga. Men för alla dem, som trakasseras med denna lag, äro svårigheterna påtagliga.

Det har icke kunnat af någon bestridas, att alla de exempel, som förekomma i motionen, äro riktiga, och hvad visa dessa exempel? Jo, att åklagarmakten far fram, som om den vore en utländsk inkräktare, och anser sig kunna behandla svenska folket hur som helst. Enligt min uppfattning äro alla dessa fall upprörande. De som falla offer för Åkarpslagen äro visserligen endast arbetare och därtill socialistiska arbetare, hvilket är mycket straffvärdt, men de bli också behandlade, som om de öfver hufvud taget icke hade några rättigheter. Här bli folk anhållna och häktade och få sitta inne länge för att sedan bli frikända af rätten, och ändå förklarar man, att denna lag är nödvändig och icke kan tänkas bli borttagen. För min del anser jag, att om en lag, som är ostridigt orättfärdig, tages bort, så är det endast den enklaste gärd af rättvisa. Om det sedan några år därefter händer, att lagstiftarne ha den uppfattningen, att hela vår strafflag bör omläggas och därigenom exempelvis denna lag i förändrad form skulle återkomma, så är det en helt annan sak, än att vi här skulle för att göra det bekvämt för en högt ärad strafflagsförfattare bibehålla en orättfärdig lag. I landet kommer man att om denna Åkarpslag begagna mycket starka uttryck, särskildt nu sedan vi fått auktoritativt i Riksdagen uttaladt, att den är orättfärdig. Jag undrar då, om man icke kan anse det som en synnerligen

Ang. ändrad
tydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

»oklok rättfärdighet» att bibehålla lagen. Man kan ju tvista om klok och oklok rättfärdighet. Jag har dock aldrig fått lära mig, att det finns mer än en rättfärdighet, men jag har ju inte heller hunnit bli rasande af lärdom som kanske en del andra. Men om man låter det sunda förnuftet afgöra, så tycker jag det är tydligt, att en bestämmelse som absolut strider emot svensk lag bör strykas, särskildt som man vet, att den tillkommit i uppenbar afsikt att skada. Jag tror icke alls, att det är genom något slags fel vid öfversättningen, som den kommit in i lagen i nu gällande lydelse. Den tillkom ju på en tid, då man icke gjorde sig sken af att dölja sina klassinstinkter. Nu söker man däremot göra sken af att lagen skulle gagna båda parterna, men jag vädjar till dem, som kanske icke ha precis samma politiska uppfattning som jag, om vi icke kunna vara ense om att det, som är uppenbart partiskt, bör bort ur lagen.

Herr talman, jag tillåter mig instämma med reservanterna.

Herr Söderberg i Stockholm: Herr talman! Det rinner mig i minnet just nu, hurusom en ärad ledamot i denna kammare för några dagar sedan vid en annan lagfrågas behandling yttrade, att innan man vidtog någon förändring uti en utfärdad lag, så borde man gifva lagen tillfälle att, såsom han uttryckte sig, »sätta sig», att visa hvad den hade för verkningar. När man det gjort, skulle man möjligen kunna afgöra, huruvida lagen vore god, huruvida den vore af sådan natur, att den kunde bibehållas eller om den borde förändras eller afskaffas. I den fråga, som vi nu behandla, föres det fram just den senare synpunkten, att denna lag bör afskaffas, och jag tror icke, att det kan påstås, att man ej haft tillfälle att se, hvilka verkningar lagen haft. Det har nu emellertid från samma håll framförts den meningen, att lagen är sådan, att det icke är tillrådligt, att man afskaffar den eller ens gör några förändringar i densamma, i synnerhet icke det förra. Ja, med ett sådant resonemang kommer man naturligtvis aldrig ur fläcken, då det gäller att få någon förändring i bestående lagar, som visa sig verka partiskt, verka på ett otillfredsställande sätt för stora lager af landets medborgare, ty man har det ena skälet en gång och det andra en annan gång för att icke gå med på någon förändring i det bestående.

Det är min lifliga uppfattning, att de ärade Riksdagens ledamöter, som år 1899 buro fram förslaget till denna lag, likaväl som de, hvilka sedermera röstade för detsamma, innerst hade för afsikt att söka förhindra arbetarnes fackföreningar att breda ut sig, ty det var ju genom dessa, som synbarligen strejkerna tillkommo, ehuru väl man naturligtvis tager alldeles miste, om man tror, att icke strejker kunna förekomma äfven ibland oorganiserade arbetare. Detta beror ju helt och hållet på förhållandenas egen natur. Strejkerna framtvingas nämligen af de förhållanden, under hvilka arbetarne leva.

Huru har nu den mycket fromma önskan, som 1899 års lag-

stiftare hyste, blifvit förverkligad? Jo, arbetarnes organisationer ha utvecklat sig ofantligt här i landet, och man kan konstatera, att förhoppningen om att komma dessa till lifs genom Åkarpsslagen gått alldeles om intet. Man tänkte naturligtvis, och man tänker väl på sina håll fortfarande, att om det är belagdt med fängelsestraff att i viss form afråda sina kamrater från att stå kvar i eller att gå in i arbete, när de själfva lämna det, så skulle arbetarne draga sig för att etablera strejk, och tillgången på arbetsvilliga skulle ökas i stor utsträckning och därmed hela den saken vara utarrangerad. Nu visar emellertid erfarenheten, att man icke nått det syftmålet; oakadt Åkarpsslagen hängt såsom ett Damoklessvärd öfver de svenska arbetarne under de senaste 10 åren, ha deras organisationer gått framåt och kunnat föra sina konflikter, utökade med mångdubbelt större konflikter, igångsatta af arbetsgifvarne. Därmed har ju ett skäl bortfallit, som skulle kunna framföras af ifrarne för detta slags lagstiftning.

*Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)*

Det andra skälet för lagens bibehållande är det rent juridiska. Jag har icke hört så starkt ifrågasättas, att lagen är så synnerligen behöflig för arbetsgifvarnes vidkommande. De ha nu sina organisationer och anse sig förmodligen ha genom dem kommit i den ställningen, att de vid stridstillfällen kunna tillföra sig arbetskrafter utan denna lags tillhjälp.

Från arbetarnes sida förklaras, att lagen är ohygglig. Betänk, hvad arbetarne under dessa 10 år fått offra af frihet just tack vare denna lag. Blott under det senaste året öfverstego Åkarpssmålen det antal, hvartill de uppgått alla öfriga åren tillsammans. Arbetarne anse med rätta, att lagen är en skändlig klasslag, då den icke träffar några andra i samhället än just dem. Det har icke konstaterats, att under dessa år någon arbetsgifvare drabbats af densamma, och ännu mindre är det troligt, att, såsom talaren från Norrbottens län ställde i utsikt, någon högre tjänsteman skall träffas däraf. Den faran synes mig vara ofantligt liten. Nej, det är arbetarne ensamt, som beröras af denna lag.

Arbetsgifvarne ha icke sagt, att lagen är så nödvändig, sedan deras organisationer kommit till, arbetarne förklara lagen vara en klasslag, riktad emot dem. Intet rättvist skäl talar för lagens bibehållande. Att då låta det rena juristeriet vara afgörande för en sådan sak, som skall verka i det lefvande lifvet, är något, som jag icke kan godtaga, att det är rätt. Äfven om den ärade talaren från Lund, som är en framstående specialist i detta ämne, har den uppfattningen, att rättsbegreppen skola utvecklas dithän, och att det skall stipuleras i lag, att försök till brott äro straffbara, är det då så alldeles gifvet, att den stora allmänheten kommer att följa honom i denna hans uppfattning? Är icke den ståndpunkten hållbarare och säkrare, att endast det, som är ett verkligt, ett utfördt brott, det är straffbart och skall straffas. Jag tror, att det kan vara lämpligt att taga hänsyn till den mening, som blifver framförd från lek-

Ang ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

mannahåll, där man icke ger sig in på några juridiska finesser, men där man instinktivt känner, hvilka ofantliga vidder, som öppna sig för möjligheten att åtala och belägga personer med straff, att straffa icke enbart dessa rena brott, som från alla tider ansetts vara verkliga brott — d. v. s. när en person *gjort* något verkligt illa — utan äfven i många andra fall därutöfver, i det att man låter det straffbara svälla ut öfver det sociala och politiska området i en utsträckning, som kan efter konjunkturerna bli alldeles fruktansvärd. I detta fall är Åkarpslagen ett typiskt exempel. I början tillämpades den icke så ofta. Det var endast ett eller annat åtal, som ledde till någon påföljd. Men sedan ha förhållandena tillspetsats, konflikterna ha utvidgats, och ställningen har skärpts mellan arbetare och arbetsgivare. Och af det sätt, hvarpå lagen kommit till användning, ha arbetarne icke kunnat få någon annan uppfattning, än att samhället med sina organ tager parti för den ena parten mot den andra.

I motionen ha vi endast kunnat uppräknat en bråkdel af de fall, då man tack vare Åkarpslagen häktat och straffat personer för rakt ingenting. Inför domstolen har det emellertid kunnat advocerat fram och ledas i bevis, att de gjort sig skyldiga till straffbart hot, men så har det i själfva verket icke alls varit ens något hot. Dessa kvinnor och män, som under t. ex. år 1909 måste vandra i fängelse, ha i sitt inre varit fullständigt medvetna om att icke ha gjort något illa, men ha ändå fallit offer för denna lag, som, när det står stora kapitalistintressen på spel, kan uttänjas dithän, att bara en åtbörd, ett ord, blir belagdt med straff. Då arbetarne se, huru deras kamrater på detta sätt bli behandlade, hvilken stämning tro då herrarna skall växa upp ibland dem.

Jag ber att få rekommendera den ärade professorn från Lund att gå ut bland arbetarne och söka få igenom den meningen, att man endast behöfver sträcka ut gränsen för det straffbara till att omfatta alla andra försök till brott, så är allt väl bestämdt, och då skall ingen opponera sig emot, att ens kamrater få komma i fängelse, utan man skall trösta sig med, att Åkarpslagens bestämmelser gälla öfver hela linjen. Nej, det kommer absolut icke att gå. Jag tror icke, att arbetarne skola uppfatta den ärade talarens juridiska finesser, och hans kunskaper och vältalighet komma icke att räcka till, då det gäller att rubba den genomgående uppfattningen hos en stor klass, att den är orättvist och orättfärdigt behandlad, därför att samhället genom sina organ låter den ena parten gynnas på bekostnad af den andra. Det må nu anses vara en rättfärdighet af lägre eller högre valör, men det är en klok och bra rättfärdighet, om samhällets verkställande utskott, som Riksdagen är, säger ifrån, då man nu sett, huru lagen kan tillämpas och hur den verkat, att den bör tagas bort.

Man klagat öfver, att respekten för lagarna minskats på senare tider. Ja, är det så underligt, såsom t. ex. denna lag är affattad. Fol-

ket i gemen har icke fått sitt sinne för rätten utbildadt genom studier vid universitet. Folksjälén kan icke uppfatta, hvári de juridiska finesserna bestå. Den endast förstår och känner verkan af de återkommande fallen och därefter bildar den sin uppfattning. Och att den stora massan af folket i den nu föreliggande frågan har rätt i sin uppfattning, det får man hvarje gång direkta och påtagliga bevis för, då lagen tillämpas.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ytterligare en sak. Den ärade representanten från Lund tyckes utgå ifrån, att det för alltid är fastslaget och aldrig skall ändras, att försök till att i strejktider vidtala en arbetskamrat, som antingen står i arbete eller vill gå in i det, och söka få honom att lämna arbetet, skall jämsställas med brott, ty det är ett hot. Är då det så alldeles afgjort, att detta skall för alltid vara fastslaget? Detta skulle alltså innebära, att det först och främst är hotet, som i detta fall är straffbart. Men skulle det ej vara en högre utveckling af rättsuppfattningen att skilja ifrån allt det, som rör en arbetares ställning till arbetet, att afskilja detta ifrån det, som lagen afser med verkliga brott, i fråga om hvilka det utmärkande ju är, att en person gör illa. Utgår man därifrån, att det är något illa, som blifvit begånget, när en människa öfvertalas att lämna arbetet eller att ej gå till det, då är det naturligtvis endast under den förutsättningen man kan jämsställa förhållandena på arbetsområdet och de handlingar, som reglera dessa, med handlingar, som i egentlig mening falla under strafflagen. En sådan uppfattning måste emellertid vara oförenlig med en vanlig lekmannasynpunkt, enligt hvilken det icke kan vara lagens mening att med straffbestämmelser träffa andra än rent *onda gärningar* eller åsyfta andra personer än sådana, som på något sätt göra illa. Men det är väl icke illa gjordt att genom öfvertalning förmå någon att låta bli att arbeta, när man själf lämnat arbetet för att få igenom en förbättring af lönevillkoren.

Jag hoppas lifligt, att man vid den utveckling af rättsuppfattningen, som måste komma till stånd, skall komma därhän, att man rycker undan ur lagbestämmelserna allt, som rör arbetsförhållanden, så att dessa ej inrymmas i strafflagen och där jämsställas med brott i vanlig bemärkelse.

Det är dessa erinringar, herr talman, jag här velat göra. Jag ber att få yrka bifall till reservanternas hemställan.

Herr Norlén: Herr talman, mina herrar! Då nu diskussionen förts ut från det rent juridiska området och den siste talaren synes vilja tala å arbetareklassens vägnar, har jag icke kunnat underlåta att begära ordet för att låta några uttalanden i frågan från icke socialistiska arbetare komma fram. En tidning här i Stockholm har nämligen till en del icke socialistiska arbetaregrupper utsänt en förfrågan om deras ställning till frågan om den så kallade Åkarpslagens afskaffande. Flere af dessa ha svarat, att dessa arbetare ha nog icke sett saken juridiskt, utan de ha nog sett den rent prak-

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

tiskt. Det är deras erfarenhet, som talar i de utlåtanden och resolutioner, hvilka insändts som svar till den ifrågavarande tidningen. Jag ber därför att få citera några få af dessa för att därmed visa, hvad man på detta håll tänker och känner.

Först ett »Utdrag ur protokoll, fördt vid möte, hållet med Svenska Folkförbundets lokalafdelning nr 50 i Lundby samt Lindholmens verkstads arbetareförbund den 22 mars 1910 å bibliotekslokalen å Lindholmen.

Sedan ordföranden tillkännagifvit i hvad syfte mötet var utlyst samt uppläst 22 och 24 §§ i strafflagens 15 kap., hvilka paragrafer den socialistiska riksdagsgruppen i Andra kammaren enligt vid årets riksdag väckt motion vill ha återställda till den lydelse, de hade före 1899 års lagändring, framlades vid mötet följande fråga:

Anse ni det skydd för arbetets frihet, som genom strafflagens 15 kap. 22 och 24 §§ tillerkänts de icke socialistiska arbetarne, numera vara öfverflödigt?

På den framställda frågan svarades enhälligt *nej*, och antogs af mötet följande resolution:

Svenska Folkförbundets lokalafdelning nr 50 (arbetare vid Lindholmens Mek. Verkstad i Göteborg) samlad till möte för att diskutera frågan om den så kallade Åkarpslagens behöflighet, föranledd af den socialdemokratiska riksdagsgruppens motion till innevarande års riksdag angående borttagande af de lagbestämmelser, som med nämnda beteckning åsyftas, anser

att ifrågavarande lagbestämmelser utgöra ett nödvändigt skydd för de icke socialistiska arbetarne mot socialdemokratiskt fackför-
eningsstyranni, men ock

att detta skydd i många fall blir endast skenbart, om ej dessa lagbestämmelser i sin tillämpning erhålla den *vidsträcktare* användning, som *andan och syftet* mer än den snäva ordalydelsen i desamma berättigar dem till.»

Ett annat uttalande från arbetare vid Strömma fabriker i Karlshamn:

»Icke socialistiska arbetare vid Strömma fabriker, som i dag varit samlade till möte för att dryfta den af socialdemokraterna vid årets riksdag väckta motionen om återställande af strafflagens 15 kap. 22 och 24 §§ till den lydelse de hade före 1899 års lagändring, anse det som ett oeftergiftigt villkor, att denna lag får finnas i oförändrad form för att skydda de icke socialistiska arbetarne från våld och förtryck. Den senaste tidens händelser ha visat oss, att denna lag är af behovet påkallad. Vi vilja därför rikta en allvarlig protest emot denna socialdemokratiska motion.»

Ett annat uttalande lyder så här:

»På talrikt besökt möte med Bultfabrikens i Hallstahammar arbetare den 22 mars antogs enhälligt följande resolution:

Då det i vår tid starkt utvecklade föreningsväsendet och sam-

manslutningarna bland de olika folkslagen i sina konsekvenser ofta kan leda till förtryck och orättvisa emot de medlemmar af samhället, som icke kunna eller vilja ansluta sig till den för tillfället starkaste organisationen, då är det statens ovillkorliga plikt att skydda såväl individen som svagare sammanslutningar mot de starkares öfvergrepp och förtryck, och då individens eller sammanslutningens rättigheter hafva sin rätta begränsning uti den andra individens sammanslutning eller rättigheter, så är det statens och samhällets plikt att tillse, det allas rättigheter jämnt afvägas, så att den enes rätt icke blir den andres orätt.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Därför protestera vi emot den vid årets riksdag framlagda motionen om återställandet af strafflagens 15 kap. 22 och 24 §§ till den lydelse de hade före 1899 års lagändring.

Vi förklara som vår åsikt, att det är individens oförytterliga rätt att själf och utan tvång bestämma, när, hvar och hur han skall sig själf ärligen försörja, samt att *strejkrätten* såsom lagligen tillåten icke får omfatta orättvist *strejktvång*.»

Jag skall endast anföra ett par korta uttalanden till, af hvilka det ena lyder:

»Organiserade arbetare i Södertelje, den 23 mars samlade till möte med anledning af den motion, som den socialistiska riksdagsgruppen väckt i Riksdagens Andra kammare angående ändring af 15 kap. 22 och 24 paragraferna strafflagen, uttala därvid sin allvarligaste protest mot den ändring, som herrar socialister motionera om.

I stället borde de berörda paragraferna skärpas ytterligare; men därom kunna endast oorganiserade arbetare döma, som dagligen äro i tillfälle erfar socialisternas frihets-, jämlikhets- och broderskapskänslor.»

Det sista korta uttalandet lyder:

»Arbetare tillhörande Svenska Folkförbundets och Svenska Arbetareförbundets lokalafdelningar i Sundsvall uttala härmed som sin bestämda mening, att ett bifall till den socialdemokratiska riksdagsgruppens motion om ändring af strafflagens 15 kap. 22 och 24 §§ skulle för de icke socialistiska arbetarne medföra oberäkneligt förtryck och vidtgående trakasserier och hindra dem att i ifrågavarande fall följa sin öfvertygelse. Hellre än att upphäfva strafflagsbestämmelserna i fråga borde de i vissa fall skärpas.»

Ännu flera sådana uttalanden finnas, men jag skall ej trötta med att andraga dessa. Då de icke socialistiska arbetarne icke äro åtminstone till den grad representerade här i kammaren som de socialistiska, har jag ansett rätt och billigt att, då nu frågan kommit i det läge, som den gjort, äfven låta några röster från detta håll komma fram. Hvarför ifrågavarande arbetare nu uttalat sig som de här gjort, vet jag naturligtvis icke, men jag antar på goda grunder, att de gjort detta därför, att de ha sett saken för sig rent praktiskt och att de gjort det under känslan af att de behöfde det mycket bristfälliga skydd, som de omdebatterade lagparagraferna ge dem.

Ang ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Jag gör, herr talman, intet yrkande utan har, som sagdt, endast velat låta äfven dessa arbetares röster göra sig hörda i kam-maren.

Herr Thorsson: Herr Norlén från Sundsvall sökte upphäfva sig till tolk för arbetsfriheten, men han vågade icke följa lag-utskottet och yrka bifall till dess förslag. Ehuru det synes bort vara konsekvensen af hans uppträdande, såvida han egentligen vet, hvar han hör hemma.

Lagutskottet har rört om i sin fjärding och fått fast i sitt utlåtande från 1908, sedan dess har intet inträffat som rubbat utskottets uppfattning om denna lags förträfflighet. Bland andra goda egen-skaper har den äfven till uppgift att skydda *rätten till arbete*. Huru hänger det nu egentligen ihop med Åkarpslagens förmåga att skydda rätten till arbete? Denna rätt till arbete förmår i själfva verket ej Åkarpslagen att skydda i högre grad än kapitalisterna i samhället tillåta. Så snart ett kapitalistiskt konsortium icke anser sig hafva något intresse af att anställa en eller flera arbetare, så upphör rätten för dessa arbetare till arbete. Hvarför strida annars arbetsgifvarne för § 23 i arbetsaftalen?

Jag skall be att med ett par exempel få bevisa detta mitt på-stående, så mycket hellre som jag är i tillfälle att hämta dem från ett håll, där just i dessa dagar pågår en strid, som visar, att denna sak ligger så tydlig och klar. Åkarpslagen skulle ju ha till upp-gift att skydda de arbetsvilliga — låt oss nu med åsyftade exempel se, i hvad mån den motsvarar denna uppgift! Vi ha i den stad, som jag representerar, för tillfället en strid om *rätten* till arbete, en strid, som verkligen är belysande. Där har under åtskilliga år ett arbetslag haft arbete vid hamnen till utförande. Detta lag har ge-nom aftal slutit uppgörelse med samtliga stadens importörer, och Konungens befallningshafvande har sanktionerat vissa bestämmelser, i enlighet med hvilka detta arbete skulle utföras. Då kan man ju icke säga annat än att dessa arbetare voro i sin fullt goda rätt att utföra ifrågavarande arbete. Så inträffade emellertid någonting strax före nyår. Då kommo några herrar öfverens om, att det där kunde de ju egentligen själfva ta hand om, tillsätta en direktör och bilda ett bolag och inrätta nya arbetsförhållanden på platsen. De uppsade följaktligen aftalen med de gamla arbetarne, bildade ett bolag och skulle utföra arbetet efter nya metoder. De gamla arbetarne bildade då ett själfständigt bolag och tänkte upptaga konkurrensen med det nybildade arbetsgifvarbolaget. Ehuru ifrågavarande arbetare vid flerfaldiga tillfällen sedermera ha ingifvit anbud att få utföra arbetet vid hamnen för de fartyg, som kommit dit, har detta emellertid systematiskt icke kunnat tillåtas. Enväldshärskarne i Ystad ha t. o. m. gått så långt i detta fall, att de ansett sig behöfva använda både Åkarpslagen och polismakten för att skydda rätten till arbete — icke för de gamla arbetarne, utan för från andra orter importe-

rade sådana, hvilka föllo sina klasskamrater i ryggen och upptogo deras arbeten. Med användande af samhällets hjälpmedel och med stöd af Åkarpslagen ha importörerna således utestängt de gamla arbetarne, och dessa ha nu kommit i en sådan situation, att flera af dessa dugliga och intelligenta arbetare drifvas från samhället; i stället importera staden Ystads importörer genom stufveribolaget från landet nya arbetskrafter. Till den skånska landsbygden importeras nästan dagligen öfver Sassnitz galiziska arbetare till ersättning för de förra. Stufveribolaget stöder sig på den lagliga rätten under utöfvande af detta tilltag! Men är det ändå icke på det sättet, att *rätten till arbete* vid detta tillfälle räcker nätt och jämnt så långt som herrar kapitalister behaga tillåta? Åtminstone kan jag ej få ut något annat af hela denna historia. Som ett bevis på att särskildt i fråga om denna strid Svenska Arbetsgifvareorganisationen ligger bakom, vill jag erinra om, att dessa arbetare, som drevos ut från hamnarbetet, ha sedan jul erhållit lossningsarbete endast vid ett par fartyg. När ett af dessa fartyg vid ett senare tillfälle besökte Ystads hamn och arbetarne genom sitt ombud anhöllo att få utföra lossningsarbetet, svarade kaptenen, att äfven om dragarelagets folk ville utföra arbetet gratis, kunde han ej sluta aftal med dem, ty han hade från redareorganisationen erhållit order, att stufveribolaget skulle utföra arbetet. Det finns makt bakom dylika order, och friheten till arbete är en tom fras.

Ett annat fall, som också är synnerligen sorgligt, är följande: Vid en skånsk herrgård har varit anställd en arbetare. Denne arbetare hade den olägenheten, att han hade en stor, sjuklig familj, och ingen socken ville därför gärna behålla honom. Om det var de ledande personerna inom socknen, som påverkade arbetsgifvarne att befria sig från arbetaren, det känner jag icke, men ett faktum är, att denna arbetarfamilj drifvits från socken till socken. Hvar denne person nu söker anställning, kan han icke få någon; ingen anser sig behöfva lämna denna person något arbete. Nu slutligen har familjen, efter att hafva flackat från den ena socknen till den andra på den feta skånska slätten, hamnat i ett af provinsens uslaste fattighus. Där sitter nu mannen med sin hustru och fem barn — däraf *en idiot* och två mindre utvecklade. För närvarande pågår en process mellan tvenne socknar, om hvilken af dessa som lagligen är skyldig att rädda denna familj från *svält döden*, men under tiden vederbörande processa om denna sak, lämnas familjen vind för våg. Det är en upprörande företeelse, där rätten till arbete är kränkt. Vid sådant förhållande som detta talar man icke om rätten till arbete, här användes ej Åkarpslagen till skydd; den skall endast tillgripas vid sådana fall, då en arbetare vill *hugga en annan arbetare i ryggen*, då denne senare råkat i konflikt med kapitalet. Då, vid dessa undantagstillfällen, skall rätten till arbete sitta i högsätet, men i det dagliga lifvet under normala förhållanden skall den icke garanteras i detta land.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Herr Norlén uppläste några resolutioner, hvilka han angaf, att en del arbetarkorporationer »antagit». Jag tviflar storligen på, att dessa resolutioner sortera från, hvad man kallar för arbetare i vanlig mening. Svenska folkförbundet, som ju genom sitt lif- och husorgan satt i gång denna förfrågan, är en församling, som till hufvudsakligaste delen består af *icke arbetare*. Dess publikation Svenska Folkviljan kan icke få spridning bland arbetarne på annat sätt, än att bolagens styrelser prenumerera på densamma och utdela den från bolagskontoren. Skall en publikation, som för sin spridning bland arbetare behöfver direkta subsidier från arbetsgifvarintresset, få lof att spela en afgörande roll vid bedömandet af en lagstiftningsfråga som denna? Jag för min del tror icke, att det är riktigt, ty här om någonsin är rösten Jakobs och händerna Esaus.

Under 1908 sade den nuvarande civilministern vid en arbetsgifvarbankett — då arbetsgifvarne skulle inviga en ny kraftstation — att »vi» skola använda de »gula» arbetarne mot de »röda». Sedt ur arbetsgifvarsynpunkt är det naturligtvis lyckligt om arbetarne ligga i strupen på hvarandra och slåss inbördes, den samhällsgagnande uppgiften att vara kupongklippare blir i så fall betydligt underlättad. Arbetsgifvarne ha sålunda enligt civilministerns uttalande en direkt anledning att hetsa arbetarne mot hvarandra, och herr Norlén från Sundsvall och Svenska folkförbundet äro ju stadda i ett synnerligen angenämt sällskap, då de genom sitt arbete vilja bidraga till att sända arbetarne i deras kamp mot ett väl organiseradt och disciplineradt arbetsgifvarintresse i detta land.

Jag har, ända sedan Åkarslagen kom till, icke kunnat finna att denna lag haft någon som helst berättigad uppgift att fylla, därför att den ena parten står fullkomligt oberörd af densamma. En arbetsgifvare eller en arbetsgifvarorganisation kan ju sätta en arbetare på svältkost utan att på något som helst sätt drabbas af denna lag. Jag vet ett speciellt fall, som förekommit under det senaste året. En arbetare har öfver ett halft år fått gå arbetsledig, därför att han vid en underhandling biträdt sina kamrater som ombud; för det att han bevakade sina arbetskamraters intresse vid ett aftal, så har det från arbetsgifvarne till arbetsgifvarnes centralorganisation för inregistrering skickats ut meddelande om, att han hörde till dem, som icke voro precis de böjligeaste. När denne man kommer till ett arbetsgifvarkontor och söker arbete, får han besked att återkomma senare, arbetsgifvarorganisationens kontor uppringes, där finnes arbetaren antecknad på ett kort. Sedan arbetsgifvaren sålunda hört sig för, får mannen, då han återkommer, det svaret, att man icke har något arbete för honom. På detta sätt får han marschera från den ena arbetsplatsen till den andra. Jag medger, att det finnes arbetsgifvare, som icke begagna sig af denna metod, men jag vet, som sagdt, ett speciellt fall där detta tillämpats öfver ett halft år, och att en person drifvits från den ena arbetsplatsen till den andra.

Det talas och skrives i våra dagar så mycket om det socialistiska tvånget och det tyranni socialdemokraterna utveckla mot icke socialistiska arbetare. Här står jag som ett lefvande bevis på, att äfven en arbetare, som är socialdemokrat, drivs från den ena platsen till den andra, därför att han vågar häfda en uppfattning. Jag har själf drifvits från den ena arbetsplatsen till den andra under 5 års tid i detta rike, icke därför att jag på någon arbetsplats misskött de uppdrag, som blifvit mig ålagda, utan därför att jag vågat ha en själfständig mening. Det var icke främmande för arbetsgifvarne redan 1885 att genom utsvältning göra sig af med misshagliga arbetare. Nu hade jag, dess bättre, ett sådant yrke, som äfven om det icke gaf mig så stor inkomst, dock födde mig — och tillförsäkrade mig personlig frihet — ty en skomakare kunde man icke på den tiden så lätt svälta ut.

Jag vill hafva sagt detta, för att erinra om, att under den tid vi voro fåtaliga, använde man ej — lika litet som nu — de lenaste vapen i striden för att oskadliggöra oss.

Herr talman, då jag är lifligt öfvertygad om nyttan af att bort-taga denna bestämmelse ur lagen, yrkar jag bifall till reservationen.

Herr Lindqvist: Herr talman! Det torde måhända kunna an-ses förmätet af en lekman att söka ingå i svaromål på och göra nå- gon gensaga mot herr professor Thyréns på så starka juridiska grunder byggda anförande, men i anledning däraf att herr Thyrén tog fasta på ett uttryck, som af mig fällts, och lade det på det sättet, att det skulle kunna se ut, som om han och jag skulle vara öfver- ens om den väg, som han sedan rörande strafflagsbestämmelserna angaf såsom den lämpligaste att gå, anser jag det nödvändigt att göra några erinringar.

Beträffande den rättfärdighetens princip, som herr Thyrén an- ser ligga däri, att man gör alla försök till brott straffbara, ber jag få säga, att den nog icke är af så utomordentligt stort värde, enligt hvad jag kan förstå, i förevarande fall. Om man, som herr Thyrén anger, generaliserar principen straff för försök till brott i allmänhet, så har man väl ingalunda därmed vunnit och åstadkommit någon förändring i det fall, vi i dag diskutera. Den strafflagsbestämmelse, som här i dag diskussionen rör sig om, afhandlar ju ett alldeles särskildt förhållande, det nämligen, att enligt gällande lag de ar- betare bli straffade, som, då arbetsinställelse inträdt på något håll, afskedats och utestängts från arbetet, och då andra arbetare söka sysselsättning som strejkbrytare, påverka dessa att upphöra med ar- betet eller att uraktlåta att arbeta. Jag kan ej förstå, att ett gene- raliserande af principen om straff för försök till brott skall ändra detta förhållande, utan det blir nog likadant på samma gång, som det icke finnes, enligt hvad jag kan se, någon motsvarighet i de andra förhållandena i lifvet, som gör, att denna straffbarhet inträder för öfriga medborgare på samma sätt, som den är tillstådes för de

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

organiserade arbetare, som söka påverka andra arbetare i ett visst syfte. Jag tror, att herr Thyrén skall gifva mig rätt i det, att sådana motsvarigheter i det verkliga lifvet saknas, och då är detta icke något universalmedel, som herr Thyrén här i dag anvisat för kammaren och beträffande hvilket han tror, att när ett förslag i den riktningen framlägges, vi alla och enhvar skola vara fullständigt på det klara med, att det är den väg, som man bör gå.

På det kraftigaste ber jag att i detta sammanhang få understryka hvad som redan sagts med hänsyn till herr Thyréns bestämda betonande af att den föreliggande bestämmelsen är en orättvisa, att det då väl icke kan vara rimligt, att man för åstadkommande af ett sådant generaliserande, som herr Thyrén säger sig önska, skulle under den tid, det nu gäller — den tiden är ju icke begränsad — vidhålla ett sådant stadgande, som han själf säger sig ogilla. Han sade vidare, att om vi betrakta denna straffbestämmelse som en klasslag, så skulle detta innefatta, att de grupper, som lagens påföljder skulle träffa, skulle komma att blifva straffria. Ja, det är alldeles riktigt; det är vår afsikt och mening. Vi säga, att denna straffbestämmelse verkar oriktigt och oegentligt, och att den därför bör komma bort; det skall vara straffrihet i detta afseende, ty det ligger ingen rättvisa i att det på detta område finnes straffbarhet.

Det går ju sedan lätt för juridiken att nedslå lekmannasynpunkterna, särskildt när den framföres på ett sådant sätt som den ärade talaren ju är i tillfälle att göra; man kan nog krossa de argument, som komma från lekmannahåll, tagna från det verkliga och lefvande lifvet, med juridikens hårda slag. Men ett är då säkert, att aldrig skall det gå att taga bort från arbetarna den känsla, som besjalar dem, så länge som denna strafflagsbestämmelse finnes kvar, och därför måste man se till att erhålla något, som är motsatsen till hvad herr Thyrén i dag anvisat oss.

Jag skall till sist endast säga ett par ord om den enquête, som herr Norlén gaf oss del af, anordnad af honom eller Svenska folkförbundet, och den var ju, förmodar jag, för kammaren icke alls någon nyhet. Vi ha ju läst herr Norléns enquête i de konservativa tidningarna i dagarna. Men det förefaller mig också som om värdet af den uppskattades på det rätta sättet här i kammaren, ty det är väl ingen, som svärfvar i ovetskap om hvilken ställning det Svenska folkförbundet intager till kroppsarbetarne och i hvilken ställning det står till arbetsgifvarne här i landet. Jag tror sålunda, att det är en dålig auktoritet att åberopa i det här åsyftade fallet. Därför tror jag icke, att herr Norlén haft eller kan ha så synnerligt stor nytta eller tillfredsställelse af de åberopade fallen.

Herr talman! Af allt som sagts här i dag har jag icke i något afseende bragts till annan uppfattning än den jag förut i all enkelhet framhållit. Jag tillåter mig att vidhålla mitt yrkande om bifall till reservationen.

Herr Andersson i Skifarp: Herr talman! Jag skall be att få säga ett par ord med anledning af hvad min ärade granne omtalade.

Beträffande arbetsförhållandena i Ystad var det väl icke alldeles så, som han nämnde, eller att arbetarne skulle varit uteslutna från allt arbete. Nej, det förhöll sig så, såvidt jag känner förhållandena där nere, att arbetsgifvarne tänkte lägga om arbetet vid hamnen, och jag förmodar, att det är väl hvarje arbetsgifvares rätt att omlägga arbete inom sitt område i en annan riktning än det hittills fortgått. Detta gjorde de, men innan de gjorde det, hade de underhandlingar med de gamla arbetarne, huruvida de ville övertaga arbetet på vissa villkor; men arbetarne ville icke gå in på dessa villkor. Sedermera blefvo de erbjudna arbete vid det nybildade stufveribolaget, men äfven detta vägrade arbetarne att gå in på. Då kan man väl icke säga, att arbetarne blifvit uteslutna från allt arbete.

Han talade vidare om en arbetare, som drefs från den ena platsen till den andra. Då jag icke känner till detta förhållande, kan jag icke yttra mig därom. Han sade vidare, att en familj hade lämnats utan allt skydd. Men, mina herrar, det har väl icke Åkarpslagen att göra med. Om fattigvårdslagstiftningen är dålig, så kan väl icke Åkarpslagen hjälpa detta.

Det har sagts här i dag, att detta är en bestämd klasslag, och det kan vara ett riktigt påstående i vissa fall. Men det sades också, att det icke kunde bestridas, att den riktade sig endast mot ett håll, nämligen mot de organiserade arbetarne. Ja, mina herrar, hvad hindrar, att om de oorganiserade arbetarne skulle strejka och ville hindra andra arbetare att taga arbete, eller andra personer ville hindra dem, att Åkarpslagen skulle vara tillämplig också på dem? Sålunda är det icke rätt, som herr Lindqvist sade, att denna lag uteslutande skulle vara riktad mot de organiserade arbetarne, ty den riktar sig mot hvem det vara må, som gör sig skyldig till brott mot denna lag. Så har åtminstone jag fattat lagen, och jag tror icke, att jag fattat den orätt.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Pettersson i Bjälbo: Herr talman! Oaktadt denna diskussion dragit ut på tiden, anser jag likväl skyldig att säga några ord. Jag har nämligen såsom herrarne väl känna deltagit i behandlingen af denna fråga i en kommitté; denna fråga står ju i det närmaste samband med arbetslagstiftningen. Jag har därvid sökt att så mycket som möjligt bortse från juridiska, formella och teoretiska synpunkter och har så mycket som möjligt sökt att fästa mig uteslutande vid de praktiska synpunkter, som man möjligen kan göra gällande, då det gäller att bedöma denna sak.

För att få en hållpunkt här måste man gå till de förhållanden i det verkliga lifvet, mot hvilka denna lag är stiftad, förhållanden sådana som arbetsinställelser och strejker. Det torde icke vara be-

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

höfligt att här beskrifva, huru förhållandena ställa sig härvidlag, de äro tämligen likartade utefter hela linjen. Vi veta, huru arbetsvilliga förföljas, förhånas, bespottas och löpa en ständig fara till lif och lem. I själfva verket kan man säga, att det vid sådana tillfällen uppstår ett krigstillstånd, där platsmyndigheterna icke ha tillräcklig auktoritet att upprätthålla ordningen. Det är mot denna bakgrund som man enligt min åsikt bör se Åkarpslagen. Nu säger herr Åkerman och andra, att äfven om man tar bort Åkarpslagen, man har medel att stäfja sådant. Det kan hända, att man i viss utsträckning har det. Men i praktiken har det visat sig, att man ändå icke har sådana tillräckliga medel. Det förhåller sig så, att försöket är icke straffbart, såvida det icke kan visas, att det ledt till afsedt resultat; alla sådana försök, som icke ledt till det resultatet, att den arbetsvillige blifvit skrämd från arbete, gå alldeles straffria. Det ligger i sakens natur, att det är svårt att visa, att hotet ledt till det åsyftade resultatet. Nu söker herr Branting genom att framlägga 12 å 14 rättsfall visa, att Åkarpslagen i detta fall verkat ytterst orättvist och att arbetare blifvit dömda enligt Åkarpslagen på den grund, att de hotat på ett mindre våldsamt sätt. Jag vill icke på något sätt bestrida riktigheten af de rättsfall, som herr Branting intagit i sin motion, men jag kan icke frigöra mig från den tanken, att de korta referaten af dessa rättsfall icke innehålla allt hvad som i saken möjligen vore att taga reda på. Jag tror, att om man finge läsa alla dessa rättsfall i deras helhet och finge fram alla de saker, som stå i sammanhang med dem, man möjligen skulle få en annan uppfattning af det hela. Jag kan icke hjälpa, att jag ställer mig rätt skeptisk till herrarnes objektivitet i detta fall. Herrarne använda här i Riksdagen så milda och vackra ord, då det gäller dessa saker, men jag får säga, att det i verkligheten förhåller sig på annat sätt. Där är det sannerligen hvarken mildt eller mjukt utan ganska hårdhänt, såvidt jag känner till saken.

Det synes mig också, som vore det särskildt nu lämpligt och behöfligt, då man från vissa håll inom arbetarekretsarna söker att bibringa arbetarne en ny rättsuppfattning, att bestämma gränserna för hvad som är rätt och hvad som är orätt. På sista tiden ha sådana förhållanden yppat sig, att jag tror, att nödvändigheten framträder klarare nu än någonsin att klarlägga, hvad som är rätt och hvad som är orätt. Det behöfver tydligen preciseras hvad som är rätt och hvad som är orätt i detta fall. Skulle arbetarne följa vissa arbetareledareparoller i detta fall, då veta vi nog, hvart det skulle gå.

I denna fråga har från socialdemokraternas sida icke i något enda fall åberopats den utländska lagstiftningen. Och enligt herr Thyréns nyss hållna anförande kan man icke tillmäta den utländska lagstiftningen någon alltför stor betydelse i hithörande afseende. Men likväl kan jag icke underlåta att påpeka, att i de »fria» anglosaschiska staterna -- såsom herr Branting ju en gång kallat Eng-

land och Amerika — finnas Åkarpslagar, som äro ofantligt mycket strängare och mera preciserade än den, som finnes här. Om herrarne slå upp den promemoria angående den utländska lagstiftningen, som utdelats här, så skola herrarne på sid. 64 finna, att denna lagstiftning är ofantligt mycket strängare än hvad som förekommer här. Detsamma är förhållandet, kan man säga, nästan öfver hela linjen utomlands. Det är ju ett ganska beaktansvärdt faktum, att denna lag trädde i kraft i England redan 1875. Industrialismen gjorde sitt intåg i England vid den tiden, och man fann redan då, att det var nödvändigt att få en Åkarpslag till stånd för att skydda arbetsvilliga. Nu har turen för några år sedan kommit till oss. Behovet har här framträdt på precis samma sätt som i England för åtskilliga årtionden sedan. Det vore väl då bra besynnerligt, om vi under sådana förhållanden skulle gå i rakt motsatt riktning till hvad som är fallet i utlandet. Jag kan sannerligen icke finna några skäl härför, och vi skola likväl komma ihåg, att här i landet finnes ett stort parti, det ungsocialistiska, som häfdar, att hot och våld utaf den allra gröfsta beskaffenhet äro fullt tillåtliga medel i klasskampen. Mot dessa är det, som Åkarpslagen i första hand är riktad. Jag tror för min del icke, att våra fackföreningar äro vidare betjänta med — eller att det är så lyckligt för dem — att hålla dessa element om ryggen, ty det ha de gjort, det kan, oaktadt allt »afståndstagande», icke förnekas. Ju förr de lösgöra sig från den kategorien af arbetare, ju lyckligare är det för dem själfva. Detta tror jag skulle vara en lycka för fackföreningarna och lända till deras eget bästa, det är min bestämda öfvertygelse, oaktadt herrarne kanske icke tro hvad jag säger, att så verkligen skulle bli fallet för den riktiga och rätta arbetarrörelsen.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Edén: Herr talman, mina herrar! Diskussionens senare del har erbjudit åtminstone den stora nyheten, att en del af de uppträdande talarne verkligen talat direkt till förmån för den angripna Åkarpslagen. Jag endast konstaterar, att under dess förra del ingen af de två talare, hvilkas ord väl torde väga tyngst, om reservationen skulle falla, velat taga denna lag direkt i försvar.

Jag skall dock icke ge mig in i någon detaljdiskussion med lagens försvarare, hvarken med den ärade talaren på skånebänken, eller med den ärade talaren på östgötabänken, som nu senast hade ordet. Hvad denne talare hade att anföra om utländsk lagstiftning och om möjligheten att öfverföra dess mönster på svenska förhållanden i detta fall, torde tryggt kunna lämnas åt sitt värde. Icke heller skall jag ge mig in på den i och för sig mycket frestande frågan, huruvida verkligen den s. k. Åkarpslagen varit något medel, som i någon väsentlig grad hjälpt till att skydda de arbetsvilliga, såsom samme talare ville göra gällande. Jag tror, att allt hvad man har af erfarenhet i fråga om lagens tillämpning snarare talar i den

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

riktningen, att den är ineffektiv, så till vida som den icke förhindrar påtryckningsåtgärder utaf allvarsam beskaffenhet, men att den på samma gång är i högsta grad godtycklig till sina verkningar och föranledt till en del häktningar af sådan beskaffenhet, hvarpå motionen gifvit bedröfliga exempel.

Jag kan slutligen icke fästa någon större uppmärksamhet vid de resolutioner, som blifvit föredragna af talaren på norrlandsbänken. Jag tror, att man härvidlag gör klokt uti att, naturligtvis med full respekt för dem, som fattat dessa resolutioner, dock komma ihåg, att dessa personer sannolikt ha mycket liten uppfattning utaf, i hvilken grad denna lag verkligen skyddar dem, och kanske ännu mindre någon uppfattning om, hvilket skydd de skulle ha kvar, äfven om denna lag vore borta. Redan detta förhållande synes mig vara tillräckligt för att åtminstone sätta ett frågetecken för bärkraften af de här föredragna resolutionerna. Men därtill kommer, att de äro tillkomna på initiativ utaf en tidning, som uppenbarligen har en mycket prononcerad politisk färg, hvad den än själf säger i motsatt riktning, nämligen Svenska Folkviljan. Under sådana förhållanden tror jag icke det är orätt, om man ställer sig något missänsksam gentemot värdet af hvad som i denna väg kommit fram.

Hvad jag framförrallt vill hålla mig till, det är hvad som anfördes af de två talare, hvilka jag först nämnde, de som *icke* ville taga lagen i försvar, men ändock icke yrkade på dess upphäfvande. Lagutskottets ärade vice ordförande kunde i grunden icke dölja och ville icke heller dölja, att han var emot lagen, sådan den är, och enda skälet till att han icke kunde vara med om dess upphäfvande var det, att han icke var säker på om icke skadan af ett sådant upphäfvande skulle vara större än skadan af lagens kvarstående. I den delen nödgas jag för min del — jag erkänner villigt, att jag är lekman på lagskipningens område — att vara af en absolut motsatt mening. Skadan af lagens upphäfvande kan, efter hvad som här framdragits i fråga om det skydd, som i alla fall skulle finnas gentemot hotfulla påverkningar mot arbetsvilliga, näppeligen vara synnerligen stor. Men skadan af bibehållandet är synnerligen stor, som hvar och en vet, hvilken satt sig något in uti den sjudande förbittring, som faktiskt råder inom den allra största delen af Sveriges arbetarklass emot denna lag. För denna förbittring ha dessa arbetare fullt stöd uti alla de yttranden, som kommo fram, när lagen antogs, och uti allt hvad sedan sagts ifrån äfven borgerligt — ganska moderat, ja till och med konservativt — håll om att lagen är öfverflödig, och att den är en klasslag. De ha häruti ett fullkomligt fast stöd för sin uppfattning om att lagen är orättfärdig. Därmed förfelar den sin verkan. Den uppmuntrar icke till respekt för lagen, som här också särskildt påpekats, utan till trots och förakt för densamma.

Den andre högt ärade talaren, min värderade vän och kollega på skånebänken, har här i dag hållit ett af sina vanliga intressanta

föredrag öfver ett stort straffrättsligt principproblem. Jag skall icke gå in, hvilket jag icke heller förmår, i någon detaljdiskussion i den punkten; jag skall endast hålla fast vid hvad som redan uppmärksamhets, nämligen att han gifvit två viktiga erkännanden: det ena, att lagen är orättfärdig, *rätt* och *slätt* orättfärdig, och det andra, hvilket till och med går utöfver hvad lagutskottets vice ordförande ville erkänna, att lagen enligt hans uppfattning har varit mera till skada än till gagn. Då kan för min förmåga af slutledning icke följa någon annan slutsats än den, att detta är utomordentligt starka skäl för att upphäfva lagen. Härpå svarar den ärade talaren: det är icke ett tillräckligt skäl, ty den princip, som tagit sig uttryck uti denna lagstiftning, den skall sedan komma fram uti den allmänna läggningen af vårt straffrättsystem, för hvilket den ärade talaren just nu är sysselsatt med att uppgöra grundlinjerna. Jag kan icke hjälpa, att jag, på samma sätt som många före mig, finner, att detta är ett bra svagt skäl för att förhindra afskaffandet af en bestämmelse, som i och för sig är orättfärdig och till mera skada än gagn. Och jag kan icke heller finna annat, än att det är ett osäkert skäl. Ty ingen vet i denna stund, såsom också framhållits, huruvida de grundsatser, den ärade straffrättsläraren vill ha in i en blifvande straffrätt, komma att af Konungen och sedan af Riksdagen accepteras, än mindre vet man, ifall de komma att accepteras i sådan form och i sådan utsträckning, att en lagbestämmelse af denna natur kan passa in i ett sådant system. Men när så är förhållandet, kan jag icke se, att det finnes någon rimlig grund att med hänsyn till dessa ytterst osäkra utsikter för en blifvande strafflagsstiftning, behålla den i och för sig orättfärdiga, jag upprepar det, *orättfärdiga*, lagbestämmelsen.

Ang. ändrad
tydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Den nyssnämnde ärade talaren nämnde något om rättfärdighet med klokhet och rättfärdighet utan klokhet. Det må förlåtas mig, om jag hade svårt att finna hvad det egentligen var, som sattes mot hvartannat. Jag har fattat den ärade talaren så: å ena sidan rättfärdighet, å andra sidan orättfärdighet, och jag kan icke finna annat, än att det här på sin höjd kan bli fråga om en rättfärdighet med klokhet eller en orättfärdighet med klokhet, eller, om jag skulle tillåta mig att säga så, en orättfärdighet med dialektik. Men en sådan orättfärdighet med klokhet eller med dialektik, den kan jag för min del icke vara med om att häfda genom att yrka på bibehållandet utaf en lag, som blifvit så starkt utdömd i och för sig.

Jag tror, att rättfärdighetskänslan uti denna kammare, liksom öfverhufvud taget öfver hela vårt land, kräver, att ett skydd skall finnas, ett bestämdt och ett starkt skydd för arbetsvilliga gentemot orättmätiga påtryckningar ifrån dem, som vilja hindra dem ifrån att arbeta. Men jag är också viss om att det skyddet skulle finnas, äfven om Åkarpslagen upphäfdes, liksom det fanns, innan den kom till. Vi liberala ha alltid velat, och komma alltid att vilja, såvidt vi kunna, uppehålla och häfda ett sådant skydd för arbetarne och

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 23 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

arbetsfriheten. Men vi veta också, att den lagbestämmelse, som det nu är tal om, är ett dåligt skydd, därför att den icke är effektiv och därför att den mera retar, än gör någonting till värn för dem, som med densamma skulle hjälpas.

Här har till sist under denna diskussion också förts fram något om de erfarenheter, man har ifrån den gångna sommaren, och man har sagt, att just nu är det så mycket angelägnare att hålla fast vid denna lag, som en ny rättsuppfattning gjort sig gällande, hvilken går på sidan om allt hvad man hittills ansett vara fastslagna principer för svensk rättsåskådning. I den sista delen instämmer jag till fullo. Ingen kan mera än jag ogilla hvad som i den vägen har kommit fram, de försök, som gjorts, att borttolka hvad som ändå inför sunda förståndet är aftalsbrott — jag kan gärna nämna det vid dess rätta namn. Men däraf drager jag ingalunda den konklusionen, att man skall bibehålla en lagbestämmelse, som icke blott i deras ögon, hvilka drifvit denna af mig klandrade åskådning, utan inför stora massor af svenska folket och äfven inför stora grupper af Riksdagen från början har framstått och alltjämt framstår icke såsom riktig, utan såsom oriktig. Jag skulle vilja varna kammaren för att behandla denna fråga under intrycket af den känslöstämning, som lätteligen kan råda och torde råda här efter sommarens händelser. Mer än någonsin är det just nu nödvändigt att hålla hufvudet kallt, när man bedömer arbetarfrågor. *Just nu* mer än någonsin är det nödvändigt att gå vägen rakt fram i dessa svåra frågor, icke förifra sig och gå ifrån gamla väl öfvervägda och väl motiveerade meningar på grund af en viss orolig lust, som kanske tränger på, att klämma till för att hämnas eller straffa hvad som i sommar förbröts. Det är icke på den vägen den svenska Riksdagen skall till fullo häfda sin auktoritet och den svenska lagen skall återställas i full auktoritet öfver de stora arbetarmassorna. Detta kan endast ske på den väg, som är utstakad af den lugna ovälden, och den vägen leder, mina herrar, nu liksom förut till Åkarpslagens upphäfvande.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Med herr Edén förenade sig herrar *Starbäck, Sandström, Wilson, Berg* i Göteborg, *Mogren, Stårner, Beckman, Kobb, Wavrin-sky, Berg* i Stockholm, *Kjellberg, Byström, Thylander, Kvarn-zelius, Berglund, Schotte, Hagberg* och *Karlsson* i Fjäl

Herr Thorsson: Blott ett par ord. Det är mycket riktigt att, såsom den ärade talaren här i närheten erinrade om, det inrättades ett stufveribolag i Ystad och att detta nyinrättade stufveribolag erbjöd arbetarne att få anställning, men på sådana villkor dock, att endast 40 man af dragarelagets 75 medlemmar skulle få fast anställning samt att det skulle bli, såvidt jag är rätt underrättad, 30 å 33 procents nedsättning af arbetslönerna. När de gamla arbetarna

icke ville gå in på det nya stufveribolagets anbud, hade bolaget Åkarpslagen till hjälp för att skydda de strejkbrytare, som ville utföra arbetet. Men Åkarpslagen har dock icke på något sätt härigenom garanterat rätten till arbete, ty man körde ut den ene arbetaren då man anställde den andre.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 2 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Sedermåra sade den ärade talaren, att Åkarpslagen strängt taget icke hade något med fattigvårdsförhållandena att göra. Det är alldeles riktigt, men det fall jag relaterade har först i sitt senare skede blifvit ett fattigvårdsmål, och kan mycket väl anföras som exempel på huru en arbetare blifvit af omständigheterna utdrifven från det ena arbetet efter det andra. Då har Åkarpslagen icke kunnat användas, därför att denna utdrifning skett under, såsom man säger, *fullt lojalt* och *fullt lagligt* former, och när utdrifning sker lojalt och lagligt, kan Åkarpslagen icke tillämpas, sådana samhällsmedborgare, som uppträda lojalt kunna ju icke straffas efter någon lag.

Herr Pettersson i Bjälbo sade, att Åkarpslagen egentligen tillkommit för ungsocialisternas skull. Jag anser mig böra underrätta herr Pettersson i Bjälbo om att när Åkarpslagen antogs, då hade vi här i landet icke någon vidare kännning af ungsocialisterna. De hafva kommit till och frodats först under skydd och hägn af Åkarpslagen.

Vidare vill jag säga till herr Pettersson i Bjälbo, att det engelska parlamentet år 1906 antog en lag, hvilken tillförsäkrade strejkande arbetare rätt att utställa vaktposter vid strejkplatser för att meddela underrättelse om, att det rådde strejk eller lockout på platsen, så att den engelska lagstiftningen på detta område kan, i stället för att den af herr Pettersson åberopas såsom föredöme för bibehållande af Åkarpslagen, med styrka åberopas för denna klasslags borttagande.

Herr Åkerman: Det är ett par ord af talaren på östgötabänken, som har uppkallat mig.

Han sade nämligen, att om motionen nu bifölles, så skulle försök till sådana handlingar, som det nu är fråga om, vara alldeles straffria. Detta har han orätt uti. Ty hvarje försök, som tager form af den allra lindrigaste misshandel eller sådant hot, som omtalas i 23 kap. 15 § strafflagen, är fortfarande åtkomligt. Jag har redan förut i dag sagt detta, men med anledning af det yttrande, som fälldes från östgötabänken, har jag velat stryka under, att straff för sådant försök äfven efter ett bifall till motionen kvarstår. Det kan blifva ända till sex månaders fängelse äfven för den allra obetydligaste misshandel; och för hot blir det samma straff.

Vidare gaf den nämnde talaren på östgötabänken sig in på några betraktelser rörande den utländska lagstiftningen. Jag tror i likhet med den ärade talaren på skånebänken, som vi ju så gärna lyssna till här, att man kan säga, att det är ytterst farligt att göra några jämförelser i den vägen annat än såsom en intressant undersökning och naturligtvis såsom en belysning. Men att känna sig på minsta sätt imponerad af den utländska lagstiftningen ber jag att få

Ang. ändrad
tydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

varna för, ty vi få aldrig glömma, att studiet af en sådan lösryckt strafflagsfråga alltid kommer att blifva ensidigt. Man måste vara en vetenskapsman af så hög rang som just den nämnde ärade talaren på skånebänken för att med någon framgång kunna verkställa en sådan undersökning. Och då t. o. m. han satte ett frågetecken för dessa undersökningars värde, så tror jag, att vanliga människor skola med största försiktighet gifva sig in på dessa undersökningar. Vi få aldrig glömma, att sjelfva straffsystemen i de olika länderna skifta på det mest markanta sätt. Vi kalla t. ex. ett straff för fängelse såväl i det ena landet som i det andra, men personerna behandlas olika. Vidare är det att märka, att processordningen och uppfattningen i civila frågor, som sammanhånga med strafflagen, ja, hela national-karaktären spela in härvidlag.

Nu sade den ärade representanten från Östergötland, att han fäste särskildt afseende vid, att de anglosaxiska länderna hade en lagstiftning, som var väl så sträng som den svenska. Ja, vill man rätt bedöma den af honom åsyftade engelska konspirationsakten, såsom den kallas, så blir det alldeles nödvändigt att se den i sitt historiska sammanhang, precis hur den kom till. Vi få aldrig glömma, att England var ett land, där Manchesterdoktrinen i början af 1800-talet slog igenom på det mest förfärande sätt. Arbetsklassen var fullständigt nere. Strejkrätten var arbetarne beröfvad; det ansågs för ett brott att tillhöra en förening. Detta oeffterrättlighets-tillstånd fortfor långt in på 1800-talet, tills ändtligen på 1870-talet framsynte statsmän, som då sutto vid rodret, på allvar togo itu med dessa missförhållanden, och då tillkom en ny lag, hvori det fastslogs hvad arbetarklassen fordrade i saken, nämligen rätten att tillhöra föreningar och rätt att strejka. Men vid sidan om denna lagstiftning emanerade den omnämnda konspirationsakten af 1875. Där beskrefvos fullt noggrant vissa i lagen anmärkta saker, som de strejkande icke finge göra, när det rådde strejk; så tillkom denna lag.

Nu är det vidare att märka, att sedan denna lag utkommit, domstolarna började att med en viss reservation se på dessa strejk-posteringar, som anordnades under strejker. Ja, vi veta ju alla, att dessa strejkposteringar äro, man kan gärna säga, icke sympatiska. Ett sådant förfarande kan icke ske utan en viss vantrefnad. Men posteringarna äro en fas i det sociala kriget och krigen förete just inga sympatiska sidor. Men om man medgifver strejkrätten och att alltså en arbetare har rätt att själf upphöra med arbetet, medför detta såsom ett korollarium rätten för honom att öfvertala en annan att icke intaga den lediga platsen. Därför är det ytterst viktigt, att det icke finnes något lagrum, som kan lägga hinder i vägen för denna fredliga öfvertalning.

Jag skall tala litet mera om England, eftersom den ärade representanten från Östergötland åberopade just detta exempel. Representanten i underhuset lade märke till domstolarnas i England börjande aversion mot strejkposteringar, och det framlades en bild i

underhuset i syfte att legalisera strejkpostering. Det hade föreslagits i detta lagförslag, att det skulle fastslås i lagen, att postering i syfte att söka eller lämna upplysning skulle vara tillåten. När lagen då låg på underhusets bord, var det en försiktig man, som steg upp och undrade, om man icke skulle insätta en bestämmelse i lagen, att det vore tillåtet att hålla en postering äfven då det gällde att fredligt öfvertala folk att ingå i en organisation eller icke deltaga i arbetet. Dåvarande inrikesministern, lord Cross, invände häremot: Det behöfves icke alls, ty det framgår tydligt af sammanhanget att när det är tillåtet att göra postering för att söka eller gifva upplysning, så bör det äfven vara tillåtet att göra en postering för att fredligt öfvertala andra. Men hvad hände? Det dröjde icke länge, förrän en domstol var framme och dömde personer därför att de sökt göra fredliga öfvertalningar under postering. Det är denna brist i lagen, som nu är rättad, på sätt herr Thorsson anförde just genom 1906 års berörda parlamentsakt. Det är således fastslaget, att äfven för fredlig öfvertalning är postering tillåten.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ett ord till om de utländska förhållandena. Jag tror icke, att den ärade representanten från Östergötland skall kunna visa oss någon lag, där straff för försök till en handling sådan som denna belägges med tukthus eller straffarbete, som det kallas i lagen, intill 2 år. Till hvilka konsekvenser ett sådant straffs utsättande i lagen kan föra, behöfva vi icke hafva någon vidare liflig fantasi för att föreställa oss. Vi få icke glömma, att häktningsrätten på det intimaste sammanhänger just med straffskalan för de respektive brotten. Det är således uppenbart, att åklagarens rätt och benägenhet att anamma dem, som försyndat sig i deras ögon mot denna ytterst sväfvande bestämmelse om hot, kommer att växa i förfärande grad, just därför att straffskalan är för hög.

Jag skall sluta med att gentemot herr Thyréns yttrande, att vår strafflag står på en forngermansk ståndpunkt, säga att jag måste beklaga, att vi lämnade den forngermanska ståndpunkten år 1899, och att jag i afvakten på en »nygermansk» ståndpunkt för min del ber på det lifligaste få förorda, att vi återgå till vår forngermanska ståndpunkt.

Herr Thyren: Jag vill endast för ett ögonblick upptaga kammararens tid, och detta hufvudsakligen med anledning af herr Lindqvists senaste yttrande. Han framdrog ett argument, som jag trodde mig hafva redan tillräckligt vederlagt, nämligen då han sade, att om vi icke antaga denna motion utan blott förlita oss på hvad som kan komma att ske i en framtid i den nya strafflagen, så kan det komma att förlöpa *många* år, till dess man kan korrigera denna orättvisa. Nej, mina herrar, det finnes icke den ringaste sannolikhet för, att det skulle behöfva förlöpa många år. Ty det måste väl alla medgifva, att utsikten att nu i år få denna motion till att blifva ett *Riksdagens* beslut är minimal mot utsikten att nästa år

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

få till Riksdagens beslut en sådan bestämmelse, som den ärade talar-
ren omnämnde, och som jag förut angifvit, en bestämmelse i syfte
att generalisera försöksstraffet vid strafflagen 15: 22, för att därmed
taga bort den orättvisa, som nu råder. Jag tror, att sistnämnda
utsikt är så stor, att man nästan kan våga ett vad om att ett dy-
likt förslag går igenom, och det är i alla händelser det enda, som
under den närmaste tiden har praktisk sannolikhet för att gå ige-
nom i båda kamrarna. Jag hemställer ännu en gång till herrarne:
Kan man då beteckna denna lösning såsom »orättfärdighet med
dialektik». Kan man tala om orättfärdighet i en bestämmelse, som
säger, att *hvar och en*, som gör ett försök till det brottet att tvinga
någon, lika godt till hvad, handlar straffbart? Hvari ligger denna
orättfärdighet eller denna dialektik, det skulle jag vilja veta. Det
är lätt att *säga* dialektik, det kan hvem som helst. Men var god
och peka på den dialektiska punkten! Den rättfärdighet, som ligger
i att straffa *alla*, är, såsom rättfärdighet, hvarken bättre eller sämre
än den rättfärdighet, som ligger i att straffa *ingen*, och *orättfärdig-
heten* åter kan endast bestå däruti att straffa *några* och lämna *de
öfriga* straffria. För mig står den saken absolut klar, och jag be-
gräper icke, att man ens kan bringa den under diskussion.

Jag skall sluta med att instämma i ett yttrande, som min ärade
vän herr Edén fällde. Han sade, att här behöfves blott att hafva
kallt hufvud. Ja, det är just hvad som behöfves. *Kallt hufvud*
behöfves, och därmed kan positionen icke blifva mer än *en*.

Herr Pettersson i Bjälbo: Herr talman! Endast ett par
ord. Herr Thorsson omnämnde för kammaren, att det skett en än-
dring af den lag i England, som skulle så att säga vara den engelska
Åkarpslagen. Och han redogjorde för hvad denna ändring enligt
hans uppfattning innebar. Jag också har, så godt jag kunnat, sökt
taga reda på denna lagändring. Men jag har kommit till en annan
uppfattning än han. Jag får för min del säga, att jag kommit till
det resultat, att den enda ändring, som skedde i den engelska
Åkarpslagen, var i det sista momentet och gäller endast strejkposte-
ringen. Den engelska lagen uppräknar först en hel massa speciella
fall, som icke äro belagda med straff, och sedan i sista hand om-
nämnas också de fall, som äro belagda med straff; och det är just
dessa strejkposterigar. Den enda ändring, som gjordes 1906 i
denna lag, var att det tilläts strejkposterigar, då det skedde ute-
slutande i syfte att på fredligt sätt erhålla alla möjliga under-
rättelser men icke att öfvertala en person att arbeta eller afhålla
sig från arbete, det var, som sagdt, den enda ändring, som gjordes,
1906 — och *det* är väl fullt tillåtet i vårt land äfven efter Åkarps-
lagens genomförande.

Herr Lindley: Herr talman! Jag vill endast säga ett par
ord. Under de många år, som jag vistats i England, har jag delta-

git i ett antal strejker, men jag har aldrig hört talas om, att någon enda engelsk arbetare blifvit straffad efter en bestämmelse, som jag kunde likställa med Åkarpslagen i vårt land. Jag har icke ens hört talas om en dylik bestämmelse i England, innan den bekante Taff Vale-domen föll. Att en sådan sak som strejkposterung eller frivillig öfvertalning skulle kunna åtalas och straffas — det var först efter denna dom, som för de engelska arbetarne var en öfverraskning, man fick klart för sig, att detta kunde med stöd af gällande lagar tolkas som en olaglig handling. I England har man den olägenheten om jag så må uttrycka mig, att man dömer efter domstolsprejudikat; efter det en domstols utslag fallit i en fråga betraktas detta utslag också såsom ett bindande prejudikat, till dess högsta domstolen måhända gjort någon ändring. Den ifrågavarande bestämmelsen är väl ändå icke till att jämnställa med vår Åkarpslag. Dessutom har man ju ändå i England ett annat regulativ. I England finnas icke polisdomstolar och allmänna domstolar af sådan art som hos oss. Ty de domstolar, som finnas i England, äro sammansatta på ett helt annat vis, d. v. s. de domstolar, som äro afsedda för behandling af sådana frågor som nu ifrågavarande. De hänskjutas i första hand till fredsdomstolen, där fredsdomare, hvilka hafva några juridiska medhjälpare, döma den eventuellt tilltalade.

I detta sammanhang ber jag att få omnämna en episod. För några år sedan hade vi besök i vårt land utaf en engelsk fredsdomare. Det var vid en internationell transportarbetarekongress i Stockholm. Denne fredsdomare var icke socialdemokrat. Men, efter det han varit här några dagar, sade han: jag är icke, som Lindley vet, socialdemokrat, men en sak säger jag dig, bodde jag i detta land i tre månaders tid, så hade edra myndigheter tvingat mig att blifva socialdemokrat. Det var hans uppfattning om den svenska lagskipningen och de svenska myndigheternas sätt att gå tillväga.

Herr Branting: Herr talman! Professor Thyren uppmanade oss att vid den förestående voteringen behålla hufvudet kallt, så skulle vårt votum vara gifvet. Jag tror också, att han har rätt häri. Om vi göra det, så skola vi icke kunna gå med på att för den ovissa framtidsutsikt, som han ställde i utsikt, behålla hvad han själf medgaf vara en orättvisa.

Han syntes känna sig en smula besvärad af ordet »dialektik», som blifvit häfdadt i någon mån på hans anförande i denna fråga. Men jag vill hemställa till dem, som lyssnade till hans senaste anförande: har icke detta i hela sitt fyrverkeri med ord och termer ändå varit ett försök att just med dialektiska konstgrepp komma ifrån det enkla förhållande, som här föreligger? Det är ju ändå oemotsagdt — och togs af honom icke alls upp — det förhållande, som påpekades särskildt af herr Lindqvist i hans andra anförande, att dessa saker ställa sig i realiteten så olika för olika klasser. Det blir icke alls samma hot, som lagen riktar mot arbetsgifvare uti

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
n. n.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

dylika påtryckningsfall, som den gör mot arbetarne. Hela den sidan af problemet, hvarigenom klasslagsfärgen fästs på Åkarpslagen, har icke alls berörts af den utredning, som från rent juridisk synpunkt här gifvits. Det förefaller åtminstone för mitt enkla förstånd mycket uppenbart, att, i fall man får ett fullständigt upphäfvande af lagen, så kommer man till ett annat resultat beträffande den verkliga likställigheten, än ifall man får dessa bestämmelser utsträckta på fall, som icke ställa sig lika inför olika klasser. Det måste, om det blir en allmän generalisering af straffhotet, blifva så, att detta fortfarande står kvar med sitt hot mot arbetarne och sin tillämpning mot arbetarnes metoder för öfvertalning, sitt bedömande i praktiken af dessa metoder såsom brottsliga äfven i en mängd fall, där de icke äro det inför den samhällsklass' uppfattning, som saken rör. Men straffhotet blir icke någonting riktadt mot arbetsgifvarne, annat än rent på papperet. Och därför blir det fortfarande en *olikställighet*, som står kvar.

Så ser jag saken. Jag kan icke få mitt hufvud kallare än att se den på detta sätt. Och därför, mina herrar, ber jag att få sluta mig till reservationen. Jag vill hoppas, att — efter de uttalanden som hafva gjorts från åtskilliga håll här, då man har erinrat om traditionerna uti detta afseende — när nu det liberala partiet jämte det socialdemokratiska innehar en bestämd majoritet i denna kammare, utgången icke måtte blifva en annan än hvad den skulle blifvit på den tiden, när denna lag antogs, då de liberala stodo mycket eniga mot densamma, men då de tyvärr icke bestämde utgången.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Vennersten: Herr talman! Jag skulle säkerligen icke yttrat mig, om det icke förefallit mig, som om *en* röst ej fått göra sig hörd i denna församling. Det finnes nämligen en klass utaf arbetare, de icke organiserade, som icke hafva någon taleman här i denna kammare. Bland dessa arbetare råder, såvidt jag vet, i stor utsträckning den uppfattning, att denna så förkättrade Åkarpslag, trots alla dess stora formella brister, dock kräfts och fortfarande kräfves. Och jag vågar göra mig till tolk för den uppfattning, att om kammaren nu låter förleda sig att taga bort ifrågavarande lagbestämmelser eller fatta beslut i den riktningen, har man gjort ett värre ondt, än hvad man någonsin kan tänka sig.

Här har den ärade talaren från Lund framhållit, att enligt hans mening skulle lagen hafva varit mer till skada än till gagn. För min del vågar jag bestämdt påstå, att den skada, som denna lag har gjort eller kan komma att göra Sveriges organiserade arbetare, särskildt de socialistiska, i deras sträfvanden är försvinnande liten mot den betydande kränkning utaf enskildes frihet och rätt, som utan denna lag lättare kan komma att ske här i landet. Och jag är så viss om, att de organiserade arbetarnes sträfvanden komma

att vinna all den framgång de förtjäna, äfven med de lagbestämmelser, som det nu är fråga om att taga bort, att det är med det allra största jämnmod, som jag yrkar på att dessa lagbestämmelser måtte få kvarstå, i väntan på att de må blifva på det sätt omarbetade, som den ärade talaren från Lund ställde i utsikt.

Den, som har stått arbetarne nära och som varit i tillfälle att se, huru det går till vid arbetsstrider, har icke kunnat undgå att få den uppfattning, att, huru sympatisk man än ställer sig gentemot vår svenska arbetarrörelse i många stycken, måste man dock önska, att den måtte blifva befriad från de oarter, som vid sådana tillfällen gifva sig tillkänna. Och om vi härutinnan kanske under senaste tider haft det lyckligare ställt än förr, vågar jag för min del tillskrifva den från de socialistiske arbetarnes synpunkt så förhatliga Åkarpslagen en viss förtjänst i detta afseende. Om denna min uppfattning är riktig, vågar jag också på nytt påstå, att våra svenska organiserade socialistiska arbetare sannerligen icke behöfva frukta, att deras goda sak skall lida på att de låta någon rättvisa och någon mildhet råda äfven gentemot dem, som här i dag icke kunna göra sina kraf gällande.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Häruti instämde herrar *Räf, Fornander, Mallmin, Jeansson* i Kalmar, *Svensson* i Skyllberg, *Söderberg* i Hobborn, *Mörtsell, Zimdahl, Canell, Lundgren* i Göteborg, *Åkesson, Lindvall* och *Malmborg*.

Herr Persson i Malmö: Herr talman, mina herrar! Jag begärde ordet därför, att den siste ärade talaren sade sig vilja tala å de oorganiserade arbetarnes vägnar. Jag kan då icke underlåta att säga, att det synes mig något egendomligt, att en *organiserad arbetsgifvare* tror sig kunna föra *oorganiserade arbetares talan*. Att han vill det rättvisa, betviflar jag icke. Men jag tror icke, att han kan föra arbetarnes talan — och heller icke gör det. Ty äfven de oorganiserade arbetarnas intressen stå emot arbetsgifvarnes. Om de icke gjorde det, vore organisationen onödig och kunde icke heller existera.

Jag ber äfven att få säga, att jag icke har undertecknat motionen därför, att denna Åkarpslag hindrar de socialdemokratiska arbetarnes sträfvan i organisationen. Nej, snarare hjälper lagen dem. Ty är det någon, som icke har kallt hufvud och som hittat på något hyss, som kan åtalas efter denna lag, men känner med sig, att han icke har velat något ondt, och blir häktad eller dömd, då kan det hända, att han blir en af de »missnöjda» och sluter sig till oss. Följaktligen tror jag, att arbetarrörelsen icke förlorar på förefintligheten af lagen. Men rättfärdigheten i lagstiftningen och likheten inför lagen förlora på denna lags bestånd. Det är därför icke i partiintresse, som jag undertecknat motionen. Och det är därför, som jag ber att få upplysa, att jag för min del kommer att rösta för reservationen.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. I öfverensstämmelse med de därunder gjorda yrkandena framställde herr talmannen propositioner först på bifall till utskottets hemställan och vidare på afslag därå och bifall i stället till det uti förevarande motion i punkten 1 gjorda yrkande; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i punkten 1:o af utskottets förevarande utlåtande n:o 35, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets berörda hemställan, bifallit det i nu ifrågavarande motion i punkten 1:o gjorda yrkande.

Voteringen utvisade 127 ja mot 94 nej, hvadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Efter föredragning härpå af *punkten 2* begärdes ordet af

Herr Branting, som anförde: Herr talman, mina herrar! Det är två skäl, tror jag, som i hufvudsak varit bestämmande för den starka folkstämmning, som faktiskt förefinnes mot lagskärpningen af 1906, bekant i folkmun under namn af Staafflagarna.

Det ena af dessa skäl är ju det, som närmast anknyter sig till deras tillkomst. Man ansåg, med verkligt fog, att uti ett land, som hade stått under högerregemente i långa tider, var det sannoligen icke rätta ögonblicket att omedelbart efter vänsterns genombrott försöka att med en skärpning i strafflagen göra högergärningar och bereda än mera gehör för de åsikter, som ha sin fasta borg i Första kammaren. Detta var den ena anledningen till det omslag i folkstämningen gentemot regeringen, som då skedde, och till den misstämmning, som där bredde sig, nämligen det rent politiskt okloka under de då rådande förhållandena att på detta sätt gifva en present åt Första kammaren, som naturligtvis tacksamt inkasserade en gifva, hvilken måhända var ganska oväntad, men noga aktade sig för att gifva något som helst i vederlag.

Men uppfattningen angående dessa lagar har naturligtvis allra mest stadgats genom den *tillämpning*, som de fått och som haft till resultat, att man fått en mängd åsiktsförbrytelser bedömda på

ett sätt, som icke svarar mot det allmänna rättsmedvetandet och som sannerligen, jag tvekar icke att uttala det, är en skam för Sverige såsom kulturstat. Det har helt säkert icke varit meningen — den rättvisan vill jag göra förslagsställarne och dem, som utarbetat lagen — att det skulle gått så, ty om man går till deras argumentering och undersöker, hvad det var för slags förbrytelser, som de önskade få belagda med icke blott fängelse, utan med den högre straffarten straffarbete, finner man, att när lagarna här diskuterades år 1906, uttalades från statsrådsbänken af dåvarande ministern Marcks von Würtemberg, att han önskade en sådan sak belagd med strängare straff som exempelvis en indirekt uppmaning till rena nidingsdåd. Det var ett exempel, som han tog för att angifva de fall, där han menade, att den strängare strafftillämpningen skulle äga rum. När lagändringen sedan äfven i afseende å tryckfrihetsförordningen blef fullständigt genomförd år 1909, försvarades dess principer och tankegång af herr Staaff själf med erinran därom, att det kunde finnas synnerligen svåra och rent upprörande uppmaningar, som väl alla ansåge icke lämpligen kunde försonas blott med enkelt fängelse. Han uppläste vid det tillfället ett flygblad eller ett cirkulär, som var anonymt och hvars källa mig veterligen icke någon sin blifvit känd, men som till sitt innehåll var af den beskaffenhet, att det likaväl kunde vara en provokatörsgärning som en ungsocialistisk vettvillings verk. Med åberopande af detta aktstycke, om hvilket herr Staaff framhöll, att det kanhända inverkat något ytterligare stimulerande på Malmödynamitardernas sinnesstämning, vann han starkt gehör för den tanken, att det icke skulle vara rätt att på något sätt gå tillbaka från möjligheten att i dylika fall ålägga straffarbete.

*Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)*

Detta gäller afsikten och meningen med denna lags tillämpning. Sedan lagen blifvit verklighet och kommit i tillämpning hos de allmänna domstolarna, har det dock visat sig, att det med denna lag gått på alldeles samma sätt, som vi under den föregående debatten visade, att det gått i fråga om Åkarpsmålen handläggning. Man har tänjt ut lagen långt utöfver hvad som från början föresväfvade en och annan af dem, som gjorde lagen.

Redan den första tillämpningen af den nya lagen var ett olycksbådande järkecken, som visade, i hvilken riktning man skulle utnyttja de nya bestämmelserna. I detta första fall blef den ansvarige utgifvaren af ett antimilitaristiskt upprop, som jag har här i min hand, dömd för uttalanden, af hvilka det enda, som möjligen någon kunde anse vara af någon som helst i ordalagen betänklig art, icke är värre, än att jag icke ett ögonblick tvekar att här uppläsa det samma. Det heter i detta flygblad bland annat:

»Må vi ock hos männen i vapenrocken sprida upplysning om deras plikter mot sina bröder — och mot sig själfva; hvarhelst vi träffa en af dem, låt oss visa honom, hvilken skändlig handling han begår, om han låter låna sig till ett viljelöst verktyg i de makt-

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.
(Forts.)

ägandes hand för att hjälpa till att kufva arbetarnes frihetsrörelse! Låt oss visa honom, att han främst bör vara en tänkande människa, icke en automatiskt lydande maskin. Må vi framhålla för honom, att om hans öfverordnade befalla honom att skjuta på strejkande arbetare och han lyder, är det *han själf* som bär ansvaret för följderne. Ty ingen människa kan på andra vältra öfver ansvaret för sina egna handlingar.»

Detta är det mest sammanträngda af den tankegång, som här utföres. Detta upprop blef icke blott förklaradt straffbart af juryn, hvilket i och för sig måste anses vara ganska anmärkningsvärdt, utan när saken sedan kom till domstols pröfning och domstolen hade att tillämpa den nya skärpta lagen, ansågs den man, som uttalat dessa åsikter och meningar vara värd ett års straffarbete. Denna dom fälld af en af våra rådhusrätter, och det var till och med två medlemmar i rätten, som ansågo att uttalandet af dessa förskräckliga satser icke skulle kunna försonas med mindre än två års straffarbete!

Detta var den första effekten af den lagskärpning, som ägt rum och om hvilken man likväl här, när den antogs, från statsrådsbänken hade så klart vittnat, att meningen blott var att komma åt möjligen tänkbara uppmaningar till rena nidingisdåd. Ögonblickligen vändes spjutet om och riktades i stället mot blotta förkunnandet af en åsikt, hvars riktighet eller öfverdrift jag här icke har att diskutera. Men hvar människa, som läser dessa satser, måste säga sig, att det ingalunda är någon niding, som skrifvit detta, utan en man, som är flammande af en ärlig öfvertygelse, han må sedan ha rätt eller icke vid fullföljandet af denna sin öfvertygelse i dess yttersta konsekvenser.

Detta bekanta fall blef ju så upprörande för den allmänna rättskänslan, att till och med lagens upphofsman, herr Staaff själf, ansåg sig böra ingripa och erbjöd sig frivilligt att som advokat bistå den så orättmätigt hårdt dömde, och hans vädjan ledde också till den effekten, att hofrätten nedsatte straffet till ett halft års straffarbete; men *straffarbete* blef det i alla fall och ett långt straffarbete, alltså hela den särställning inför det allmänna åskådningssättet, som straffarbetsstämpeln trycker på den, som passerat ett sådant straff.

Jag förbigår ett följande fall, det bekanta tolstoyuppropet, om hvilket här i annat sammanhang blifvit taladt, men vill dock erinra om, att åtskilliga af *spridarne* af detta upprop, som ju endast innehåller Tolstoy's ord, ha blifvit dömda till straff af rätterna rundt i landet på grund af just dessa lagar, som här äro i fråga. Men så kommer jag till ett annat och senare exempel, som är af den art, att det bör särskildt bemärkas, därför att där var det för första gången tillfälle att erfara icke blott en underrätts utan högsta domstolens mening om tillämpningen af straffarbete i hit hörande fall.

Det var det bekanta åtalet, som anställdes under storstrejken här i Stockholm gentemot den man, som hade på uppdrag af en

styrelse uppläst en resolution vid ett Lilljansmöte, i hvilken resolution mötet förklarade sig rikta en vädjan till järnvägsfolket att sluta sig till sina klassbröder, hvilka då stodo i försvarskamp gentemot den masslockout, som framtingat storstrejken. Vi erinra oss nog ännu mycket lifligt, hvilken häpnad det väckte, att man kunde öfver hufvudtaget konstruera fram ett juridiskt brott af en sådan vädjan. Men icke mindre häpnad tror jag det väckte bland dem, som icke voro helt förblindade af kampens hetta vid den tiden, att något sådant som uppläsandet af en resolution inför ett allmänt möte kunde föranleda fastställandet af ett sådant straff som straffarbete. Tydligt räknade man därvid, att det förelåg, som lagen säger, »ytterst försvårande omständigheter», men dessa omständigheter lågo då uppenbarligen icke alls hos gärningsmannen, utan de lågo i den allmänna miljön, under hvilken han tillät sig göra denna uppläsning inför ett allmänt möte. Hvilken uppenbar inskränkning i yttrandefriheten, då straffet godtyckligt skall taxeras allt efter som stämningen i landet kan anses mer eller mindre upphetsad, allt efter som stämningen i kretsar, med hvilka den som talar kanske icke har den minsta kännning, möjligen kan gifva anledning, att hans ord efter domstolens mening kunna verka på ett visst sätt! Man förstår, hvilken kautschukbestämmelse man härigenom får in, man förstår också på samma gång, att därmed har denna lagstiftning blifvit, hvad som man på sina håll på det bestämdaste vill förneka, en *klasslagstiftning*.

Man har häremot med indignation sagt: hvad har arbetarklassen att bekymra sig om, att uppmaningar till brott blifva hårdt straffade; den behöfver väl icke gå fram efter sådana linjer, att den kan träffas såsom arbetarklass mer än andra människor af denna bestämmelse! Ja, detta kan tyckas vara rätt, men hur förhåller det sig i själfva verket härmed? Jo, det blir samma faktiska olikställighet, som vi voro inne på vid föregående frågas behandling: när en lockout bestämmes, sker det inom fyra väggar, inom en sluten församling af delegerade representanter för ett antal arbetsgifvare; men när arbetarne skola afhandla sina försvarsåtgärder, så måste de nödvändigtvis, enligt sakens natur, på något stadium af förhandlingarna låta saken komma ut till det allmänna omdömet's pröfning och underställas dess sanktion, så att det blir klart, huruvida de förslag, som föreligga af styrelser eller dylika, äro sådana, att de vinna allmän anslutning. Men då verkar faktiskt ifrågavarande bestämmelse så, att man på denna punkt tangerar strafflagen, sedan man lyckligt kommit därhän i tolkningen af lagen, att redan allmänna uppmaningar till vissa grupper af sådana, som faktiskt äro arbetare, att vara solidariska med andra arbetare, blir ett *brott* efter den tolkning, som man här har infört.

Jag skall be att få taga ett ännu mer pregnant exempel i detta afseende, än det som är anfördt i motionen och som ju resulterade i två månaders straffarbete, fastställt af högsta domstolen, och som

Ang. ändrad
tydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

vederbörande för närvarande aftjänar. Jag syftar nämligen på ett fall i Gäfle, där den dåvarande redaktören för vårt partiorgan på platsen hade vid ungefär samma tid som nyss omtalade fall riktat en liknande vädjan till arbetaresolidariteten. Men han hade formulerat sitt yttrande en smula annorlunda. Hans vädjan gällde uttryckligen *solidariteten*. Han hade till och med lagt till, att de grupper, om hvilka han särskildt talade, nämligen järnvägsmännen och typograferna, skulle själfva pröfva, hur och på hvad sätt de med största verkan kunde göra gällande denna solidaritet. Det var sålunda icke alls någon uttrycklig uppmaning till dem att göra det i den formen, som ligger i en arbetsnedläggelse. Men han blef i alla fall åtalad för uppmaning till brott. Han blef åtalad för att hafva uppmanat dessa grupper af järnvägsmän och typografer till att begå brottsliga handlingar! »Ja», säger man, »det är i ena fallet liksom i det andra statens tjänstemän, som det gällde att förläda till ett annat uppträdande, än som var förenligt med deras tjänsteåligganden.» — Nej, det är icke sant. I Gäfle, där detta möte hölls, finnes det ingen statsjärnväg, såsom hvar och en känner; det var enskilda järnvägars personal, som för öfrigt ej ens var närvarande vid mötet, men som möjligen kunde tänkas sedermera af deltagarne i mötet bli underrättade om hvad som på mötet förekommit. Men likafullt, det ansågs äfven om dessa, som *icke* äro statstjänstemän, att deras ställning till de enskilda järnvägsbolagen var af den helgade art, att det skulle vara lagbrott att rikta en uppmaning till dem att under dessa utomordentliga förhållanden stå solidariska med öfriga arbetare!

Nu veta vi, att i det nya förslaget till arbetsaftalslagstiftning, som föreligger, herr justitieministern med synnerligt välbehag har uttryckligen konstaterat, att hans afsikt är att för framtiden vidga kretsen af personer i med vissa statstjänare jämförlig ställning, som skulle sättas i en särskild ansvarsställning, så att hvarje till dem riktad uppmaning till solidaritet kan falla under den här i fråga varande paragrafen. Men ännu äro vi ju icke där; ännu finnas stora grupper af arbetare, hvilka i vissa afseenden äro jämförliga med statstjänstemän, men för hvilka dessa bestämmelser ännu icke gälla. Ja, så menar justitieministern; men det har icke hindrat, att domstolen i Gäfle var af en annan mening och ansåg, att här redan nu förelåg en förbrytelse enligt ifrågavarande lag och att följaktligen denna uppmaning skulle beläggas med straff. Ännu mera befärgadt ur rent juridisk synpunkt är det förhållandet, att af hela domstolsutslagets beskaffenhet tydligen framgår, att man har ansett, att icke blott ett, utan två brott föreläge; ty det åberopas uttryckligen kapitel och paragraf om sammanträffande af brott. Sålunda förelåg dels brottet att uppmana vissa vid enskilda järnvägar anställda att visa solidaritet, dels brottet att uppmana typografer, anställda hos vissa enskilda firmor, att likaledes visa solidaritet; och dock var det rent privata aftal, som dessa typografer hade med sina arbetsgifvare, aftal,

om hvilka det nu processas, för att få afgjort, huruvida organisationens uppträdande i dessa fall gjort de enskilda skyldiga till af-talsbrott eller icke. Men detta afgöres utan vidare omständigheter af domstolen på det sättet, att här har ägt rum en uppmaning till »ohörsamhet mot lag»! Så långt har man redan kommit i afseende å uttänjningen af dessa bestämmelser.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Nu är det visserligen sant, att i detta fall, som jag nämnde, antagligen med anledning däraf att talaren valt sina ord med större försiktighet än fallet var i Stockholm, straffmätningen icke blef straffarbete, utan till och med stannade, underbart att säga, vid böter; men det är att märka också, att allmänna åklagaren öfverklagat utslaget och *yrkat straffarbete* å talaren, som gjort sig skyldig till att vädja till dessa *icke* i statstjänst stående personer, att de måtte taga under öfvervägande, huru de skulle visa solidaritet mot sina klassbröder. Han yrkade, att straffarbete eller åtminstone urbota straff måtte ådömas för detta; och den saken ligger i hofrätten ännu till pröfning.

Sådan är den praktiska tillämpning, som denna lagskärpning har fått. Nu säger utskottet i sin argumentering, att »det synes utskottet, som om erfarenheten af den ifrågavarande lagstiftningen under den korta tid densamma varit gällande icke varit af beskaffenhet att föranleda ändring i samma lagstiftning.» Ja, nog måtte utskottet, synes det mig, hafva ganska stora pretentioner på upprörande erfarenheter, då det icke vill medge, att här verkligen förelegat fall, då en lagändring varit af behofvet påkallad. Uti fortsättningen af sin korta argumentering vill utskottet göra gällande, att det ju ej är den eller den hysta eller uttalade åsikten, som här straffas, utan hvad som straffas, är den fara för samhället som ligger i ett försök att förleda till handlingar, som af samhällets lagar förklarats för detsamma farliga. Kort och godt, det är *samhällsfarligheten*, osminskadt detta begrepp utan vidare omständigheter, som det här är meningen att belägga med straff. Ja, när reaktionen i skilda länder regerar, då får man alltid se, att vissa partier bli förklarade för samhällsfarliga och förföljda med lagens hjälpmedel, partier om hvilka man under friare perioder ej skulle kunnat ana, att de skulle bli utsatta för något sådant. Det blir under sådana förhållanden snart sagdt en heder att bli räknad som samhällsfarlig. Såsom samhällsfarliga hafva i vår svenska historia på sin tid t. ex. de liberala räknats af dem, som då makten hade, och mot hvilka de voro en ringa opposition. Visserligen måste man erkänna, att då man hör en och annan talare, som tillhör det nuvarande liberala partiet, man har svårt att finna, hvad som är kvar af den där »samhällsfarligheten», och förmodligen anse dessa herrar, att de utvecklat sig i sund och rätt riktning. Men det är en sak för sig. Hvad man här har att konstatera är, att utskottet till försvar för denna lagstiftnings skärpa icke kunnat åberopa något annat än hvad man i all dylik undantagslagstiftning till sist kommer tillbaka till, nämligen att den starkare

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

parten förklarar den svagare parten för »samhällsfarlig» och använder lagen icke såsom ett uttryck för en sträfvän till opartisk rättvisa, utan såsom ett medel i handen på det för tillfället härskande partiet.

Det var en af det liberala partiets medlemmar, herr Pettersson i Södertälje — hvilkens namn jag med ledsnad saknar under reservationen i år — som för sin del år 1906 karakteriserade dessa lagändringar, som då infördes, såsom »*extra prima kautschuk*». Jag kan icke finna annat, än att den karakteristiken visat sig så fullkomligt riktig, som något kan vara, just genom de exempel på denna lags tillämpning, som vi under de gångna åren haft. Genom att, såsom i motionen föreslås, återföra ställningen i hufvudsak till hvad den var före 1906 års lagändring, införes ju på intet sätt straffrihet för uppmaning till brott; ty sådana handlingar hafva ju varit belagda med straff sedan gamla tider. Meningen är ingalunda något sådant. Men hvad som därigenom sker, är, att man tager bort det nu rådande förhållandet, att hederligt folk kan sättas in på straffarbete, och att detta straffarbete kan användas i de politiska striderna såsom ett vapen för att träffa sådana obekväma motståndare, hvilka man gärna vill komma till lifs. Jag anser för min del, att när det gäller meningsyttringar och uttalanden, det är en upprörande orättvisa, att man skall kunna komma till ett sådant resultat i lagens och rättvisans namn. Och då erfarenheten till fullo har ådagalagt, att de garantier mot ett sådant missbruk af den gjorda straffskärpningen, som man från början ansåg sig ha skapat genom det sätt, hvarpå den nya lagen formulerats, icke räcka till, icke äro till fyllest, utan att lagen faktiskt tillämpas på sätt, som jag här har visat, nämligen till att med straffarbete belägga misshagliga meningsuttalanden, då anser jag den enda riktiga konsekvensen vara, att man tar bort den straffskärpning, som på detta sätt missbrukats, och återför straffet till de mera rimliga proportioner, med hvilka samhället förut redde sig godt.

Det är detta yrkande, som framförts i den socialdemokratiska motionen och som är ytterligare framfördt i den reservation, som är afgifven af herr Lindhagen, till hvilken jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Med herr Branting intämde herr *Carlsson* i Malmberget.

Vidare yttrade:

Herr Thyren: Herr talman, mina herrar! Min hufvudsakliga anmärkning mot motionens motivering består däri, att då den nu går ut på upphäfvandet af ett visst straffbart område, motionärerna, såvidt jag kan se, icke hafva gjort sig tillräckligt reda för allt, hvad detta straffbara område för närvarande innesluter — jag menar, hvad som tillades genom den ifrågavarande lagen och som således nu skulle tagas bort.

Jag måste därför börja med att supplera de af motionärerna framdragna exemplen med följande antagna fall — ty det är allenast ett antaget fall. Det föreligger en arbetsinställelse i stort omfång. I stället för de strejkande eller lockoutade arbetarne har t. ex. införskrifvits utländskt arbetsfolk. Så uppträder en agitator, som i tal och skrift ideligen framhåller icke allenast det *skändliga* uti att dessa utläningar inkallats, och från deras sida, att de mottagit kallelsen, utan också hur *välförtjänt* det vore, om de finge sig en ordentlig minnesbeta. Rätt hvad det så är, nappar någon stackars fanatiker på kroken och kastar sin bomb. Agitatorn aktar sig väl för att gå i hans fotspår, men upphöjer honom däremot till *skyarna* såsom hjälte och föregångsman i striden mot tyrannerna. Så håller han stämningen uppe och skickar på det sättet den ene fanatikern efter den andre samma väg. Jag påstår nu icke — jag understryker detta på det uttryckligaste — att det i verkligheten redan har inträffat något fall alldeles så; men väl påstår jag, att det finnes en erfarenhet, som visar, att detta nu antagna fall ligger fullkomligt inom det möjligas gränser. Nåväl, hvad bör man då juridiskt göra med denne pådrifvare? Icke vilja väl de ärade motionärerna säga, att det öfverensstämmer med deras rättskänsla, att dessa ofta undermåliga, outvecklade fanatiker straffas hårdt, kanske med lagens strängaste straff, under det att pådrifvaren, som kanske med kallt blod har hetsat dem alla i fördömsen, lämnas alldeles straffri och sålunda helt opåtaladt kan fortsätta sin trafik, så länge det honom behagar eller så länge det finnes enfaldiga människor till, som låta fanatisera upp sig, hvilket förmodligen blir till världens ända. Jag skulle för min del vilja säga, att jag snarare finner det rättvist, att pådrifvaren icke blott straffas, utan straffas strängare än de, som han drifvit fram.

Så långt, när man ser saken juridiskt. Då ter den sig enkel nog. Men den bör också, och det är kanske ännu viktigare, ses politiskt. Jag tillåter mig att äfven här med ett antagande förtydliga hvad jag menar. Förutsätt, att det finnes i våra dagar en absolut hänsynslös och därjämte absolut reaktionär statsman af talang, som hade satt sig det bestämde målet före att med alla medel hindra allt, hvad vi äro vana att kalla sociala reformer! Hur skulle en sådan Macchiavelli bäst bära sig åt i det nu gifna läget? Jo, han skulle lita framför allt till två handgrepp. Det ena: att använda religionen som söndringsmedel, genom att gynna allt, som skulle kunna framkalla den föreställningen att reformsträfvandena vore förknippade med hån och bespottelse af religionen. Därigenom skulle han vinna massan af religiösa människor på sin sida, eller han skulle i alla fall åtminstone göra dem likgiltiga för reformsträfvanden. Det andra handgreppet: att på alldeles samma sätt försöka åstadkomma en oskiljaktig förknippning mellan reformsträfvandena och föreställningen om bombattentat, »expropriationer», våldsamheter och lagbrott af alla tänkbara slag; i nödfall skulle han kanske själf på underjordisk väg föranstalta om sådana.

† Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 23 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Därmed skulle han bibringa en stor mängd af medborgare den föreställningen, att det vore nödvändigt att tillgripa starka repressiva åtgärder och inleda en viss allmän reaktion. Dess bättre finnes ju här i landet icke någon sådan Macchiavelli för närvarande; men de personer, som utföra de gärningar, om hvilka jag nyss talade, de personerna gå denne obefintlige Macchiavellis ärenden, och växer deras antal och energi allt för mycket, så vågar jag säga, att då komma de sammanlagdt att utgöra ett vida svårare hinder för verkliga reformer och för en verklig utveckling än någon än så månggradig skala. Finnes det för *reaktionens* män icke någon viktigare regel än att bringa reform och revolution under en hatt och gifva saken det utseendet, att om man väl släpper reformen lös, skenar den af sig själf åstad ändå till revolution, då finnes det, af precis samma skäl, för *reformens* män icke någon viktigare regel än att till hvarje pris hålla dessa två, reform och revolution, på det bestämdaste åtskilda, hvilket vill säga detsamma som att öfverallt och med allt makt hålla reformsträfvandena med allt, hvad därtill hör, inom ramen för den allra strängaste laglydighet och för att ändra lagen, där så behöfs, lita till ingenting annat än argumenternas egen inneboende kraft i den förtröstan till det mänskliga förståndet, att hvad som verkligen är befogadt och genomförbart, slår igenom, under det att det utopiska faller bort. Ty detta så vanliga tal om, att det hufvudsakliga hindret för reformer skulle ligga i de och de klassernas obotliga själfviskhet, anser jag för min del såsom en mycket öfverdrifven pessimism. Alla människor äro af naturen själfviska, men icke förty är det snarast regel, att de kunna fås att aflägga sin själfviskhet och göra ganska stora offer, om det klart utredes för dem, att det är nödvändigt för det allmänna bästa. Men så länge detta icke står klart för dem, så länge de känna sig osäkra, huruvida det är fråga om reform eller revolution, och så länge de kunna frukta, att hvad som börjar som reform kan, innan man vet ordet af, förvandla sig till oberäkneliga revolutionsförsök af otillräkneliga individer, så länge får man ej begära orimligheter.

Juridiskt eller politiskt alltså, svaret kan aldrig bli mer än ett: för det slagets handlingar jag nämnde är straffet ett ofafvisligt kraf. — Åtminstone ha icke de, som vilja gå *framåt*, någon ringaste grund att hålla dessa människor, hvarom är tal, om ryggen. För dem, som vilja gå *bakåt*, kan det vara en annan sak; det kan ju hända, att de för hvad angår nyssnämnda pådrifvare, tänka inom sig — med någon travestering af ett känt yttrande — att om ej de personerna redan existerade, borde de enkom göras.

Emellertid, hur klart det än står för mig, att de handlingar, jag beskref, och som innefatta en bestämd uppmaning till mord och rån m. m., måste straffas, blir det en helt annan fråga, huruvida denna lagbestämmelse kan skäligen tolkas ända därhän, att den inrymmer, såsom motionärerna uttrycka sig i motiveringen, snart sagdt hvarje *missnöjesförklaring* med det bestående samhället. Jag vill

nu antaga, att denna term, missnöjesförklaring, är att fatta något pregnant, och att motionärerna ha menat hvad som benämnas samhällsomstörtande, samhällsupplösande, upphetsande eller dylikt. Hvad med alla dessa vändningar betecknas, är emellertid tydligen alldeles för vagt och osäkert, för att en lag skulle omfatta detta allt i en straffbestämelse. Det vet man väl, till hvilka öfverdrifter man å ömse sidor går i den vägen. Jag finner mig t. ex. själf i pressen uttryckligen framhållen som »sambhällsfarlig», och i den lilla pressen har jag till och med i dagarna sett mig jämförd med »den rasande cordelieren Marat». Det är det bokstafliga uttrycket, hvartill då visserligen anknutits den förhoppningen — hvilket jag vill i förbigående anmärka — att liksom en hastig förruttelse hindrade det påtänkta kringförandet af Marats lik i Frankrikes kommuner, den äfven måtte hindra det påtänkta spridandet i Sveriges kommuner af mitt anförande i förbudsfrågan — en önskan, som i parentes sagdt kommer för sent. Man finner af detta och många andra exempel, att betydelsen af ett uttryck sådant som samhällsfarlig eller samhällsomstörtande mycket lätt kan bli extravagant, bland annat från sådant konservativt håll, som betraktar spriten som *konserveringsmedel* för samhällena, liksom för dödfödda foster. Men äfven om vi lämna dessa mera äfventyrliga utvidgningar af begreppet och hålla oss till, hvad man mera allmänt man och man emellan uppfattar som samhällsförfärfvande, samhällsomstörtande o. s. v., står jag för min del — fastän här naturligtvis meningarna börja bryta sig mot hvarandra — snarast på den ståndpunkten, att man icke på den grunden allena bör använda straff. Vi känna kanske litet hvar — för att taga ett exempel — en publikation, som befinner sig i ett slags permanent raseri mot samhället, låt vara, att detta yttrar sig hufvudsakligen och i hvardagslag mera i ideligt, att icke säga automatiskt afhasplande af rena skällsord. När automaten någon gång nedstiger till relativt parlamentariska termer, när den är som mildast och respektfullast, t. ex. mot Riksdagens ledamöter, låter den i alla fall: *skojare, fänar* etc.; visserligen med fullkomlig upphöjdhet öfver partierna, från den yttersta högern till den yttersta vänstern; inga småaktiga nyanser! Nu kan jag mycket väl föreställa mig, att den läsarekrets, för hvilken detta blad och andra sådana egentligen äro afsedda, kan erfara en viss njutning af att se öfverklassen, Riksdagen o. s. v. på detta sätt trakterade, isynnerhet i början, innan läsarne äro blaserade — de bli nämligen ofta ganska snart blaserade. Men hvad jag däremot icke kan tänka mig så lätt, det är, att det skulle leda dem till barrikadbyggande och revolution, därtill är det för litet innehåll och sammanhang. När t. ex. på ena raden alla lagar, allt tvång öfver en bank upphäfvas, och på nästa rad *fänarna* gisslas därför att de besluta en *utredning* om förbud i stället för att ögonblickligen besluta *förbud*, torde väl äfven hos de mest oskolade intelligenser bland bladets läsare uppstå en instinktiv känsla af, att det brister någonting någonstädes, och man torde få antaga, att äfven skribenten

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

själf mindre drifves af någon bestämdare förhoppning om revolution än fastmer af en sträfvan att komma att framstå för sina trogna såsom ensam rättfärdig och ensam klok; öfverhufvud ensam innehafvare af alla kända dygder.

Kan man då anse, att små *straff* utgöra det rätta medlet att reducera sådana individer till anständigare former? Jag för min del måste där ställa mig, som sagdt, tviflande. Jag tror icke, att små straff ha den verkan; jag fruktar snarare, att de ha en helt annan verkan, att de nämligen komma att utgöra ett slags piedestal, hvarifrån dessa individer komma att så mycket tydligare, synbarare och hörbarare ropa ut sina smeknamn på oss andra och sina egna förtjänster. Straffets olika uppgifter ha här ingen tillämpning. Att tala om *förbättring* vore rent af löjligt; att tala om ett *oskadliggörande* är af nyssnämnda skäl meningslöst: straffet gör honom snarast farligare. Lika litet kan man förvänta en *allmänpreventiv* verkan: afskräckande på andra, som vilja gå i hans fotspår. Det är tvärtom mycket möjligt, att en och annan individ, som åstundar att göra sig litet märkvärdig, men ej vet, hur han skall bära sig åt, finner på att ge samhället ovett, muntligen eller skriftligen, för att sättas in på en eller par månader och därefter komma ut som en ledare och föregångsman.

Jag är därför, som sagdt, i hvarje fall ytterst skeptisk, om det kan vara klokt att här använda små straff, och några stora straff för sådana fall kan man af andra skäl tydligen ej taga i betraktande. Man torde därför göra klokast i att lämna dem straffria. Vi böra, skulle man kunna säga, betrakta en publikation af denna typ såsom en skämttidning, det vill säga som luft. Jag vill härmed likvisst icke hafva sagt, att själfva förekomsten af sådana kuriositeter i det lagbundna och ordnade samhället är något oblandadt skämtsamt — det vore att gå för långt — men de äro kanske att jämföra med de där grinande dämonfigurerna, som troende konstnärer i gamla tider skulpterade på Notre Dame och andra sådana gamla ärevördiga götiska domer. Det är just på de riktigt gamla och ärevördiga kyrkorna man ser dessa prydnader, och sanningen att säga skall det också vara ett sådant gammalt solidt, svårvärtligt samhälle som vårt, som kan bestå sig lyxen af de där andra dekorationerna. Jag tror knappast, att de skulle få passera i någon mera modern republik.

Detta må nu gälla i hvardagslag, men det är alldeles gifvet, att sakläget blir ett alldeles annat, om vi komma till det fall jag började med. Förutsätt att det uppstår en spänd situation i samhället och att det från ifrågavarande publikationer eller från liknande håll slungas fram otvetydiga, fast mer eller mindre förtäckta, uppmaningar till mord, rån med mera. Då går det ej längre an att anlägga denna estetiska synpunkt, då är det ej längre fråga om kuriositeter, utan om en akut och ganska stor samhällsfara. Grinet har försvunnit och dämonen är ensam kvar, och den ropar på straffets svärd för att oskadliggöras.

Nu kan jag naturligtvis här vänta den invändningen från motionärerna: dessa fall ha vi icke talat om och tänkt på, utan vi ha anført fall af uppmaning till försummelse af värnplikt etc. Ja, det är just motionärernas fel, att de icke tänkt på äfven förstnämnda fall. Det kan bli en senare fråga, hur man skall göra med de lättare fallen, men hvad vi till att begynna med måste ha klart för oss, det är, att de svåra fallen kunna tänkas — det har erfarenheten allt för tydligt visat — och då *de* kunna tänkas, går det ej an att utan vidare restituera lagen till hvad den var före 1906.

Hvad sedan beträffar nämnda lättare fall, som hufvudsakligen intressera motionärerna, så kan jag föreställa mig, fastän det icke står i motionen, att motionärerna kanske ändå skulle vilja ansluta sig till eller själfva komma fram med en sådan uppfattning som denna: »Straffa då de svåra fallen, men tag bort straffet för de mindre svåra fallen! Straffa offentlig uppmaning till mord, expropriation o. s. v., men tag bort straffet för de fall vi citerat!» Jag vill så långt gå in på denna åskådning, att jag finner det fullkomligt befogadt, ja, absolut tillrådligt att i en strafflag här göra en bestämd skillnad, vida bestämdare än den, som för närvarande finnes i 10:14 hos oss. Den moderna strafflagstiftningen går vanligtvis på detta område till väga på ett af tvenne sätt, för att åstadkomma ifrågavarande skillnad. Antingen gör den, såsom den norska gällande lagen, hvilken har en stor straffskala, från böter ända till 8 års frihetsstraff, och säger till domaren: Ni får lof att döma ut ett straff på denna långa linje, men ni får aldrig gå högre än till två tredjedelar af det högsta straffet för det brott, hvartill det uppmanats. Man finner sålunda, att denna norska lag satt en mycket eftertrycklig bom för domstolarna, så att de icke komma för högt upp. Det är ett sätt. Ett annat sätt uppenbarar sig bland annat i det för några månader sedan utgifna österrikiska strafflagsförslaget. Det gör så, att det indelar alla offentliga uppmaningar till brott i vissa grader, fyra till antalet. Hvarje grad har en särskild straffskala. Den svåraste går upp till 10 års frihetsstraff, och så komma lägre och lägre skalor, ju längre ned man går. Ett af dessa två sätt ligger det närmast till hands att tänka sig användt. Jag vill till undvikande af missförstånd betona, att i båda dessa fall och öfver hufvud i den moderna straffrätten gäller, att har den offentliga uppmaningen haft till följd, att redan någon fanatiker gått åstad och kastat sin bomb, så straffas uppmanaren, och det efter min mening fullkomligt riktigt, såsom *anstiftare* till brottet, efter samma grund som gärningsmannen. Då blir hans straff uppenbarligen mycket strängt, men det anser jag han förtjänar, om man blott får antaga, att i *lagskipningen* man icke går lättsinnigt till väga, då det gäller att konstatera sammanhanget mellan uppmaningen och brottet. Kan man bara lita på, att domstolen icke låter förleda sig till något politiserande, utan håller sig till den rätta juridiska linjen, så är det ur alla synpunkter att rekommendera, att låta uppmaningen komma

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

under synpunkten af anstiftande. Jag kan däremot icke gå så långt, som till att aldeles taga bort straffet för offentlig uppmaning till mindre brott och förseelser, ehuru jag icke vill fördölja, att äfven denna ståndpunkt har till viss grad fast rot i utländsk modern lagstiftning. Jag skall af åtskilliga skäl icke trötta kammaren med att gå för vidlyftigt in på frågan, utan vill blott i korthet säga, att jag ser saken på följande sätt. Om någon i samhället har den ärliga åsikten, att det militära försvaret är hvarken nödvändigt eller önskvärdt och att det kan fullkomligen ersättas med hvad man på senare tider kallat för ett *kulturförsvär*, eller om någon i samhället har den åsikten, att det vore högst lyckligt för oss, om vi snarast möjligt kunde slopa alla gränser, som skilja vårt land från främmande land och röra tillsammans alla möjliga folk, alla möjliga raser till *en* blandning, således taga bort denna skillnad, som ligger i begreppet fosterland o. s. v. — om någon har en sådan åsikt, nåväl, låt honom då framställa sin åsikt och skälen för sin åsikt, oss andra, som icke dela denna åsikt, naturligtvis förbehållet att bemöta hans skäl med skäl. Så länge som det är möjligt att hålla detta inom den rena teoriens gränser, vill jag icke ett ögonblick bestrida, att den åsikten såväl som allt annat i åsiktsväg må få uttalas fritt i samhället. Vi andra få ha tålmod att höra på den och göra vårt bästa att vederlägga den, så godt vi kunna, men på samma sätt får denne man å sin sida visa tålmod. Han får komma med sina argumenter och får söka så godt han förmår att öfvertyga folket och att på laglig väg få sina idéer fram och genomförda. Kan han det, nåväl, då har han vunnit och visat att han haft rätt, men så länge han icke gjort det, får han icke gå händelserna i förväg och uppmåna människor att låtsas, som om det han vill ha till lag redan vore lag.

Jag tillåter mig sluta med något som kommer nära hvad jag nämnde i den närmast före debatterade frågan. Jag kan icke se saken annorlunda än att det för hvarje ärligt reformsträfvande person, han må ha hvilken åsikt som helst, dock måste stå kvar som ett orubbligt axiom, att om han vill reformer, kan han icke rubba på medborgarnes laglydighet. Han behöfver själf detta medel. Hur vill han, hur vill någon bland oss realisera en idé, som vi kunna hysa för samhällets bästa, om vi icke få bygga på detta faktum, att medborgarne lyda lagarna? Man må diskutera hur mycket man vill, om lagen skall *stiftas* så eller så, man må diskutera, om lagen bör *ändras* så eller så — hvad man icke kan diskutera om, det är det, att lagen skall och måste *lydas* så länge den gäller; därförutan kommer man ingen väg. För att få skutan i hamn är det utan tvifvel nödvändigt att styra rätt, men för att kunna styra henne alls måste hon dock först och främst lyda roder. Därförutan är allting slut, och jag är öfvertygad om, att åtminstone den ärade ledamoten, herr Lindley, som sitter och ser bifallande ut, skall i denna punkt fullkomligt instämma med mig.

På nu anförda skäl får jag sålunda, herr talman, jämväl i denna punkt yrka afslag på motionen och bifall till utskottets hemställan.

*Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)*

Herr Pettersson i Södertälje: Herr talman, mina herrar! När den frisinnaade regeringen år 1906 väckte förslag om vissa ändringar i strafflagen och däribland dels om ett förtydligande och dels om en skärpning af straffet i 10 kap. 14 § strafflagen, så framkallade detta inom vida kretsar af vårt lands frisinnaade en känsla af förstämning. Anledningen härtill var uppenbar. Man erinrade sig de många strider, man haft att kämpa för häfdande af yttrande- och tryckfriheten, och man hade vant sig vid att betrakta det såsom själfklart, att det var högerns sak att söka kringskära dessa rättigheter, vänsterns att under alla omständigheter försvara dem. Också blef det framlagda förslaget till ändringar i strafflagen med skärpa bekämpadt både inom lagutskottet och inom Andra kammaren.

De skäl man därvid anförde voro i hufvudsak följande. Först och främst framhölls det farliga i att, såsom regeringen föreslagit, i exemplifierande syfte i lagtexten inskjuta orden »såsom genom prisande af brottslig handling», hvarigenom afsågs att tydliggöra, att straffbart vore äfven sådant indirekt eggande till brott, som icke hade formen, af direkt uppmaning. Ett sådant tillägg, sade man, skulle komma att gifva lagbudet en farligt elastisk karaktär; det skulle komma att inträffa, att med en sådan lydelse af lagen jämförelsevis oskyldiga handlingar skulle bli föremål för lagföring och bestraffning.

Hvad beträffar förslaget om straffskärpning, så framställde man däremot i hufvudsak följande invändningar. Först och främst framhöll man, att det låg något motbudande i att med straffarbete belägga förseelser, som kunde hafva sin grund i en felaktig teoretisk åskådning och i ett på det hela taget kanske människovänligt syfte.

Vidare var det ett afslagsskäl, hvilket som en röd tråd gick genom hela diskussionen och som gjordes gällande af talare af de mest olika politiska åsikter, och det var, att Riksdagen några dagar, innan den behandlade denna fråga, hade afslagit förslaget om röst-rättsreformen, hvarigenom de rösträttslösa skarorna ännu en gång blifvit gäckade i sina förhoppningar om full medborgarrätt. Kan det vara lämpligt, sade man under trycket af denna sorgliga situation, att skärpa straffet för allt för våldsamma uttryck af det politiska missnöjet på samma gång som man genom afslaget åt de rösträttslösa gifvit ökad näring åt detta missnöje? Jag vill erinra, att till och med en så verkligt moderat man som herr Zetterstrand gjorde sig sig till tolk för dessa tankar. Ja, jag vill tro, att t. o. m. åtskilliga ledamöter af kammaren, som vid det afsedda tillfället röstade för ifrågavarande straffskärpning, gjorde det med ganska tungt hjärta, just med tanken på, att Riksdagen nyss förut afslagit förslaget om rösträttsreformen.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Slutligen framfördes ett ganska starkt afslagsskäl, nämligen att det saknades utredning, först och främst om att de gamla lagbestämmelserna visat sig otillräckliga och vidare, huruvida den anarkistiska propagandan, som ju detta lagförslag var riktadt emot, verkligen var så farlig. Vi hade ju icke haft några anarkistattentat här i landet. Jag vill i detta afseende erinra om, hvad herr Branting under debatten 1906 yttrade. (Han citerade nyss ett anförande af mig, och jag skall nu be att få göra honom samma tjänst.) Efter att hafva talat om bombattentatet å Café Terminus i Paris yttrade herr Branting: »Det är ju en sak, som vi ej böra glömma, nämligen att några sådana medel har man icke här i vårt land experimenterat med; lyckligtvis har ingen hittills tagit de utgjutelser, som förekommit i sådan riktning på så starkt allvar, som vår nuvarande regering beklagligen har gjort denna gång.» Jag minnes också, att herr Persson i Malmö hade ett uttalande i den riktningen, att om en folktalare på ett möte gör sig skyldig till allt för starka, olämpliga eller orättfärdiga uttryck, så reagerar den sunda svenska folksjelen däremot, och därför menade han, hade vi icke i vårt land haft och hade ej heller att befara några anarkistattentat. Oaktadt dessa afslagsskäl blef dock som bekant regeringens förslag antaget af Riksdagens båda kamrar.

Då det nu ifrågasättes, att vi skola göra om hvad som gjordes 1906, att vi skola återställa 10 kap. 14 § strafflagen till det skick, detta lagrum hade före 1906 års ändring, så är det helt naturligt, att man verkställer en mönstring af de skäl, som då åberopades i diskussionen, för att se efter, om dessa fortfarande äga sin giltighet, om de fyra års erfarenhet, som vi sedan dess vunnit, bekräftat de farhågor, som uttalades 1906. Det gäller, med andra ord, att taga reda på, om ställningen nu är densamma som då, eller om den förändrat sig i ett eller annat afseende.

Nu väntar jag mig häremot det inkastet, att den, som bestämdt prononcerat sin ställning 1906 och då sagt, att han icke kunde vara med om den föreslagna ändringen, han är också nu bunden att rösta för afskaffandet af samma ändring. Jag för min del kan icke finna, att saken är alldeles så enkel. Den omständigheten, att åtskilliga af oss här för fyra år sedan, under trycket af den situation, som då förelåg, funno det vara i högsta grad motbjudande att gå med på dessa strafflagsändringar och ansågo, att tillräcklig utredning då icke var förebragt om deras behöflighet, den omständigheten kan naturligtvis icke befria oss från skyldigheten att se till, huru förhållandena ligga nu.

Om jag nu gör en sådan mönstring af de gamla afslagsskälen, så finner jag till en början, att den farhåga, som jag och andra med mig uttalade 1906, att förtydligandet af ifrågavarande lagrum skulle gifva detta en kautschukartad karaktär, i stort sedt icke blifvit bekräftad af erfarenheten. Vi ha nämligen högsta domstolens utslag på, att om en person i aldrig så entusiastiska ordalag prisar

en brottslig handling, men det ej af utredningen framgår, att han därmed haft för afsikt att uppmäna till brott, så går han *fri* från straff, hvilken uppfattning man för öfrigt får redan vid uppmärksam genomläsning af lagen. Hvad sedan beträffar de skäl, som åberopades mot *straffskärpningen*, så var det ju först och främst det skälet, att det var motbjudande att stipulera straffarbete som straff för brott, hvilka hade sin grund i en felaktig teoretisk åskådning och ett slags människokärlek. Om nu detta var motbjudande år 1906, så är det naturligtvis lika motbjudande år 1910, och jag för min del kan icke finna, att det skälet förlorat något i vikt under dessa fyra år. Jag finner det fortfarande beklagligt, att det vid tillämpningen af detta straffbud kan inträffa, att det vanärande straffarbetsstraffet följer på sådana förseelser. Jag tillåter mig emellertid på samma gång uttala mitt tvifvel om riktigheten af den mening, som betraktar *hvarje* förbrytelse, som bestraffas enligt 10 kap. 14 §, såsom en »åsiktsförbrytelse». En del af dessa brott förråda sannerligen en sådan sinnets elakhet och hätskhet, att det är en alltför vacker omskrifning att kalla dem åsiktsförbrytelser.

*Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)*

Nu hafva motionärerna för att illustrera just denna olägenhet åberopat en del rättsfall. Om alla dessa rättsfall gäller, att de kortfattade referat, som i motionen meddelas, icke kunna lämna en fullständig bild af de brott, hvarom fråga är. Det är icke möjligt att göra det inom ett så begränsadt utrymme. Jag vill därmed icke säga, att det varit motionärernas mening att genom bristande fullständighet i framställningen gifva en oriktig bild af rättsfallen. — Den förste ärade talaren har särskildt utförligt uppehållit sig vid fallet Sundström. Beträffande detta vill jag för min del också medge, att det synes beklagligt, att ett sådant brott kunnat drabbas af straffarbete. Men om jag är rätt underrättad, så fanns det verkligen en eller flera ledamöter i hofrätten, som voro skiljaktiga från majoritetens domslut och som ville sätta straffet till fängelse. Är detta sant, förefaller det mig ganska underligt, att Sundström afslög sin advokats framställning att gå vidare till högsta domstolen, som möjligen skulle hafva nedsatt det straff, som hofrätten stannat vid.

Hvad sedan beträffar det andra rättsfallet, som motionärerna åberopa, fallet Birger Svahn — det var han, som af högsta domstolen blef dömd till 5 månaders straffarbete, för att han i ett upprop aftryckt några delar af en skrift af Leo Tolstoy — så skall jag be att få påpeka, att det är en sak, som absolut icke hör hit. Ty denna motion afser ändring af 10 kap. 14 § strafflagen, och den person, som för motionärernas räkning verkställt referatet af rättsfallen, har begått ett litet misstag, då han säger, att Svahn blef dömd efter detta lagrum. Han blef nämligen dömd efter 8 kap. strafflagen för försök att förleda till förräderi. Nu vill jag gärna medgifva, att det måste anses ganska märkvärdigt, att Svahn blef dömd för ett så groft brott. Men såsom under en föregående debatt i denna kammare

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.
(Forts.)
blifvit upplyst, var anledningen härtill dels att den för tillfället tjänstgörande justitiekanslern ansåg det lämpligt att använda detta lagrum, och dels att det i målet åstadkoms en jury, som var af samma mening. Nog var straffet strängt, det kunna vi ju vara ense om. Men hvarken domstolarna eller de, som varit med om ändringen af 10 kap. 14 §, rådde för den saken. Det fallet hör således inte hit.

Så blott några ord om det tredje fallet, som motionärerna åberopat; det är fallet Hjalmar Gustafsson. Äfven mig förefaller det ganska hårdt, att Gustafsson drabbades af straffarbete för ifrågasvarande brott. Men jag kan å andra sidan alldeles icke biträda motionärernas mening, att det var allmänna åklagaren, som »upptäckte» Gustafssons brott. Detta bestod, såsom herr Branting redan sagt, däri att Gustafsson på ett allmänt möte framlagt ett resolutionsförslag, hvarigenom järnvägstjänstemännen uppmanades att deltaga i storstrejken. Jag vill hoppas, att så länge vårt samhälle är byggt på rättens grund, det må för öfrigt vara organiseradt som nu eller efter socialistiska principer eller öfver hufvud taget efter hvilka principer som helst, den uppfattningen aldrig skall bli allmän, att det icke är ett brott att söka förmå statens tjänstemän att svika sin plikt. Den person, som söker förmå ett offentligt möte att påverka en grupp af statstjänstemän att etablera vare sig post-, telegraf- eller järnvägsstrejk, han begår enligt min tanke ett ganska farligt brott och bör för ett sådant brott bestraffas.

Det andra skälet, som åberopades mot 1906 års straffskärpning, var hänsynen till rösträttfrågans läge. Den saken skall jag icke dröja länge vid. Det är ju alldeles uppenbart, att det skälet gaf sig själf år 1906, men nu kan det icke sägas, att det längre existerar. Ty om vi också må beklaga, att rösträtsfrågan fick den utgång som den fick, så kan det ju icke förnekas, att denna utgång i alla fall var en reform, och vi kunna åtminstone icke med samma fog som år 1906 peka på, att stora skaror af befolkningen ännu äro uteslutna från medborgarrätt, åtminstone för såvidt männen beträffar.

Så kommer jag till det tredje sakskalet, som åberopats mot straffskärpningen. Det var det, att den anarkistiska propagandan egentligen vore ofarlig. Äfven det kunde mycket väl sägas 1906, men jag är säker på, att icke någon af motionärerna vill påstå, att det skälet kan åberopas nu. När dessa lagar diskuterades år 1906, hade vi haft hvarken det skånska postrånet eller Amalthea-dådet eller mordet på general Beckman. Nu ha vi bevittnat dessa händelser, och enligt min tanke äro de tillräckliga att förändra »situationmiljön». Det har visat sig, att den svenska folksjälen icke är nog sund att reagera mot de brottsliga försöken att förleda den till galenskaper, och då är det efter min åsikt vår plikt att använda de lagliga vapen vi ha för att söka tillbakaslä dessa farliga angrepp. Bland dessa vapen är äfven den spets, som år 1906 blef satt på 10 kap. 14 § strafflagen.

När jag talar om, att vi måste sätta oss i försvarstillstånd emot den anarkistiska propagandan, så vet jag, att det icke finnes någon här i kammaren, som icke delar min mening. Äfven den press, som är ett uttryck för motionärernas politiska åskådning, den socialdemokratiska pressen, har gifvit klart och rent besked i det stycket, särskildt efter Amaltheadådet. Jag skall be att få uppläsa ett par utdrag af hvad som då stod att läsa i de socialdemokratiska tidningarna. En socialdemokratisk tidning skref: »Förr eller senare måste det ju komma, här som i alla andra länder, *någon frukt* af den anarkistiska propagandan.» En annan tidning yttrade: »Den, som vill tränga till djupet till denna affär (Amaltheadådet) och kommer på det klara med skuldfrågan, kan inte undgå den reflexionen, att *de mest skyldiga* denna gång slingrat sig undan lagens maskor, i hvilka de yngre och mindre ormsluga nu obarmhärtigt strypas. Ty det står fast, att det afskyvärda dådet i Malmö får skrivas på de herrars konto, som bedrifvit handlingens propaganda.»

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

I en annan socialdemokratisk tidning heter det: »För de agerande hufvudmännen i dramat förestår nu säkerligen en ohyllig dom. En af dem får måhända plikta med lifvets förlust, och andra med kanske lifstids straffarbete. Och ändock äro dessa unga människor icke de skyldigaste. De mest skyldiga, de som genom sin verksamhet, sin propaganda, varit förförarne, dessa gå fria. Herr Schröder, Folkviljans redaktör och utgifvare af »Handlingens propaganda», är redan fri. Och andra ungsocialismens hufvudapostlar äro äfven alltjämt fria. Och dock är det väl ingen, som icke inser, att hos dessa är det, som den egentliga skulden ligger till det skedda, att dessa äro de egentliga brottslingarne.»

Den åsikten, som den föregående ärade talaren här uttalat, att förförarne äro mera brottsliga än de, som kasta bomberna, synes således till fullo gillas af motionärerna eller deras press, hvilket här kan vara detsamma. Jag vill slutligen erinra om ett yttrande, som icke jag har sett, men som vice talmannen citerade under en debatt för ett par år sedan. Det skulle vara taget ur någon socialdemokratisk tidning efter Amaltheadådet och hade ungefär följande lydelse: »Man känner sig sannerligen frestad att förorda lynchning af de röster, hvilkas petrolösa fraser skicka sina åhörare till stupstocken.» Det är klart, att jag icke citerat dessa uttalanden af de socialdemokratiska tidningarna för att klandra dem. Tvärtom, jag skulle vilja instämma i dem, dock med undantag af det där talet om lynchning. Det andra håller jag med om, och jag menar, att det är en heder för socialdemokraterna, att de genom dylika kraftiga uttalanden gifva till känna, att de på allvar ogilla den s. k. ungsocialistiska propagandan och dess brottsliga uttalanden. Men om detta ogillande är allvarligt menadt, då kan jag icke förstå, att man genom denna motion vill föreslå ett mildare straff just för dessa anarkismens apostlar. Det är bekant att den, som föröfvade bombattentatet på Amalthea, blef dömd till döden, men af nåd fick straffet nedsatt till lifstids straff-

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.
(Forts.) arbete. Jag vet, att motionärerna äro för dödsstraffets afskaffande, men antag, att de icke hafva något emot, att den, som begår ett så svårt brott som mord, får listids straffarbete. Om man nu anser, att den, som föranledt till dessa, är mera brottslig än gärningsmännen, då kan jag icke fatta, hvarför han ej skall kunna få högre straff än fängelse.

För min del finner jag det således fortfarande motbjudande att vissa brott enligt 10 kap. 14 § strafflagen skola kunna drabbas af straffarbete, då dessa brott äro begångna under tämligen ursäktliga omständigheter. Men jag hoppas, att domstolarna, sedan denna lag fått verka någon tid, skola komma att införa en bestämd skillnad mellan de mera svåra och de mindre svåra fallen samt endast för de senare låta straffarbetsstraffet komma till användning. I alla händelser anser jag, att nu nämnda betänklighet förtjänar mindre afseende än den anarkistiska propagandans samhällsfara. Denna fara måste vi af alla våra krafter bekämpa, och därför kan jag för min del icke annat än yrka bifall till utskottets utlåtande i denna punkt och afslag på motionen. Jag tror, att jag genom att göra detta bäst visar mig trogen min egen uppfattning af det rätta.

Herr Eriksson i Grängesberg: Den siste ärade talaren frågade huru vi kunna vilja vara med om att nedsätta strafflatituden i denna paragraf, då vi öppet förklara i vår tidningspress och på våra folkmöten, att vi vilja motarbeta den anarkistiska propagandan. Jag för min del kan icke förstå huru han kan framkomma med en sådan fråga, när han ser, huru den lag har tillämpats, som vi nu behandla. Jag ber att få rikta den frågan till den ärade talaren, om den anarkistiska propagandan, som han afskyr, kunnat mildras genom dessa straffbestämmelser, eller om i de rättsfall, som här påpekats, någon af personerna blifvit dömd, därför att han bedrifvit anarkistisk propaganda. Dessutom hafva vi socialdemokrater den meningen, att den anarkistiska propagandan, när den förekommer — men jag bestrider bestämdt att den förekommer så ofta och så allmänt, som det göres gällande — icke bör bekämpas genom straffåtgärder, fängelse eller straffarbete, utan den bör bekämpas på samma sätt som andra meningsriktningar, hvilka man icke vill godkänna, eller genom öppen diskussion.

Om man sedan går öfver till professor Thyréns anförande, finner man att han här deducerat fram exempel, hvilka om de voro i verkligheten inträffade, jag för min del måste kalla straffbara, absolut straffbara. Herr Staaff tog under 1906 års debatt fram ett cirkulär från Malmö, som var så ohyggligt till sin natur och till sitt skriftsätt, att jag och vi öfriga här måste säga, att det var i hög grad straffbart. Men dessa de värsta exempel, som kunna tänkas, generaliseras här i dag af professor Thyrén, och han drager konklusioner däraf till försvar för lagen. När man gjorde så förra gången denna lagstiftningsfråga var före, fick man fram den lag vi hafva.

De exempel vi i motionen pekat på, hafva synts oss visa något helt annat, nämligen att lagen kan användas i ett syfte, som dess upphofsman icke har afsett med lagen, och i ett syfte som enligt mitt förmenande är skadligt. Vi taga det första exemplet, herr Sundström i Norrköping. Hans yttrande är citeradt i vår motion och upplästes här i Kammaren i fjol. Där föreligga fullt klara fakta, och om man för att jämföra vill se efter, hvilket straffet skulle hafva blifvit för ett fullbordadt brott, så måste jag säga, att jag icke kan finna att här kunnat blifva någon straffpåföljd.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Granskar man de antimilitaristiska upprop som utkommit sedan denna lag antogs och hvars författare blifvit dömda enligt lagen, så finner man, att det i de flesta fall icke varit uppmaningar till brott, utan endast uppmaningar till beväring eller stamanställda att icke hysa någon vidare välvilja mot militarismen, utan tänka på sin plikt mot sina kroppsarbetande kamrater. Om ett upprop uppmanar till brott, bör det straffas, men vi anse, att lagen med den gamla formuleringen lämnar möjlighet därför.

Jag skall be att få peka på ett annat rättsfall, nämligen det, som den siste talaren själf ansåg märkvärdigt, nämligen att Hjalmar Gustafsson blifvit dömd till två månaders straffarbete, därför att han läste upp en resolution på Lilljans plan. Nu var jag före denna dom icke säker på, att statens järnvägars betjante voro tjänstemän, och jag antager, att Hjalmar Gustafsson var mindre underkunnig därom än jag. Jag är ju icke bland de allra okunnigaste, men jag visste icke, att de äro tjänstemän. Det står i lönereglementet, att de äro tjänstemän, men af lägre grad; när detta genomfördes, kunde jag icke tänka mig, att de därigenom kommo i samma förhållande som öfriga tjänstemän med afseende på strafflagen, utan att de voro kvar på samma ståndpunkt, som förut, att de i detta afseende voro betjante eller arbetare, och jag tror att såväl Gustafsson som järnvägsmännen själfva hafva samma uppfattning. Men jag har tagits ur den villfarelsen genom domen. Om således uppmaningen var brottslig, var det af okunnighet. Den allmänna uppfattningen har alltid varit, att betjante icke varit tjänstemän.

Om man sedan går öfver till det i Gäfle inträffade fallet, som relaterades af herr Branting, kan jag icke förstå annat, än att den sämsta tendensen i lagen där kommer fram, nämligen att lagen kan användas i ett visst syfte, när man vill deducera fram ett brott, där intet föreligger. Det är intet brott af svenska arbetare att nedlägga sitt arbete. Ännu har jag icke hört, att en arbetare fått fängelse därför att han deltagit i en strejk, och när strejken icke är straffbar, kan det icke vara straffbart att uppmana till nedläggande af arbetet. Det var det, som redaktören i Gäfle gjorde, och på dessa grunder blef han dömd till böter, under det åklagaren yrkade på straffarbete.

Jag har med dessa ord, herr talman, velat framställa några af de synpunkter, som göra sig gällande i landet, när man ser på denna lagstiftning, och just den synpunkten, att den afsikt, lagstiftaren haft

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.
(Forts.) med lagen, icke kan nås, men att ett annat syfte kan nås, som icke kan vara i samhällets intresse, utan afser att skada vissa meningsriktningar och till uppenbar fara för personer, hvilka icke kunna lägga sina ord så synnerligen väl. Jag ber att få instämma i yrkandet om bifall till reservationen.

Herr Lindhagen: Jag kunde icke följa med, hvad herr borgmästaren Pettersson anförde i sitt långa tal, som afsåg att försvara och förklara, hvarför han, som varit en ifrig motståndare mot denna lag vid föregående tillfällen, nu ansåg den som en ypperlig lag. Det tjänar för öfrigt icke något till att egentligen orda så mycket om dessa saker, ty det är ju en helt annan riksförsamling, som kan taga upp en sådan sak med förståelse till bedömande.

Jag vill endast gentemot herr Thyren säga, att han sysselsatte sig oerhört litet med själfva motionen. Han målade upp några skräckbilder, gjorde en del konststycken med roliga citat och annat, men han kom aldrig in på motionen och ännu mindre på reservationen. Han talade om, att han icke kunde förstå, hur motionärerna velat vara med om att afskaffa all straffbarhet för sådana uppmaningar till brott som här afses. Men motionen går icke ut på detta. Den går ut på att återställa strafflagen till den lydelse den hade före 1906, och äfven då var uppmaning till brott straffbar. Den regering, som frambar denna lagändring, uttalade här genom sin ledamot, statsrådet Marcks von Würtemberg, att ifrågavarande indirekta uppmaningar till brott ansågos redan vara straffbara enligt gamla lagen, och att man endast velat förtydliga detta.

Den största och farligaste nyheten i lagen var införandet af 4 års straffarbete. I reservationen påyrkas, att detta straffarbete skall tagas bort, och härtill har herr Branting yrkat bifall. Jag har inskränkt mig till detta för att afskilja det mera stridiga från det, som borde vara mera ostridigt. Sålunda drabbar icke herr Thyrens anmärkning det allra minsta denna reservation, men han gillar tydligen särdeles mycket det stränga straffet och hela tendensen i 1906 års lagändring.

Nu vill jag säga, att jag för min del tror, att man allt mer och mer kommit underfund med, att man, åtminstone från den sida och de synpunkter jag representerar, måste med den största försiktighet upptaga det lagstiftningsarbete, herr Thyren här förbereder, och följa det med den allra största misstänksamhet. Enligt min uppfattning skall en ny strafflagstiftning gå ut på att åstadkomma något humanare än den gamla. Det har alltid varit all strafflagstiftnings historiska uppgift att från forna tiders barbari öfvergå till nya principer, mäktiga att åstadkomma stora och värdiga insatser till humanitetens seger. Jag tror sålunda icke, att det är nyttigt, att nu först läsa gällande utländska strafflagar och inrätta våra där-efter, utan viktigt är, att vi själfva skaffa oss en egen uppfattning om hvad svenska folket kan vara moget för och behöfva ur allmänt

mänskliga såväl som ur vår egen historias och våra egna lefnadsförhållandens synpunkter. Sedan på denna grundval uppgjorts ett nytt strafflagsförslag, som betecknar en afsevärd milstolpe i humanitetens framsteg i detta land, kan man ju af nyfikenhet och intresse närmare intränga i utländska strafflagar och jämföra dem med den bild, man själf skapat sig. Jag tror, att man bör se till, om man icke kan inskränka straffarterna till det minsta möjliga och framför allt om icke de barbariska straff, som ännu finnas kvar, kunna reduceras på sådant sätt, att man kan peka på något nytt och säga: se där ett stort framsteg i svensk kultur.

Huru ställer sig nu herr Thyren till detta? Jo, vi finna af hans anförande vid första punkten, att han vill utsträcka straffarterna i hög och oroande grad, så att hvarje person, som visat sig hafva en »brottslig» vilja, skall underkastas straff. Herr Thyren vill hafva mycket flera brott än vi nu ha. Af hans anförande vid andra punkter framgick, att han också är anhängare af det system, att straffskalan skall inrymma mycket stränga straff. Det behöfves, enligt hans mening, alltid stränga straff, emedan fall förekomma, som förtjäna sådana straff. Huru ställer detta sig nu i allmänhet i tillämpningen? Jo, när en strafflag skall tillämpas med breda strafflatituder, som, såsom han nämnde, finnas i norska lagen, något som jag anser böra observeras men icke följas, fordras, att den som dömer kan afväga ett rättvist straff för hvarje person efter guldvikt. Men så kan icke ske, ty människor åtala och människor döma, Pål åtalar och Per dömer, och ingalunda det abstrakta samhället, och det blir då icke guldvikter, som komma fram genom lagens tillämpning utan situationens lidelser, enskild uppfattning, många tillfälligheter och rent personliga förhållanden. Viljorna hos samhällets ofullkomliga organ äro ej heller så särdeles förstklassiga. Lagen måste därför vid sidan af sin hufvudsakliga uppgift äfven vara ett värn för de tilltalade.

En strafflag kan därför icke byggas på så teoretiska grunder, som herr Thyren föreställer sig. Jag menar, att man kan väl tänka sig en strafflag, som straffar allt möjligt och har så höga straff som möjligt, men en sådan strafflag flyter, och det finnes icke i den samma någon fast hållpunkt. Man måste uppsätta skrankor, inom hvilka det mänskliga förnuftet, som är ofullkomligt, måste röra sig. Den exemplifiering som herr Thyren gjorde för att försvara införandet af 4 års straffarbete i stället för 2 års fängelse i denna latitud, huru slog den ut? Jo, hans exempel bestod af ett teoretiskt uppkonstrueradt fall, som ännu icke inträffat, men han glömde alla de fall, som inträffat och på hvilka lagen tillämpats. Jag vill nu fråga honom: kan det icke sägas, att straffen enligt den gamla straffskalan varit tillräckliga för dessa ynglingar, som finna sitt samhällsideal uti att afskaffa militarismen och på grund af sitt altruistiska uppsåt, som herr Thyren själf säger är bevekelsegrunden till många brott, öfverskridit de skrankor lagen uppställer? Jag tror, att för dessa

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

ynglingar gaf den gamla lagen utrymme för ett rättvist och humant straff, men den nya straffskalan har i tillämpningen visat sig återföra till större barbari än förut.

Jag har ögnat igenom herr Thyréns utgifna »principer för en strafflagsreform», grundlinjer. Han har där uppmanat läsarne att framställa de anmärkningar, hvartill de tro sig äga fog, och jag ber därför att få framföra de anmärkningar jag nu gjort till Riksdagens protokoll. Jag har helt och hållet fått klart för mig, att det icke finnes någon ledande princip i denna vetenskapliga systematisering, som verkligen pekar på att här skall humaniteten gå fram, utan det är en lärobyggnad, där allt möjligt flyter samman och rättvisan aldrig med den ofullkomliga mänskliga rättstillämpningen kan få någon fast hållpunkt. Jag ber att få varna samtiden för detta förslag och anser, att man noga bör se upp med detta lagstiftningsarbete.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Åkerman: Herr talman, mina herrar! Jag får börja med att be om ursäkt för att jag vid denna långt framskridna timma, då jag vet att alla längta hem, tar tiden i anspråk, men det är några ord, som jag gärna ville säga. Den ärade representanten för Lund har återigen i dag haft ett af sina utomordentligt intressanta inlägg i de frågor vi här hafva före. Det var åtskilligt af hvad han sade, som jag kan instämma uti. Men där fanns en tendens i talet, som jag måste taga afstånd ifrån, nämligen den metoden att måla upp ett afskyvärdt, afskräckande, bestialiskt fall och därmed sätta skräck i åhörarnes sinnen och säga: kan man tycka, att straffarbete i fyra år är för mycket för ett sådant fall? Nej, den figur, som herr Thyrén målade upp i början af sitt anförande, var af så vederstygglig art, att fyra års straffarbete skulle vara för litet för en sådan herre, som skickar den ene efter den andre till stupstocken. Men förhållandena i verkliga lifvet äro icke sådana som herr Thyrén velat göra gällande. Skulle det dyka upp en sådan afgrundsande, ty bättre kan man icke kalla den, som herr Thyrén först presenterade för oss, få vi försöka att taga hand om honom på annat sätt än att, såsom skedde år 1906, sätta in i lagen straffarbete i fyra år, som kan träffa alla handlingar, som falla inom lagens ram. Vi få aldrig glömma, att en höjning af straffmaximum alltid för med sig, att äfven lindriga och normala fall åka upp på straffskalan. Vi komma i den fara, att, om jag så får uttrycka mig, äfven rätt beskedliga människor, som icke gjort värre än att de i harm öfver orättvisor i samhället, som de anse förefinnas, eller upprörda öfver något, som de fatta som en utmaning mot hela proletariatet, sjungit ut på ett oförsiktigt eller låt vara brutalt sätt, att äfven dessa människor bli behandlade som grofva förbrytare. Man skall icke ställa till så, att äfven dessa drabbas af hårda straff. Jag för min del tycker, att detta är synnerligen farligt och orättvist, och jag finner

därför, att man bör gå fram på den af herr Lindhagen i hans reservation anvisade vägen och taga bort detta straffarbete ur lagen.

Nu blef det år 1906, då denna lag drefs igenom, från statsrådsbänken sagdt, att en sådan höjning af straffet till fyra års straffarbete skulle stå i skäligt förhållande till vår strafflags system i öfrigt. Ja, därom kunna meningarna vara delade. Fastän tiden är långt framskriden, skall jag be att få nämna ett fall ur min egen erfarenhet. För några år sedan hände det i min domsaga, att det var en slaktare, som smög sig omkring om nätterna i bondgårdarna och gaf korna in saltsyra, för att sedan ett djur blifvit på detta sätt affifvadt, kunna komma åt köttet till billigt pris. Flera djur dödades på detta fasansfulla sätt, de förbrändes invärtes. Mannen blef ändtligen gripen. Hvad tro Ni nu, mina herrar, det högsta straff var, som enligt lagen kunde följa på ett sådant brott, innefattande både grof skadegörelse å dyrbar egendom och ett så fasansfullt djurplågeri? Jo, två års straffarbete, således hälften mot det straff, som kan drabba den, som genom prisande af brottslig handling anses hafva sökt förleda till äfven det obetydligaste brott, blott domstolen finner omständigheterna i målet vara synnerligen försvårande. Huru denna straffbestämmelse passar ihop med vår strafflagstiftning i öfrigt, vill jag sätta ett stort frågetecken för. Nu heter det visserligen, att denna lag riktar sig mot anarkismen; men hvilka har den träffat? Såvidt jag vet icke en enda verklig anarkist, utan i stort sedt personer, tillhörande den fackligt organiserade arbetarrörelsen, hvilka visst icke velat förleda till sådana handlingar som mord och brand, men i alla fall uttalat sig på något sätt, som vittnat om stor oförsiktighet. Jag kan icke finna annat än att den af herr Lindhagen anvisade vägen är den rätta. Det skulle vara mycket annat att säga om detta, men då tiden är så långt framskriden, vågar jag icke att längre uppehålla herrarne utan ber jag att få sluta med att yrka bifall till herr Lindhagens reservation.

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på afslag därå och bifall i stället till den vid punkten af herr Lindhagen afgifna reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra propositionen. Då votering emellertid begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i punkten 2:o) af utskottets förevarande utlåtande nr 35, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets berörda hemställen, bifallit den vid punkten af herr Lindhagen afgifna reservationen.

Omröstningen utföll med 153 ja och 56 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställen.

Slutligen föredrogs *punkten 3*; och yttrade därvid:

Herr Nilsson i Malmö: Herr talman! Med hänvisning till de synpunkter, som anföras i motionen, ber jag att få yrka bifall till herr Lindhagens reservation, hvari hemställles, »att Riksdagen måtte för sin del besluta, att den i 5 § af 9 kap. strafflagen för majestätsförbrytelse genom smädligt yttrande i tal eller skrift fastställda straffskala af 'straffarbete i högst fyra år eller fängelse' skall utbytas mot den för enahanda förbrytelse mot riksstyrelse och Rikets Ständer stadgade straffskala af fängelse eller böter från och med femtio till och med ettusen riksdaler».

Under senare tiden har på högsta eller näst högsta ort yppat sig en farlig tendens att med åtal klämma efter personer för smädelse mot majestätet, då någon egentlig smädelse knappast förelegat, eller då den varit så försvinnande obetydlig, att, om det åtalade yttrandet riktats mot annat håll, mot någon än så hög ämbetsman, hade något åtal näppeligen kommit i fråga.

När man upprepade gånger får bevittna sådant och när man ser domstolarna, som sedan åtal från högsta ort anbefallts, gifvetvis fatta det som en plikt för sig att fälla, tillgripa så upprörande hårda straff som straffarbete i ända upp till 18 månader, då är det fullt förklarligt, att man på det håll, där jag befinner mig och där man icke anser samhällets välfärd hvila på det fodralssystem, som strafflagen är än mindre på dylika exceptionellt höga straff, vill söka åstadkomma en mildring i denna straffskala.

Då emellertid kammaren nu hållit på att debattera fullt sex timmar i sträck och då det förefaller, som om denna frågas upptagande i Riksdagen redan haft en god verkan, i det öfverrätterna betydligt nedsatt de straff, som underrätterna ådömt, skall jag icke upptaga tiden längre utan inskränka mig till att yrka afslag å lagutskottets hemställen och bifall till reservationen.

Herr Pettersson i Södertälje: Herr talman! Den föregående ärade talaren har redogjort för det straff, som i vår lag är stadgadt för ärekränkning mot konungen. I de främmande stater, hvilka mest äro att likställa med vårt land, nämligen Norge, Danmark och Tyskland, är straffet för detta brott strängare. I Norge och Tyskland uppgår frihetsstraffet härför till högst fem år och i Danmark kan det gå upp ända till åtta år. Något särskildt skäl, hvarför vi i vårt land skulle belägga detta brott med lindrigare straff än man har i dessa stater, har icke blifvit anfördt och torde icke kunna anföras.

Därtill kommer, att om man vill ändra en sådan bestämmelse i strafflagen som den nu ifrågavarande, går detta icke för sig utan att man på samma gång tar hänsyn till vissa andra bestämmelser, som därmed äga sammanhang. Det finnes exempelvis ett särskildt straff för misshandel mot konungen. Skulle man sätta ned straffet för ärekränkning, måste man äfven nedsätta straffet för misshandel o.s.v.

Den föregående talaren nämnde, att de senast ådömda stränga straffen för ärekränkning mot konungen blifvit nedsatta af öfverrätterna. Därmed har det praktiska behovet af en lagändring i detta fall i viss mån blifvit reduceradt. Men det bör kunna ytterligare reduceras. Jag antager nämligen, att alla, motionärerna såväl som de, hvilka icke vilja bifalla motionen, äro ense om två saker. Den ena är, att det är önskvärdt, att åtal för dylika förbrytelser förekomma så litet som möjligt, och den andra är, att det är absolut obehöfligt att i de politiska och sociala striderna blanda in konungens person. Bägge dessa önskemål uppfyllas i samma mån som vederbörande strängt se till att de under den politiska och sociala agitationen icke öfverskrida det tillåtnas gräns.

Jag ber sålunda, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lindhagen: Jag kan omöjligen lämna den senaste talarens motivering utan allt bemötande.

Han började sitt anförande med att lägga en hufvudsaklig vikt därpå, att det i Danmark och Norge är på det och det sättet, och att icke tillräckliga skäl blifvit anförda, hvarför vi skulle ha lindrigare straff i detta fall än man har i Danmark och Norge. Det är emellertid enligt min uppfattning fullkomligt ligkiltigt för frågans lösning, hur man har det i Norge och Danmark. Vi böra bedöma frågan efter våra förhållanden och efter hvad humaniteten kräver. Norge och Danmark stå på samma efterblifna ståndpunkt som vi. Om vi vilja gå framåt i humanitet, skola vi icke rätta oss efter dem. Någon skall ju alltid börja, och då vet jag icke, hvarför icke vi skulle göra det. Är det herr Petterssons mening, att Sverige alltid skall gå sist? Det ser då hopplöst ut för oss.

Hvad angår denna frågas sammanhang med majestätsbrotten i allmänhet, så har den föregående talarens erinran i detta afseende ett visst fog för sig. Men det hindrar icke, att vår rättskänsla bjuder, att man nu omedelbart nedsätter straffet i de fall, där det ligger närmast till hands att antaga, det blott en förlöpning ägt rum och där det således vore särskildt orimligt att utmäta så höga straff som de nuvarande.

Slutligen nämnde herr Pettersson, att man icke borde blanda in konungamakten i politiken. Ja, det vore kanske bra, om icke alla Sveriges medborgare från den högste till den lägste och äfven konungahusets medlemmar blandade sig i politiken. Men jag tror dock, att

*Ang. ändrad
lydelse af 15
kap. 22 och 24
§§ strafflagen
m. m.
(Forts.)*

Ang. ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.

detta mera är en from önskan från herr Petterssons sida. Det är nog ingen, och som bekant icke heller konungamakten, som kan ställa sig fullt utanför.

(Forts.)

Herr Pettersson i Södertälje: Herr talman! Blott ett par ord! Gentemot herr Lindhagen vill jag säga, att det är strafflagstiftningens uppgift icke endast att tillgodose humanitetens fordringar, utan äfven och i än högre grad att motarbeta den samhällsfara, som i brottet uppenbarar sig, och jag antager, att icke ens herr Lindhagen vill förneka, att missförliga yttranden om konungens person verkligen innebära en allvarlig samhällsfara.

Med den jämförelse, som jag nyss anställde mellan vår och andra staters strafflagar, ville jag endast visa, att om det straff vi ha för majestätsförbrytelse är inhumant, så är våra grannars lika inhumant.

Efter härmed slutad öfverläggning framställde herr talmannen, i enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, propositioner först på bifall till utskottets hemställan och vidare på afslag därå och bifall i stället till den vid punkten af herr Lindhagen afgifna reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja godkänd. Votering begärdes emellertid, till följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs denna omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i punkten 3:o af utskottets förevarande utlåtande nr 35, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den vid punkten af herr Lindhagen afgifna reservationen.

Voteringen utvisade 138 ja mot 57 nej, vid hvilken utgång kammaren således bifallit utskottets hemställan.

§ 7.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *Pettersson* i Södertälje, nr 269, herr *Åkerman*, nr 270, herr *Jansson* i Edsbäcken, nr 271, herr *Lindqvist m. fl.*, nr 272,

herr *Söderbergh* i Karlshamn, nr 273, herr *Pettersson* i Bjälbo, nr 274, herr *Hellberg*, nr 275, och herr *Schotte*, nr 276, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m.;

herr *Schotte*, nr 277, om ändring i lagen angående medling i arbetstvister m. m.;

herr *Jönsson* i Refvinge, nr 278, och herr *Tynell*, nr 279, i anledning af Kungl. Maj:ts förberörda proposition med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m.;

herr *Pålsson*, nr 280, om lagbestämmelser i syfte att trygga arbetsgifvares och arbetares föreningsrätt;

herr *Wilson*, nr 281, och herr *Karlsson* i Fjäl, nr 282, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m.;

herr *Johansson* i Stockholm, nr 283, om afslag å sistnämnda proposition; samt

herr *Lindley*, nr 284, i anledning af samma proposition.

Ifrågavarande motioner bordlades på begäran.

§ 8.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 41, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till direktionen för Mariefreds sjukstuga af visst Gripsholms slott tillhörande område:

nr 42, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Mariefreds och Kärnbo församlingar af förra Djurgårdsinspektorsbostället Vik nr 1;

nr 43, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Mariestad af ett inom nämnda stad beläget kronomagasin m. m.;

nr 44, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af kronans andel i den till roten nr 1 Gäst af Gottlands andra båtsmanskompani hörande torplägenhet;

nr 45, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen om ändrad lydelse af 59 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 46, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra fänriksbostället 1 mantal Rödje nr 1 i Östergötlands län;

nr 47, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra hofslagarbostället Svartsmörja nr 1 i Kalmar län;

nr 48, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra mönsterskrifvarbostället Krakstad nr 3 Östergård med Krakstad nr 4, en utjord, i Östergötlands län;

nr 49, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet under förra fältväbelsbostället Hasslösa nr 7 Olof Andersgård i Skaraborgs län;

nr 50, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Nedre Götala nr 4 Korpralsgård i Östergötlands län;

nr 51, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället Jussberg nr 2 Norrgård i Östergötlands län;

nr 52, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Tågneby nr 1 Norrgård i Östergötlands län;

nr 53, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra häradsskrifvarbostället Loringa nr 6 Grefvagar den i Skaraborgs län;

nr 54, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett till förra trumpetarbostället Lanna nr 10 Borregård i Skaraborgs län hörande område;

nr 55, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af fem lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Naum nr 5 Ödegård och $\frac{1}{2}$ mantal Naum nr 6 Anders Larsgård i Skaraborgs län;

nr 56, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra sergeantsbostället Risabo nr 1 jämte Risabo nr 2, en utjord, i Jönköpings län;

nr 57, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra ryttmästarbostället Stora Lund nr 1 och 2 i Östergötlands län;

nr 58, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Rådmansö församling af ett område från Rådmansö kungsgård nr 1 i Stockholms län;

nr 59, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af de å förra militieboställena 1 mantal Vä nr 6 och 7 samt 1 mantal Vä nr 10 och 38 äfvensom komministersbostället 1

mantal Vä nr 44, allt i Kristianstads län, belöpande andelar i en Vä byamän tillhörig samfällighet;

nr 60, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra barberarbostället Åsby nr 5 Östra Norrgård jämte Åsby nr 6, en åker, i Östergötlands län;

nr 61, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af visst område från förra pukslagarbostället Säfvared nr 9 Sven Torstensgård i Skaraborgs län;

nr 62, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af fem till förra mönsterskrifvarbostället Hörby nr 7, 9, 14, 20 och 22 i Malmöhus län hörande lägenheter;

nr 63, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett område från förra fältväbelsbostället Holmestad Stommen nr 1 i Skaraborgs län;

nr 64, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra hospitalshemmanet Alboga nr 1 i Östergötlands län; samt

nr 65, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från $\frac{1}{2}$ mantal Flundrevalla nr 2 Berget eller Nolgård i Älfsborgs län.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande, nr 9, i anledning af väckt motion om ändring af § 14 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse i stad;

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 23, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande provisorisk lönerreglering för befattningshafvare i vissa centrala ämbetsverk;

nr 24, i anledning af Kungl. Maj:ts i punkt 24 under åttonde hufvudtiteln af statsverkspropositionen gjorda framställning angående extra byråchef i ecklesiastikdepartementet;

nr 25, i anledning af väckt motion om tryckning och anslående i rikets samtliga kommuner af ett utaf herr Thyren i Andra kammaren hållet anförande;

nr 26, i anledning af väckta motioner om beviljande af anslag till låneunderstöd åt enskilda järnvägar;

nr 27, i anledning af väckt motion om ändrade villkor för lån från fonden för rederinäringens understödjande; och

nr 28, i anledning af väckta motioner i fråga om anslag till utförande af vissa fiskehamnsanläggningar;

bevillningsutskottets memorial, nr 15, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 3, 8, 41 och 58 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, dels ock i ämnet väckta motioner;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 42, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde hufvudtiteln gjorda framställningar om provisorisk lönereglering för jordbruksdepartementet samt aflöning åt ytterligare en kansli-sekreterare och arfvode åt en extra föredragande inom samma departement m. m.;

nr 43, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af den till Hanekinds häradsbor anslagna kronolägenheten Måshult nr 1 i Skeda socken;

nr 44, i anledning af väckt motion om bildande af en nyodlingslånefond för kronotorpare i Västerbottens och Norrbottens län; och

nr 45, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ordnande af kreditförhållandena för det mindre och medelstora jordbruket m. m.;

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 26, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning om tidningspressen i landet m. m.; samt

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 27, angående väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående publicerande uti den officiella statistiken af uppgifter rörande administration, folkmängd och ekonomisk förvaltning uti municipalsamhällen och köpingar, som icke utgöra egen kommun.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Erikson</i> i Öfra Odensvi	under 3 dagar fr. o. m. den 9 april,
» <i>Wavrinsky</i>	» 5 » » 8 »
» <i>Otto</i>	» 2 » » 9 »
» <i>Gustafsson</i> i Sjögesta	» 2 » » 8 »
» <i>Gripenstedt</i>	» 6 » » 8 »
» <i>Jonsson</i> i Hå	» 4 » » 7 »
» <i>Petersson</i> i Dänningelanda	» 4 » » 13 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 5,39 e. m.

In fidem

Per Cronvall.